

könyv
könyvtár
könyvtáros

2003
december

Fénykép-másolat fametszetről
(Klősz György: Próba-nyomatok)

*Minden kedves olvasónknak, előfizetőknek,
kollégáknak kellemes karácsonyi ünnepeket
és boldog új évet kíván*

A Szerkesztőség

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

12. évfolyam 12. szám

2003. december

Tartalom

Könyvtárpolitika

Dávid Boglárka: Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer megújult lelőhely-adatbázisáról 3

Műhelykérdések

Fejős László–Payer Barbara: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (3) 9

Burmeister Erzsébet–Kiss Andrea: MATARKA – magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa 36

Perszonália

Pogány György: „A bibliográfiának nagy jövője van” – Beszélgetés Szabó Sándorral 44

Ekler Péter: Ad multos annos! Congratulationes – Születésnap ünnepség és jubileumi kötet Borsa Gedeon tiszteletére 52

História

Fogarassy Miklós: Ködképek egy könyvtáros múltjából (3) 55

Könyv

A város könyvtárnoka 58

Új könyves folyóirat: Papírlap 60

From the contents

Boglárka Dávid: About the new locations database of the National Document Supply System (3);

László Fejős–Barbara Payer: The webpages of county libraries. 3. (9);

Erzsébet Burmeister–Andrea Kiss: MATARKA – a searchable database of the contents lists of Hungarian journals (36)

Cikkeink szerzői

Burmeister Erzsébet, a Miskolci Egyetem Könyvtára osztályvezetője; *Dávid Boglárka*, a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár munkatársa; *Ekler Péter*, az OSZK tudományos titkára; *Fejős László*, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Fogarassy Miklós*, könyvtáros, esszéíró, kritikus; *Kiss Andrea*, a Miskolci Egyetem Könyvtára munkatársa; *Payer Barbara*, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Pogány György*, az ELTE oktatója

Szerkesztőbizottság:

Biczák Péter (elnök)

**Borostyániné Rákóczi Mária, Kenyéri Kornélia,
Poprády Géza**

Szerkesztik:

Győri Erzsébet, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu; Internet: www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Könyvtári Intézet, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Felelős kiadó: **Dippold Péter**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Korpás István**

Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: **Freier László**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Terjeszti a Könyvtári Intézet
Előfizetési díj 1 évre 3600 forint. Egy szám ára 300 forint
HU-ISSN 1216-6804

Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer megújult lelőhely-adatbázisáról

Az 1997. évi CXL. törvényben előírt kötelezettségeknek megfelelően 1998-ban létrejött a NKÖM, a KELLÓ, az Open Society Institute, a Vocal Egyesület és a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár közreműködésével a könyvtárközi kölcsönzési kérések továbbítására is alkalmas lelőhely-adatbázis. Eddigi pályafutása sikeresnek mondható, mivel ma már közel háromszáz regisztrált könyvtári felhasználója van. A közvetített kérések száma évről évre öröndetesen nő: 2001-ben februártól decemberig 9919, 2002-ben egész évben 21 139 volt, 2003-ban pedig – szeptember végéig – már 22 389 kérés szerepel az adatbázis statisztikájában.

Az eddig megszokott ODR lelőhely-adatbázis új tartalommal és új formában érhető el 2003. október 1-jétől a régi-új címen: <http://odr.lib.unideb.hu> (a korábbi <http://odr.lib.klte.hu> cím is ide vezet). Az ismert alapszolgáltatások (a különböző módon eljuttatott bibliográfiai rekordokkal gyarapodó lelőhely-adatbázis, a különféle keresési opciókkal megtalált dokumentum státuszinformáció alapján megfelelően irányított kérése, a kérés továbbítása e-mailen) lényegükben változatlanok maradtak. Ám sok új lehetőséggel is találkozhatnak az oldalra látogatók, és ezek a korábbinál jelentősen „felhasználóbarátabb” felületen vehetők igénybe.

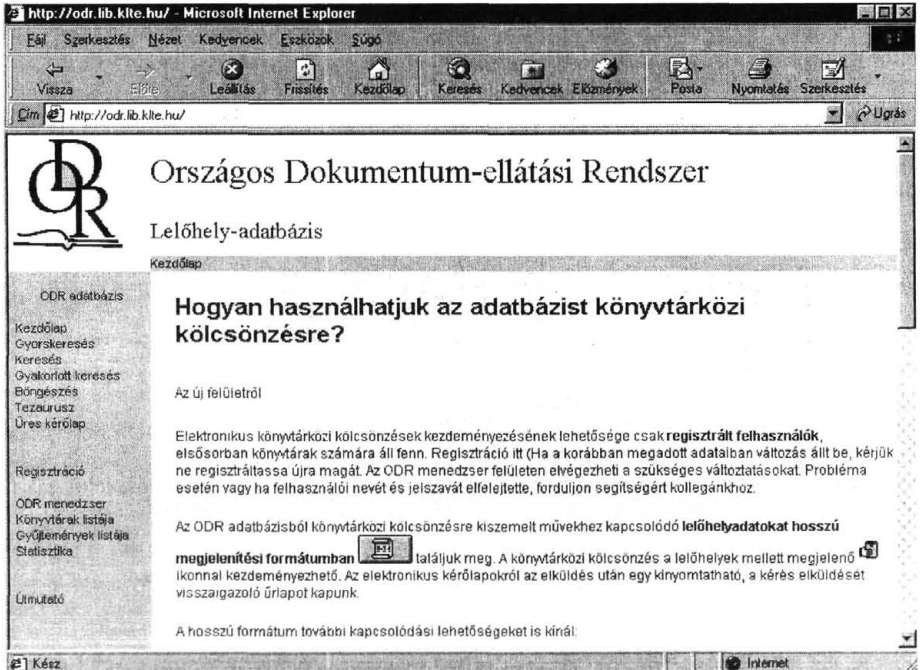
A könyvtárak teljes önállóságot kapnak adataik karbantartásában, és bővült a kérés módok választéka is: az adatbázisban nem található dokumentumokra is lehet kérést feladni, mely az adatbázis könyvtáradatait felhasználva kerül közvetítésre a kérő és fogadó könyvtár ODR-en belüli nyilvántartása számára is követhető módon. A könyvtárak maguk tölthetik be lelőhelyeiket is az adatbázisba.

Az új honlap lépésről lépésre: kereséstől a kérés feladásáig

A megújult honlap keretében található a legfontosabb szolgáltatások elérési pontjait.

A korábban megszokott összetett, gyakorlott keresés (CCL, parancsnyelvi keresés), böngészés, valamint a tezaurusban való keresés mellett gyorskeresés is végezhető. Ezekhez részletes *Súgó* is készült. A korábbiaknál egyszerre több találat jeleníthető meg a jobban áttekinthető, egysoros kijelzési módban. Ezek közül a megfelelőket kiválasztva a *Hosszú* kijelzésben azonosíthatjuk a tulajdonos könyvtárakat/gyűjteményeket. Itt láthatók a dokumentumok részletes adatai is, melyek közül a szerzői neveknél és tárgyszavaknál ugrópontok segítségével további navigálás lehetséges. Ez a módszer a keresett dokumentum, illetve téma esetén más, nem várt találatokhoz is elvezethet. A megtalált tételek cédulaformá-

tumban és USMARC formátumban is megjeleníthetők , valamint többféle formátumban letölthetők a ikonra kattintva.

http://odr.lib.klte.hu/ - Microsoft Internet Explorer

Országos Dokumentum-ellátási Rendszer

Lelőhely-adatbázis

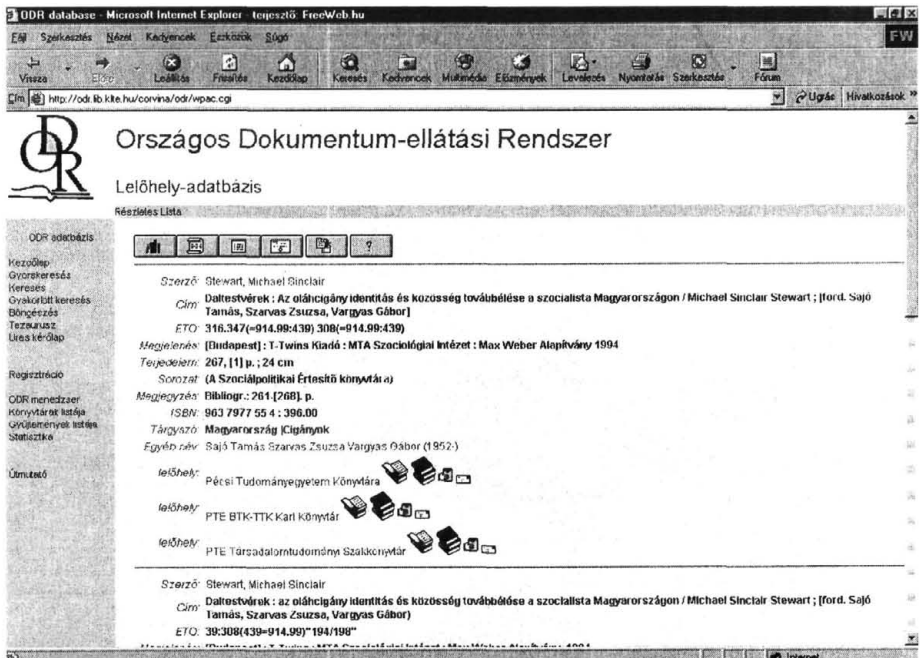
Hogyan használhatjuk az adatbázist könyvtárközi kölcsönzésre?

Az új felületről

Elektronikus könyvtárközi kölcsönzések kezdeményezésének lehetősége csak **regisztrált felhasználók**, elsősorban könyvtárak számára áll fenn. Regisztráció itt (Ha a korábban megadott adataiban változás állt be, kérjük ne regisztráltassa újra magát. Az ODR menedzser felületen elvégezheti a szükséges változtatásokat. Probléma esetén vagy ha felhasználói nevét és jelszavát elfelejtette, forduljon segítségért kollégáinkhoz.

Az ODR adatbázisból könyvtárközi kölcsönzésre kiszemelt művekhez kapcsolódó **leelőhelyadatokat hosszú megjelenítési formátumban** találjuk meg. A könyvtárközi kölcsönzés a leelőhelyek mellett megjelenő ikonnal kezdeményezhető. Az elektronikus kérdőlapokról az elküldés után egy kinyomtatható, a kérés elküldését visszaigazoló űrlapot kapunk.

A hosszú formátum további kapcsolódási lehetőségeket is kínál.

ODR database - Microsoft Internet Explorer - tojesztő: FreeWeb.hu

Országos Dokumentum-ellátási Rendszer

Lelőhely-adatbázis

Részletes Lista

Szerző: Stewart, Michael Sinclair

Cím: **Dátusbázisok : az adatgyűjtés azonosítása és közzétevése a szocialista Magyarországon / Michael Sinclair Stewart ; [ford. Sajó Tamás, Szarvas Zsuzsa, Vargyas Gábor]**

ETO: 316.347(=914.98:439) 308(=914.98:439)

Megjelent: [Budapest]: T-Twins Kiadó: MTA Szociológiai Intézet : Max Weber Alapítvány 1994

További információk: 267, [1] s. : 24 cm

Sorozat: (A Szociológiai Értesítő könyvtára)

Megjegyzés: Bibliogr.: 261 (268) p.

ISBN: 963 7977 55 4 : 396.00

Tárgyszó: **Magyarország Kézikönyve**

Egyéb név: Sajó Tamás Szarvas Zsuzsa Vargyas Gábor (1952)

leelőhely: Pécsi Tudományegyetem Könyvtára

leelőhely: PTE BTK-TTK Karl Könyvtár

leelőhely: PTE Társadalomtudományi Szakkönyvtár

Szerző: Stewart, Michael Sinclair

Cím: **Dátusbázisok : az adatgyűjtés azonosítása és közzétevése a szocialista Magyarországon / Michael Sinclair Stewart ; [ford. Sajó Tamás, Szarvas Zsuzsa, Vargyas Gábor]**

ETO: 39:308(439-914.99)"194/198"

Könyvtárközi kérések indítása egy adott dokumentumra vagy annak egy részére a megszokott ikon kiválasztásával lehetséges. Az itt látható kéréslap is megváltozott: az eddigiekkel szemben a felhasználó egyszerűbben és könnyebben átlátható struktúrában egészítheti ki kérését az olvasó igényeinek megfelelően. Újdonságként megadhatja a teljesítés határidejét, az olvasó által vállalt maximális költséget, és további megjegyzésekkel is pontosíthatja a kérést. A szükséges azonosítók (felhasználói név, jelszó) megadása után feladott kérésről a korábbi gyakorlatnak megfelelően kinyomtatható visszajelzést kap a kérő. Ezen fel van tüntetve a kérést fogadó e-mail cím, illetve jelen pillanatban a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Nemzeti és Általános Gyűjtemények Könyvtárához és Társadalomtudományi Könyvtárához küldött kérések esetén a fogadó helyi nyilvántartás, melybe a kérések automatikusan átemelődnek. Az új ODR bevezetésével egy időben indul a két könyvtár helyi könyvtárközi kölcsönzési nyilvántartása, melyből az átemelt kérések státuszáról folyamatosan tájékozódhat a kérő, illetve a közeljövőben kéréseit is közvetlenül lekérdezheti.

A kérés feladása előtt mindenképpen érdemes ellenőrizni a megkérendő dokumentum státuszát. Erre a korábbinál több lehetőség áll rendelkezésre.

A tulajdonos könyvtár/gyűjtemény nevére kattintva (ha a név mögött ugrópont található, melyet az alapszövegtől elütő élénkebb szín jelez) az előző felületen megszokottól eltérően a könyvtár/gyűjtemény honlapjára juthatunk.

A rekordszintű kapcsolathoz, azaz a tulajdonos könyvtárak/gyűjtemények helyi katalógusában való tájékozódáshoz és a megkérendő dokumentum pillanatnyi el-

érhetőségének ellenőrzéséhez a ikont kell kiválasztani. A helyi katalógusban is lehetőség van további keresésre, sőt az ODR lelőhely-adatbázisban még nem megtalálható dokumentumokra is feladható kérés az *Üres úrlap* segítségével, mely a keretben található. Ezeket a kéréseket az ODR regisztrálja, a statisztikában is szerepelnek, és a könyvtárak is vissza tudják keresni a többi, ODR-en keresztül továbbított kérésükkel megegyezően saját könyvtáruk menedzserfelületén.

Azon könyvtárak állományának közvetlen keresésére és a dokumentumaik kölcsönzési állapotának ellenőrzésére, melyek katalógusával nem hozható létre közvetlen rekordszintű kapcsolat, szintén új elérési mód nyílik. A fentiekben is-

mertetett elérési könyvtári honlap mellett a ikonnal közvetlenül az adott könyvtár/gyűjtemény katalógusához juthatunk. Az itt talált rekordokra szintén indítható könyvtárközi kérés a már említett *Üres kéréslapon*. Fontos megjegyezni, hogy ha a dokumentum az ODR lelőhely-adatbázisban is megtalálható, inkább arról a felületről érdemes megkérni, hiszen akkor a már ismertetett előnyök mellett a megkérendő dokumentum adatainak begépeléstől is megkímélhetjük magunkat.

A korábbi felületről ismerős ikon az új adatbázisban a szolgáltató könyvtár/gyűjtemény kölcsönzési politikáján és a címén túlmenően a könyvtárnyilvántartásban szereplő teljes rekordját megmutatja. Ezen adatokat a könyvtárak maguk tarthatják karban, és a megfelelő adatok bejegyzésével meghatározhatják a könyvtárnak és gyűjteményének adatbázisban megjelenített elérhetőségét.

Regisztráció

Az ODR lelőhely-adatbázisban csak könyvtárak regisztrált felhasználói adhatnak fel kéréseket. A rendszerben minden korábban regisztrált felhasználó régi felhasználói neve és jelszava megmaradt, azzal továbbra is dolgozhatnak. Ha mégis gond van a bejelentkezéssel, kérjük, jelezze a következő címen: *b david@lib.unideb.hu*.

A korábban nem regisztrált könyvtárak a honlapon leírtak szerint járjanak el, olvassák el a regisztráció előtt az *Útmutatót* (<http://odr.lib.klte.hu/register>). Nem minden esetben kell ugyanis teljesen új felhasználóként bejelentkezniük, hiszen a nyilvános *Könyvtárak listája* (http://odr.lib.klte.hu/library_list) tartalmazza a korábban helyi (D1) belső használatban lévő könyvtárlista adatait is sok regisztrálatlan könyvtár adatával.

A keretben található menüpontok közül a regisztráció nélkül is végezhető keresések mellett megtekinthető a nyilvános *Könyvtárak listája* és *Gyűjtemények listája*, mely tartalmazza az összes könyvtár/szolgáltató gyűjtemény legfontosabb nyilvános adatát a könyvtárközi kölcsönzés elérhetőségével, így afféle könyvtárközi kölcsönzési adatbankként is használható.

Az ODR menedzser

A korábbi rendszerben külön fájl tárolta a kérésre jogosult regisztrált könyvtárak adatait, és külön fájlban szerepeltek a szolgáltató könyvtárak/gyűjtemények

ODR database - Microsoft Internet Explorer - tejesítő: FreeWeb.hu

http://odr.lib.klte.hu/manager

Országos Dokumentum-ellátási Rendszer

Lelőhely-adatbázis

Menedzser

Súgó

Könyvtár

Gyűjtemény(ek)

Új gyűjtemény

Felhasználók

Új felhasználó

Kérések

Kilépés

Könyvtárak

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár **Részletek**

ODR kőr éstről vőbbőlő remisző v2.0 ©2001-2003 Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

A szolgáltatóc mgyalóóitőscőbőn rőczt vett

Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Open Society Institute
Vizai Egyesület

adatai lelőhelykódjaik feloldásával. A bejelentkezett felhasználók nagy száma és a megnövekedett forgalom mutatta igény vezettet az új nyilvántartási mód bevezetéséhez.

A könyvtárnyilvántartás a keretben lévő ODR menedzser funkció kiválasztása után szerkeszthető.

Az ODR menedzserbe a kérések feladásakor is használt felhasználói név és jelszó megadásával lehet belépni, mégpedig a jogosultságnak megfelelően a teljes könyvtár vagy csak egy/több adott gyűjtemény szintjére.

Az új adatbázisban egyetlen rekordja van minden könyvtárnak, mely biztosítja a lelőhelykódok feloldását, és a könyvtár adatait is tartalmazza. Egy könyvtár rekordjához több gyűjteményrekord kapcsolódhat (alárendelt kapcsolattal), melyek a szolgáltató gyűjtemények kódjainak feloldását végzik, valamint lehetővé teszik számukra a helyi igényeknek és munkamegosztásnak megfelelően az önálló könyvtárközi kölcsönzést (kérést és szolgáltatást egyaránt). A teljes rekordot a könyvtár maga tartja karban, így meghatározva a megfelelő adatok bejegyzésével a könyvtár/gyűjtemények adatbázisban megjelenített elérhetőségét. Ez egytt jár azzal, hogy az adatok pontosságáért is a könyvtár a felelős.

Bejelentkezéskor a regisztrált felhasználó könyvtári adminisztrátori jogosultságot kap, mellyel karbantarthatja könyvtára és a hozzá tartozó gyűjtemények adatait, kéréseket indíthat, ISBN-t tölthet fel, valamint újabb felhasználókat vehet fel, akiket későbbi tevékenységüknek megfelelő jogosultsággal lát el. A néhány esetben igen bonyolult könyvtár-gyűjtemény viszony megkívánta annak megoldását is, hogy egy gyűjteményi felhasználóhoz több, külön szolgáltató gyűjtemény is tartozhasson.

A *Gyűjtemények* gombbal a gyűjtemények, a *Könyvtár* gombbal a könyvtár, míg a *Felhasználók* gombbal a felhasználók adatait lehet megtekinteni és szerkeszteni.

Új felhasználót az *Új felhasználó* gomb kiválasztásával, új gyűjteményeket pedig az *Új gyűjtemény* gombbal lehet felvenni.

A közeljövőben bevezetendő szolgáltatásként a *Kérések* menüpont kiválasztásával a könyvtár lekérdezheti megadott időszakon belül az ODR-en keresztül általa feladott, illetve szolgáltató könyvtárak/gyűjtemények esetén a hozzá érkezett kéréseket.

ISBN alapú feltöltés

Az ODR-honlapon korábban is lehetséges volt a nem közös katalogizálás útján gyarapító könyvtárak számára az adatbázisban már szereplő rekordokhoz saját lelőhelyeik ISBN alapú hozzátöltése. Az eljárás az új adatbázisban lényegesen egyszerűbbé és könnyebbé vált, hiszen a feltöltés ezután nem igényel előzetes egyeztetést. A könyvtárak/gyűjtemények megfelelő jogosultságú felhasználói a honlapon a menedzser-felületre belépve pontosan meghatározott formátumban, a nekik megfelelő ütemben tölthetik fel a dokumentum ISBN-jét, lelőhelykódját és esetleges egyéb, a honlapon meghatározott adatokat tartalmazó fájljaikat az *ISBN feltöltés* gomb kiválasztása után. Az esetleges hibás feltöltésekről visszajelzést kapnak, valamint a rendszer kiszűri az előforduló dupla feltöltéseket is. A betöltés

ODR database - Microsoft Internet Explorer - Internet Explorer - FreeWeb.hu

Elő Szélesítés Nézet Kedvencek Eszközök Gótl

Vissza Előre Load/Állás Frissítés Kezdőlap Keresés Kérdőjelek Multimedias Előzmények Levelezés Nyomtatás Szerkesztés Fórum

Cím http://odk.lib.klte.hu/manager

 Országos Dokumentum-ellátási Rendszer

Lelőhely-adatbázis

Menüszere

Sógó

Gyűjtemény(ek)

Felhasználók

Új felhasználó

Kérdések

ISBN feltöltés

Feltöltött ISBNek

Kilépés

ISBN adatok feltöltése

Kérem adja meg a fájlt:

Kérem, hogy a fájl tartalmát a következő legyen:

- A mezőket tabulátor jel választja el
- Egy dokumentum adatai egy sort alkossanak
- A mezők sorrendje a következő:
 1. ISBN jelzés - Csak a szám!
 2. Kiadás éve
 3. Összetétel kódja
 4. Cím - Maximum az elkő 200 karakter
- Példa: 9826452020 1988 D1 Pelt

A cím és a kiadás év az ISBN jelzet ellenőrzésére szolgál a rekordokban vagy a listán tévesen szereplő ISBN-ektől az adódó téves lelelőhelybejegyzések kiküszöbölését segít. A rendszer cím- és kiadási dátum hiányában is fogadja az ISBN listát, de a feltöltő környezetben ebben az esetben lemond az ellenőrzési lehetőségről.

ODR kérésstávábbító rendszer v2.0 © 2001-2003 Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

Kész Internet

eredménye és a beküldött tételek aktuális állapota is lekérdezhető a *Feltöltött ISBN*-ek menüpont mögött. Javasolt a rendszeres, kisebb adagokban történő feltöltés a rendszer felesleges igénybevételének elkerülése érdekében. Kérjük, figyelmesen olvassa el a honlapon található részletes leírást.

A *Statisztika* gombra kattintva az aktuális és korábbi ODR statisztikák érhetőek el.

A *Kilépés* gombra kattintva lehetséges a kijelentkezés. Kérjük, hogy biztonsági okokból mindig jelentkezzen ki az adatbázis elhagyásakor.

A rendszer használatával, illetve a rekordok karbantartásával kapcsolatos kérdéseit, problémáit, jelezze az alábbi címen: *odrrerrors@lib.unideb.hu*. Szívesen fogadjuk a rendszer fejlesztésére vonatkozó javaslataikat, véleményüket is.

Dávid Boglárka

Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (3)

Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár (<http://www.kkkm.hu>)

Telt kék háttéren kontrasztos, jól olvasható szöveg jellemzi a könyvtár nyitó oldalát. Rövid ismertetőt angol és német nyelven nyithatunk erről az oldalról. Baloldalt menügombok, csúszkás keretben kiemelt hírek, aktualitások, fontos szolgáltatások láthatók.

Szerepének megfelelő helyről, innen érhető el a könyvtár on-line katalógusa. (Az SR-LIB adatbázis internetes változata a NanSRI WWW generátorral készült.) Keresni benne címre, szerzőre, sorozatra és tárgyszóra lehet. (Érdekes újdonság a „kiről-miről” tárgyszavas keresési lehetőség az általános mellett, módszerben pedig a „balról, szava, része” lehetőség.) A böngészés az adatbázisban az indexmutatókon keresztül lehetséges, a másik keresési lehetőség úrlapos. Érthetetlen azonban, hogy kerül pl. E. A. Baderko az E betűsek közé és még sok más monogramos egyéni név nem a családi hanem keresztnév alapján indexbe.

Éjl Szerkesztés Nézet Kedvenc Eközök Sóg

Vissza Leállítás Frissítés Kezdőlap Keresés Kedvenc Eközmények Posta Nyomtatás Szerkesztés

Cím http://infoserver.kkmk.hu/katalogus/ Ugrás

Mutatók:

Cím

Szerző

Tárgyszó

Általános

Kiról-miről

Sorozat

Ürlapos keresés

Ismertető

Használati útmutató

Szerzői névmutató

E, É

1/6 lap

E. A. Baderko

E. A. Bagramov

E. A. Bennet

E. A. Bubnova

E. A. Bugyilova

E. A. Grantovszkij

E. A. Kaminszkij

E. A. Kolomber

E. A. Nyikolajev

E. A. Poe (1809 - 1849)

E. A. Preobraženskij

E. A. Preobrazsenszkij

E. A. Razin

A keresett cím eleje: Mehet

Internet

Igaz, a névsorrend helyreáll a következő keresési lépésben s végül az egyéni tervezésű címkés megjelenítési formátumban. A katalógus oldaláról és az adatbázis-szerver nyitóoldaláról, de még a könyvtár főlapjáról is elérhető az olvasói állapot megtekintési lehetősége. Visszalépés azonban csak a címsor (URL) átirásával

http://infoserver.kkmk.hu/katalogus/ Microsoft Internet Explorer

Éjl Szerkesztés Nézet Kedvenc Eközök Sóg

Vissza Leállítás Frissítés Kezdőlap Keresés Kedvenc Eközmények Posta Nyomtatás Szerkesztés

Cím http://infoserver.kkmk.hu/katalogus/ Ugrás

Mutatók:

Cím

Szerző

Tárgyszó

Általános

Kiról-miről

Sorozat

Ürlapos keresés

Ismertető

Használati útmutató

SR-LIB adatbázis példány adatok

A kiválasztott cím:

Másodrendű lineáris parciális differenciálegyenletek : [egyetemi tankönyv]

Dokumentum cím

Másodrendű lineáris parciális differenciálegyenletek : [egyetemi tankönyv] (14574)

Szerzőségi közlés: Simon László (1940 -)

Baderko, E. A.

Dokumentum típus: Könyv Raktári jelzet: 517 S 60

Kiadó: Tankönyvkiadó : Budapest ISBN: 963-17-6580-6

Kiadási év: 1983 Terjedelem: 510 p. : ill. ; 25 cm

Vonalkód: 0000002346700 Leltári szám: 244509

Elérhetőség: [Alsó raktár]

Vonalkód: 0000002346717 Leltári szám: 246658

Elérhetőség: [Alsó raktár]

Vonalkód: 000000472210 Leltári szám: 244508

A keresett cím eleje: Mehet

Kész Internet

lehetséges, ami ennyi beépített lehetőség láttán szokatlan. Az adatbázis-szerver további katalógusokat is kínál. Közülük a digitális könyvtár fejlesztés alatt áll. A helyismereti már működő, használható adatbázis. Érdekes újdonsága, hogy keresni benne a szerzői neveken kívül hierarchiában megjelenített tárgyszó- és földrajzínvmutatón keresztül is lehet. Külön böngészhetővé tették az utolsó hét napban megjelent cikkeket. A feldolgozás alaposságára jellemző, hogy egy-egy kiválasztott cikk szerzőjének egyéb írásaihoz, illetve a feltüntetett témakörhöz tartozó más, az adatbázisban feltárt írásokhoz is eljutunk. Alapos, sokoldalú munka! Ráadásul innen már egy nyílra kattintgatva lépésenként visszajuthatunk az adatbázis-szerver főoldalára. Itt megakad a szemünk egy figyelmeztetésen: „A Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár nem járul hozzá a webszerverein megjelent szöveges dokumentumok és adatbázisok más honlapon történő megjelenítéséhez vagy bármely formában történő engedély nélküli közzétételéhez!” Reméljük, itteni idézeteink és képernyő-oldalaink nem számítanak ebbe a tiltott körbe.

Minta értékű a következő adatbázis (NanLIB-katalógus), amely tulajdonképpen a megyei ellátórendszerhez csatlakozott közösek katalógusa, amelyben egy-egy települést kiválasztva vagy az összesben kereshetünk egyidejűleg szerzőre, címre, sorozatra, tárgyszóra (egész szavasan vagy szórészletre, vagyis csokolással). Igaz, a keresés egyszintű, logikai relációk nem használhatók, és szűkítésre nincs lehetőség. A visszaléptető gomb, sajnos, innen is lemaradt...

A könyvtár birtokában van (a helyismereti gyűjteményt gazdagítja) az 1847. január 2-a és 1848. augusztus 10-e között Győrben megjelent első vidéki magyar nyelvű kereskedelmi és szépirodalmi lap, a Hazánk teljes példánysora. Ebben a már megszokott mutatókon keresztül, illetve a megjelenés sorrendjében kereshetünk. Eredményül a cikkek beszkenvelt változatát kapjuk. Erről azonban csak feltételesen beszélhetünk, mert a teszt napján, november 17-én egyetlen pdf-állományt se tudtunk megnyitni az áttöltésre szánt öt percen belül (100 Mbit/s sebesség mellett!)

Utolsó menüpont itt a *Kölcsönzési adatok* „lekérdezése” (immár a sokadik hozzájutás ehhez a szolgáltatáshoz – az olvasó kényelméért, bár ebből a pozitívumból levon valamennyit a tény, hogy itt sincs visszaléptető gomb, csak a böngészőprogramé).

Könyvtárhasználati tudnivalók, a könyvtári szolgáltatások (köztük a British Council Információs Sarok és az Európai Unió Információs Pont) bemutatása következik a menügombokon, majd mozaikok a százéves könyvtár történetéből és a város 19. század második feléből őrzött nyomdászati emlékeiről. A munkatársak telefon- és e-mail elérhetőségei után könyvtári weblapgyűjtemény következik (a megye városi, községi, munkahelyi és szünetelő [!] könyvtárai, az ország könyvtári információi, illetve külföldi könyvtárak). Rendkívül hasznos összeállítást találunk *Könyvtári ABC* címmel, ami a hajdani könyvtári kislexikon utóda is lehetne. Sajnálatosnak tartjuk azonban, hogy a digitalizálás és a hozzá tapadó szakkifejezések, fogalmak ennek az összeállításnak sem váltak részévé (pl. SGML/XML, metanyelvek, jelölő nyelvek). Periodikumok lelőhelyjegyzéke és tudósok életrajzi bibliográfiája színesíti a kínálat sorát. Hogy kikopott az Új Könyvek szerkesztőségének munkatervéből, kurióznak számít az itt talált *Eseménynaptár: Magyar nevezetes napok és világnapok hónapokra bontott kalendáriuma*. (A honlap meglátogatásának napján volt pl. a Füstmentes nap. Bibliográfiát is kínál

nak a dohányzás ártalmairól, a leszokást segítő írásokról.) Természetesen a megye eseménynaplóját külön kezelik.

Helyet kaptak a weblapon a könyvtár rendszergazdája által kidolgozott NanLIB nevű könyvtári szoftvert ismertető oldalak is (ebben a rendszerben tárolják a közösi könyvtárak közös katalógusát).

Az interneten fellelhető magyar és külföldi újságok lapozgathatók az utolsó menüpontban, az *Olvasósarokban*. Illetve: csak gondoltuk, hogy ez az utolsó, a lap alján ugyanis egy hazai és külföldi keresőgyűjteményt találunk még, s immár valóban legalul: Győr honlapjának linkjét.

Összegzés: sokoldalú, sokféle szolgáltatást kínáló, gazdag honlap a győri megyei könyvtáré. Az is látszik belőle: szívesen dolgozik vele a „lapgazda”, s magukénak tekintik a könyvtár munkatársai is, hiszen igyekeznek a rájuk bízott, általuk gondozott dokumentum- és információtárat – ha lehet – itt is elérhetővé tenni, de legalább tudatni róla. Jól hasznosítják ezt a lehetőséget a könyvtári gyűjteményt túllépő kultúráközvetítéshez is. Érdemes lenne egy kevésbé zaklatott hétvégén a léptetési lehetőségeket tesztelniük, és kigyomlálni a tulajdonnév–köznév dilemmából eredő helyesírási és itt-ott az egybe- és különírási hibákat. A lap szerkezetileg átgondolt, jól tagolt, és arányos gondot fordít a helyismeretre, könyvtári kapcsolatokra. Külön gyerekoldallal (több könyvtár példája után szokatlan módon) nem kedveskednek ifjú látogatóiknak, holott bizonyára itt is van gyermekrészleg, s ez a mindenre nyitott korosztály hálás a külön figyelemért.

Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár (Hajdú-Bihar megye, Debrecen)
(<http://www.hbmk.hu>)

A debreceni megyei könyvtár lapjánál tartva ideje megemlíteni, hogy a könyvtárnevekben azt a változatot használjuk, amelyet nyitóoldalukon megadnak.

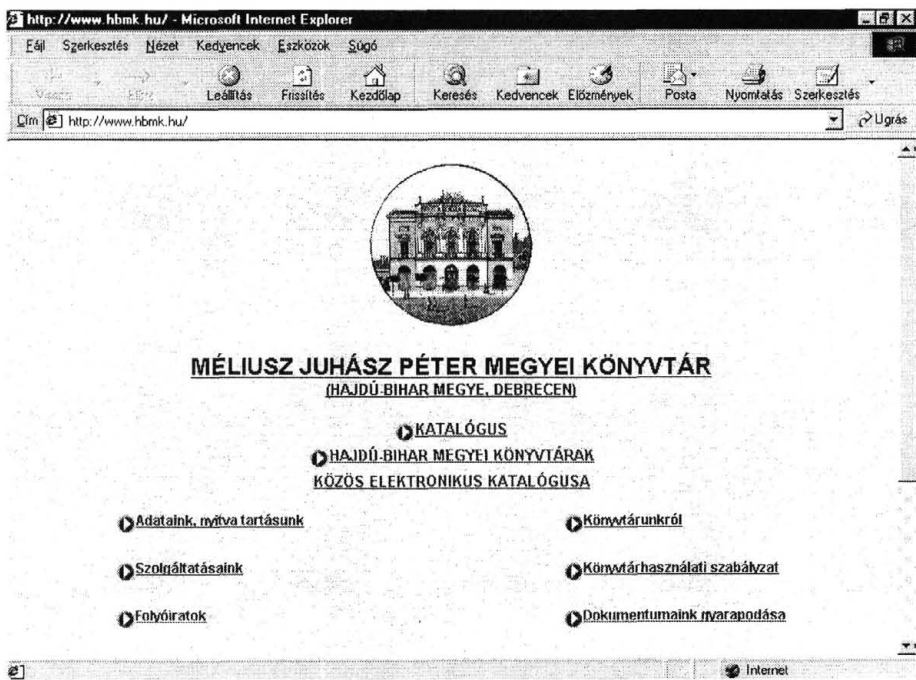
A könyvtár főbb adatai (elérhetőségek, nyitva tartás) nem szerepelnek a főoldalon, érdekes módon az innen elérhető gyerekkönyvtáréi igen.

Vélhetően (joggal) katalógusukat tartják legfontosabb értéknek, ezért ezt fő helyen kínálják. Az S-Lib keresőfelületen szerző, cím, tárgyszó, kiadó, a kiadás éve, ISBN és ETO-jelzet alapján lehet keresni. Feltűnő, hogy éppen az imént megtekintett, ugyanezzel a szoftverrel kezelt győri katalógus keresési lehetőségei eltérnek az itt látottól. Más a megjelenítési mód is. A debrecenieké (szinte egyedülálló módon a magyarországi nagykönyvtárakban) az ISBD szabvány alapján, majdnem (!) szabványosan jeleníti meg a találatokat. (A szerzőségi közlésben pl. a közreműködés jellege nem elől áll, hanem hátravetett, s a rövidítés pontja miatt az adatszoport végén két pont áll.)

Kilenc Hajdú-Bihar megyei, valamint a nagyváradi városi könyvtár közös katalógusában is kereshetünk a főlapról indulva.

Visszatérve a nyitó oldalra rájöhettünk, hogy a lapok egységes arculatára törekedtek, a háttér mindenütt ugyanaz (a lapok a MS Front Page 2.0-s verziójával készültek), a szövegek egyszerű Arial típusú betűvel íróttak.

Az egyes könyvtári részlegek címe, telefonszáma, majd a szolgáltatásuk bemutatása, igénybevételeinek lehetőségei következnek.

A könyvtár *folyóirat-gyűjteményét* részlegenként (felnőtt, idegen nyelvű, gyermek, helyismereti) abc-rendben közlik, elérhetővé teszik a weblappal rendelkezőket, ami elismerésre méltó gyűjtő- és hivatkozásláncolási munka. Idekívánkozunk egy, a többi honlapra is érvényes technikai megjegyzés: nem praktikus kiemelésként aláhúzást használni, hiszen az aláhúzás arra hívja fel a figyelmet, hogy az így jelölt szöveg mögött csatolt információt találunk, amiről itt nincsen szó.

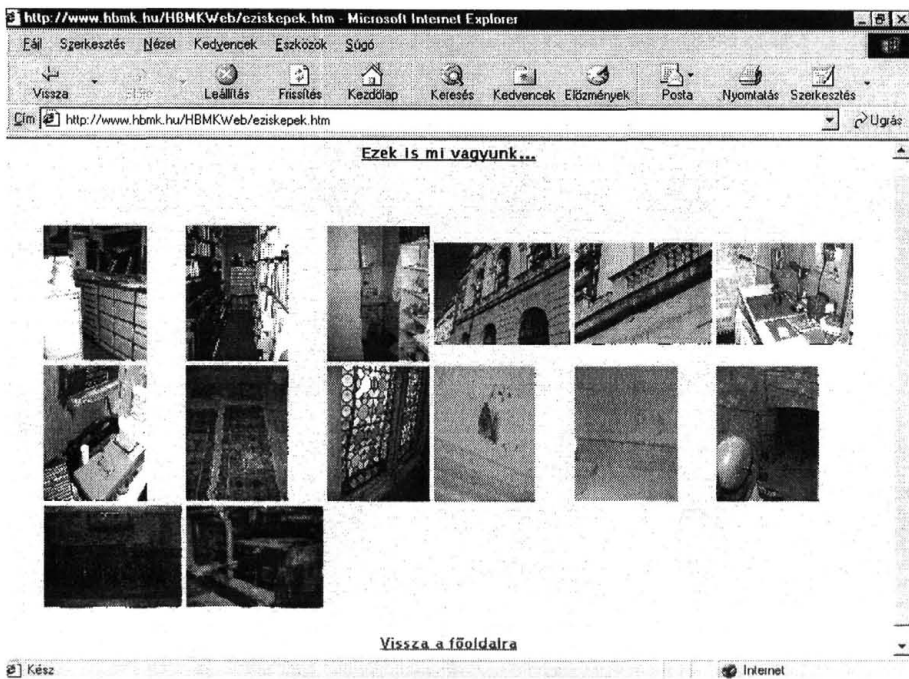
A *Könyvtári híreket* kissé ömlesztve találjuk az aloldalon. Áttekinthetőségét sok és sokféle kiemeléssel próbálták javítani, ez azonban szemmel láthatóan nem sikerült. Praktikusabb lett volna tartalomjegyzékszerűen kivonatolni a lap tetején, és belső linkekkel elérhetővé tenni az egyes híreket.

A lejárt dátumokkal díszelő *Eseménynaptárnál* még az üres is jobb, vallják, ettől ez aktualizáltnak tekinthető.

Noha ez elsősorban saját kollégáikat és a megyében dolgozókat érinti, fontosnak tartották csokorba gyűjteni és a honlapon is kínálni különféle könyvtárosképző *tanfolyamaikat*.

A *Könyvtárunkról* gombra kattintva a kínálat: *Képek rólunk, Méliusz Juhász Péterről, Küldetésnyilatkozat, Jövőkép és Minőségbiztosítás* (az utóbbi három kapcsán nem hagyhatjuk ki az egyáltalán nem fricskának szánt megjegyzést: nem hiába végezte el a könyvtár igazgatónöje és helyettese a könyvtári menedzsment tanfolyamot!...) A fotóalbum *Ezek is mi vagyunk* „különgyűjteményében” a függönyök mögé is bekandikálnak, s azt is megmutatják, amit egyébként igyekeznek eltakarni szem elől: a foghíjas korlátokat, sérült, hiányos (és persze jobbításra érdemes) ólomüveg-ablakot, rozsdásodó, rothadó vízszelvényeket... A kandi-képeknél tartva: ez a főlaptól számítva a negyedik szint, visszalépni innen azonban csak a közbülsők

átugrásával a főlapra lehet. (Illetve használhatjuk több lépésben a böngészőprogram vissza gombját.)

Külön menüpontban találjuk a *könyvtárhasználati szabályzatot*. Valószínűleg minden könyvtár tart attól, hogy a működését szabályozó iratok megterhelik az olvasót, ezért igyekeznek „adagolni”. Talán ez lehet az oka, hogy az ebbe körbe sorolható dokumentumok három helyre „elszórva” találhatóak meg ezen a lapon (is)...

Fontos a gyorsaság: ezt sugallja az írógépbetűvel (Courier) készült, részlegenkénti *gyarapodásjegyzék*. Itt is jó lenne, ha a lap tetejéről belső linkekkel ugorhatnánk a részlegekhez.

Figyelmes gesztus, hogy a megyei könyvtár honlapjára táblázatban összegyűjtve felkerültek a *megye könyvtárainak fontosabb adatai*, beleértve a saját weblapot működtetők elérhetőségét is. (Frissítési dátum is van a lap alján, a dátum két héttel ezelőtti.)

Hasznos linkek csoportosított gyűjteményét is kínálja a főlap, ennek megjelenése némileg eltér a saját lapokétól, jelezve, hogy ez már könyvtáron kívüli világ.

Gazdag, sok-sok linkkel használhatóbbá tett gyűjteményben keresgélhetünk az *Európai Unió* almenüben. Kár, hogy nem jelzik zárójelben, a megnyíló oldal milyen nyelvű (többségében ugyanis nem magyar). Az összegyűjtött információkat gondosan csoportosították. *Ugye kitalálható, mitől lenne ez még könnyebben kezelhető–kereshető?*

A főoldal alján kiemelt helyen szerepel a LIBINFO és az ODR elérhetősége. Ha a weboldalt látogató nem könyvtáros érdeklődőkre gondolunk, talán érdemes lenne ezeket feloldani, nehogy a Libresse-ről reméljen infót bárki a LIBINFO-tól.

Utoljára hagytuk a lap végigbarangolásában a gyerekkönyvtári oldalt, azt remélve, hogy ezen a morcos-ködös őszi napon itt a mosoly lapjai néznek vissza ránk. Kicsit csalódtunk: az oldalak megálmodója nem tudott visszazökkenni a gyermekek (optimistán gondoljuk) még gondtalan világába. Nagyon korrekt, szakszerű, átlátható itt minden, de a mosoly hiányzik. (Csak egyetlen példa: hozzászólásokra serkent az egyik oldal az ötletes nevű Tarsoly-programok gyarapításához. Mennyivel jobb lenne, ha ehhez nem az alapértelmezett levelezőprogram ugrana elő egy üres lappal, hanem egy holló vagy bármely más kedvenc állatka, amire a gyerekek szívesebben bíznák üzenetüket...)

Összegzés: sokoldalúan tárják fel a könyvtári szolgáltatásokat, illetve ezekből azokat, amelyeknek a weblap jó közvetítője lehet. Ezek egymásba ágyazására érdemes több figyelmet szentelni, hiszen a megtervezett előre- és visszafelé haladás nemcsak a jó és gyors közlekedést segíti a lapok között, hanem azok tartalmának, a weblap s a vele közvetített szolgáltatások, információforrások megtalálási lehetőségének rögzülését is. Ebből a szempontból is érdemes átgondolni a teljes weblapszerkezetet tervezéskor, és tesztelni a működését. A választott és alkalmazott webes technika nem tartalmaz bonyolult elemeket, így ez könnyedén megoldható. Talán érdemes is megoldani.

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár
(<http://brody.iif.hu>)

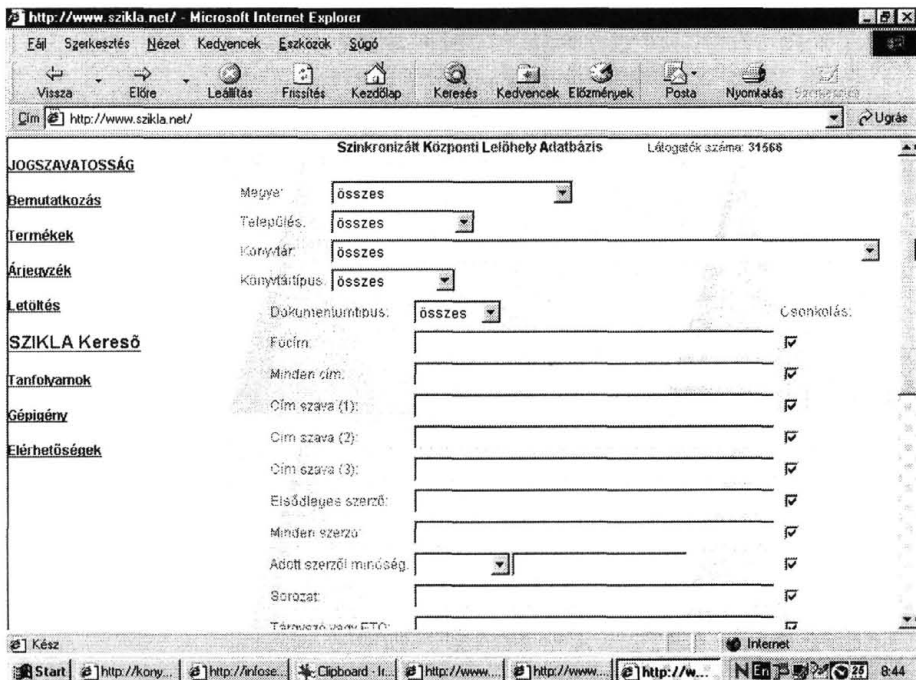
Elegáns, jó elrendezésű a könyvtár nyitó oldala. Mindössze a virtuális sétára invitáló arany képeret tűnik benne idegennek, hiszen sem a technikára, amellyel

az egyes részlegek bejárhatók, sem a bejárható helyekre nem jellemző a súlyos, tekintélyes keretbe zártság, amit a szimbólum sugall. A mozgó panorámafelvevételek megtekintéséhez szükség van a Macromedia Flash Player alkalmazásra, előzékenyen ide helyzeték letöltőikonját. (Az már saját lehetőségeinktől függ, hogy vállalkozhatunk-e letöltésre...) Kár akár apró figyelmetlenséggel elrontani egy ilyen oldal összhangját: a képernyő közepére eső *Angol nyelvű elektronikus folyóirat-cikkek* menüsort az összes többi balra zárttal szemben sorkizárttá tették, s ettől ez szétesik! Szerepel egy ajánlás az oldal legalján, amelyhez oldalgörgetéssel jutunk el, eszerint 800×600-as felbontással javasolják az oldalak megtekintését. Erre váltva is lapozni kell, s nem javít, inkább ront az élményen.

A főoldal *Könyvtárunk* menüpontja alatt névadójukról és a könyvtár történetéről kínálnak érdekes olvasnivalót, majd a jelenlegi munkatársak névjegyzéke, elérhetősége s egy könyvtári megközelítésű linkgyűjtemény következik.

Zavarba jövünk, mert nem pontosan derül ki, hova jutottunk, amikor a könyvtár katalógusát keressük fel. A feltároló lap ugyanis a SZIKLA (Szinkronizált Központi Lelőhely Adatbázis) weboldala. A látvány azért is kelt meglepetést, mert (noha nem szeretnénk ezzel megterhelni a cikksorozat eredeti szándékát, s a Szirén körüli eseményeket bármilyen módon elemezni, de:) itt egy szavazatot látunk a SZIKLA-21 mellett. Annak ellenére, hogy az „ellenlábás” Szirén 9 országos körútjának Heves megyei állomása a Szirén-használókat a hírek szerint a 9-es verzió mellé állította. Abban a keresés még „egy lépésben egysíki”, itt meg az összes többi könyvtári rendszerben megszokotthoz hasonló, egyidejűleg több keresőszempontot vizsgáló lehetőséget látunk. A megoldás valószínűleg nem kész, nem lezárt, hiszen ha szer-

zői minőség szerint is szeretnénk szűrni, a felajánlott szerzői minőség mindössze fordító és illusztrátor, noha tudjuk, magában a rendszerben természetesen ennél sokkal több van. A keresőmezők közé illeszthető logikai operátor minden mezőre vonatkozóan egységesen csak „és”, illetve „vagy” lehet. Ám most látszik igazán a Szirén-gyűjtemények fáradságos egybegyűjtésének eredménye: a kétmilliónál is több rekordban a gyűjtemény földrajzi elhelyezkedése s akár könyvtár- vagy dokumentumtípus szerint is szűrhetünk.

A *Megyei kitekintés* Heves megye könyvtárainak adattárát, a nyilvános könyvtárak országos adatbázisát és a *Kapcsolatot*, a Heves megyei könyvtáros Winword szövegszerkesztővel olvasható lapját kínálja. Közülük a középsőt többszöri próbálkozásra se sikerült megnyitnunk, vélhetően a hibás link miatt: az OSZK helyett a Könyvtári Intézet honlapján kell keresni ezt a gyűjteményt.

A linkekkel másutt is akad némi baj. Lentebb, a Heves Megyei Elektronikus Könyvtárba belépve a kápolnai csata kéziratban lévő története helyett a Centenarium és Füzesabony c. frást kapjuk.

A *Dokumentumok* alatt a könyvtár küldetésnyilatkozatát és a könyvtárhasználati szabályzatot olvashatjuk, a szervezeti és működési szabályzat azonban doc-formátumban nem nyílik meg, hanem letölthető.

Érdekes a honlap szerkesztőjének gondolkodásmódja: a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Heves Megyei Szervezete menüpont alatt *belépési* lehetőséget találunk, és ezen a legtöbbször szervezeti belépést értünk, ezért kihagyjuk. Pedig nemcsak erről, sőt nem elsősorban erről van szó itt.

Végül a részlegek honlapjaiban csemegézhetünk, amelyek – mint ahogy jobbra az eddigiiek mindegyike is – a bal oldalon látható főmenüt megtartva a képernyő jobb szélének kétharmadában jelenik meg, kínálja a bármikor visszatérés lehetőségét a főmenübe. Az aloldallal rendelkező részlegek: feldolgozó osztály, fiókkönyvtárak, gyerekkönyvtár, helyismereti gyűjtemény, idegen nyelvi szakrészleg, közgazgatási részleg, olvasószolgálat, zeneműtár. Újdonság jellege miatt a közgazgatási részlegét nyitjuk meg, hogy megtudjuk, mi ez, de csak virtuális körbevideózást láthatunk a gyűjteményről.

Összegzés: a szemnek kellemes megoldásokat láthatunk az oldalakon, kialakításuk esztétikus. Egy alapos, mindenre kiterjedő teszteléssel akár tökéletessé is lehetne tenni a munkát. Visszatérően előfordul az oldalakon is, hogy az alapbeállítás-ként (egyébként jól) választott balra zárás helyett a bekezdések igazítása átáll sorkizártra, amitől a sorok szétesnek. Főként a szkennelt dokumentumokban gond van a karakterkódokkal, ő helyett kalapos ó-t találunk. Hasznos lenne a linkek végigtesztelése is. Egy ilyen jó és tartalmas lap megérdemel ennyi utómunkát.

Illyés Gyula Megyei Könyvtár (http://www.igyuk.hu)

Portáloldal benyomását kelti a szekszárdi megyei könyvtár honlapja, ahol az ember szeme szinte nem győz betelni a sok olvasnivalóval. Színvilágát tekintve a szürke különböző árnyalatai, valamint a fekete jelennek meg, amibe egy kis színt visz az oldal tetején elhelyezkedő képrészlet. Tulajdonképpen elmondható, hogy az olvasó

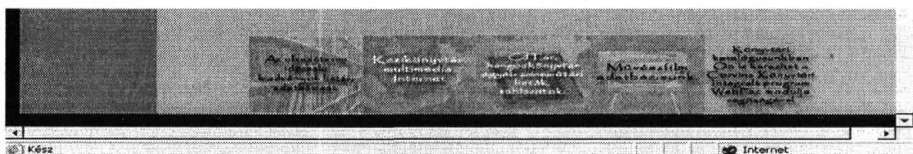
The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying "http://www.igyuk.hu/". The website header features the text "Illyés Gyula Megyei Könyvtár Szekszárd" and "Kiadványok listája". Below the header, there is a search bar with the text "Kérem, válasszon...". The main content area is divided into several sections. On the left, there is a vertical menu with the following items: "Kölcsöző", "Olvasóterem", "Videokönyvtár", "Zeneműtár", "Nyelvtudó", "Gyerekkönyvtár", "Helyismeret", "Nemzetiséggyűjtemény", "Portalgaleria", and "Egyebek". The central part of the page displays a portrait of Illyés Gyula. To the right of the portrait, there is a text box with the following content: "Köszöntjük könyvtárunkban! Az Illyés Gyula Megyei Könyvtár 1000m²-es épülete 1961-ben épült a korai elvárásainak megfelelően. A má közel 300 000 dokumentumból álló gyűjtemény négy épületrészben fogadja az érdeklődőket. Célünk és vállalati feladatunk, hogy megyei, országos és nemzetközi összefogással a legpontosabb információkat és a legteljesebb szolgáltatásokat nyújtsuk a hozzánk fordulóknak. Tesszük ezt magyarul és idegen nyelveken. Könyvtárunk központi feladatokat lát el." The browser window also shows the "Kész" button and the "Internet" icon.

minden lényeges információt megtalál a kezdőoldalon: szolgáltatások, elérhetőség, használati szabályok, rövid a gyűjtemény nagyságát érintő paraméterek, a névadóról szóló cikk, nyitva tartás, látogatószámmláló és még sorolhatnánk.

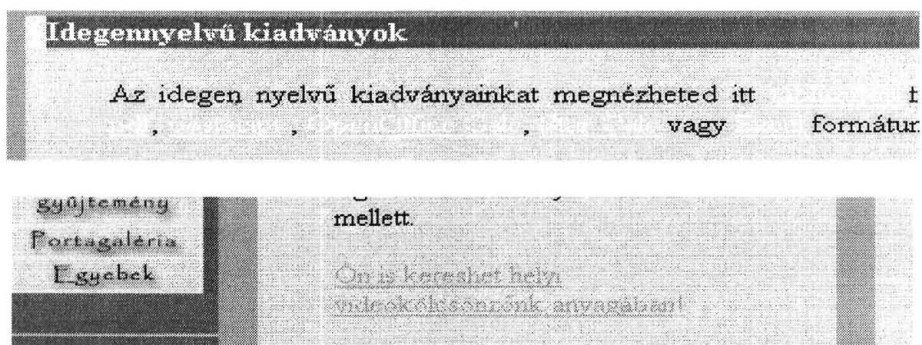
Figyelemfelkeltő animációval jelzik a friss hírekre mutató linket az oldal tetején. Emellett máris más könyvtári oldalakra is elléphetünk, ha a legördülő listából választunk, sőt több más jellegű weboldalra is találunk hivatkozásokat a főoldalon.

Közvetlenül elérhetjük innen a könyvtár különböző gyűjteményeit, amelyek alatt csak itt a főoldalon találunk egy legördülő menüt is, ez a lista, meg lehet, más sorrendben, de ugyanazokat a menüpontokat tartalmazza, mint amelyek feljebb már megjelentek egyszer. Felmerül a kérdés, hogy szükség van-e két különféle stílusú, de ugyanazt tartalmazó menüre az oldalon.

A kölcsönzésről szóló oldalon találjuk meg az olvasói katalógust, amely a Corvina integrált könyvtári rendszer webkatalógusa. A főoldalról erre egyáltalán nincs közvetlen hivatkozás, de talán így sem nehéz megtalálni. Minden oldalon alul és felül is megtaláljuk a főoldalra visszavezető kapcsolatot, bár nehéz a szürke alapon a narancssárga linket olvasni. Szinte minden részleg oldaláról, ahogyan a főoldalról is, elugorhatunk a *Használati Szabályzat*hoz. Némely oldal alján találhatóunk egy képösszeállítást, amely az egyes részlegek szolgáltatásait tartalmazza, nem linkelhető formában. Érthetetlen, hogy a kölcsönző miért hiányzik az olvasóterem oldaláról, vagy miért éppen a többi oldalon van jelen.

Az olvasóterem lapjáról tekinthetjük meg, hogy a könyvtárba mely periodikák járnak. A figyelmes olvasó ha végiglépked ezeken a listákon, felfigyelhet a könyvtár honlapjának megszólításbeli eltéréseire, ugyanis van ahol magázó, van ahol pedig tegeződő formát használnak.

Az egyes dokumentumtípusok lapjairól közvetlen kapcsolat vezet a könyvtár katalógusfelületére. A Zeneműtár oldaláról pedig a hangoskönyvtár vakoknak és gyengénlátóknak fenntartott kazettáinak a listája is megtalálható.

A gyermekolvasóknak nyújtott szolgáltatások oldalán linkelhetünk a gyerek-könyvtár számára készített különálló oldalra, de az sajnos a könyvtár honlapjának az ablakában nyílik meg.

Itt egy kedves rajzos oldal fogad néhány jól átlátható menüponttal, ahol leírják a részleg szolgáltatásait, elérhetőségét (térképpel is segítve az odatalálást), továbbá hasznos, hogy fórumindítási lehetőség is szerepel a kínálatban. Sőt totón is törhetik a fiatalok a fejüket, de a kisebbek játékot is találnak, akik pedig valami új, érdekes olvasmányt keresnek, azok a könyvajánló oldalán böngészhetnek kedvükre. Tartalom szempontjából mindenképpen lekötik a fiatalabb korosztályt, csupán formailag lehetne tökéletesíteni a felnőtt részleg oldalára való visszalépési lehetőség biztosításával, és érdemes lenne működőképesé tenni a látogatószámlálót is.

A könyvtár virtuális látogatói számára mindenképpen hálás, hogy az egyes részek oldalán megtalálható a nyitva tartás, az elérhetőség, ahogyan a *Helyismeret* oldalán is látjuk. Némileg megakaszthatja a folyamatos navigálást, hogy itt sem működik a Nemzetiségi gyűjteményre való linkelés, ahogyan az tapasztalható a *Nyelvstúdió* egyik hivatkozásánál is. Ilyen mennyiségű oldal karbantartását, a hibás hivatkozások kiszűrését érdemes automatikusan, program segítségével elvégezni, ezzel kizárhatóak az ilyen esetben óhatatlanul előforduló humán jellegű tévedések.

A *Nemzetiségi gyűjtemények* lapon többek között betekintést nyerhet a látogató a Tolna megyei nemzetiségi gyűjtemények listájába, nemzetiségi honlapokat is ajánlanak, amelyek már frissítésre szorulnak, és hibájuk, hogy a kíváncsi találó hamar elvesztheti a kiinduló könyvtári oldalt. Tehát ezeknél is, ahogyan az *Egyebek* oldalon található többi hivatkozásnál is, mint minden, nem a könyvtár

honlapjához tartozó weboldalnál érdemes engedélyezni a külön ablakos megnyitást.

Bizonyára érdekes tartalommal szolgál majd később a *Portagaléria* oldal, ahogy arra utalás történik a könyvtár *Friss Hírek* oldalán.

Összességében a Tolna Megyei Könyvtár honlapja olvasó- és információcentrikus, igyekszik minden olyan tudnivalót kihelyezni, amelyre szüksége lehet az idelátogató tájékozódni kívánóknak. Széles szolgáltatási választék jellemzi a könyvtárt nem csak a virtuális világban. Ugyan nem olvasható, de rejtett üzenetként érezhető, hogy érdemes ellátogatni a művelődni, tájékozódni vágyó helyi lakosoknak és a Szekszárdra látogatóknak egyaránt a Széchenyi út 51. szám alá.

Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár

(<http://www.bdmk.hu>)

Egyszerű színvilággal, pusztán néhány figyelemfelkeltő elemmel jelentkezik be a könyvtár alul copyright-jelzéssel ellátott főoldala. Ez az egyszerű forma mindenképpen előny azok számára, akik karakteres böngészőt használnak, vagy nem töltik le a képeket. Ami a tesztelés idejében igazán kiemelkedik, az egy eseményre, az „Éhen Gyula emlékülés”-re történő invitálás és a gyermekkönyvtár honlapjára csalogató animáció.

Berzsenyi Dániel Könyvtár

ÉHEN GYULA emlékülés

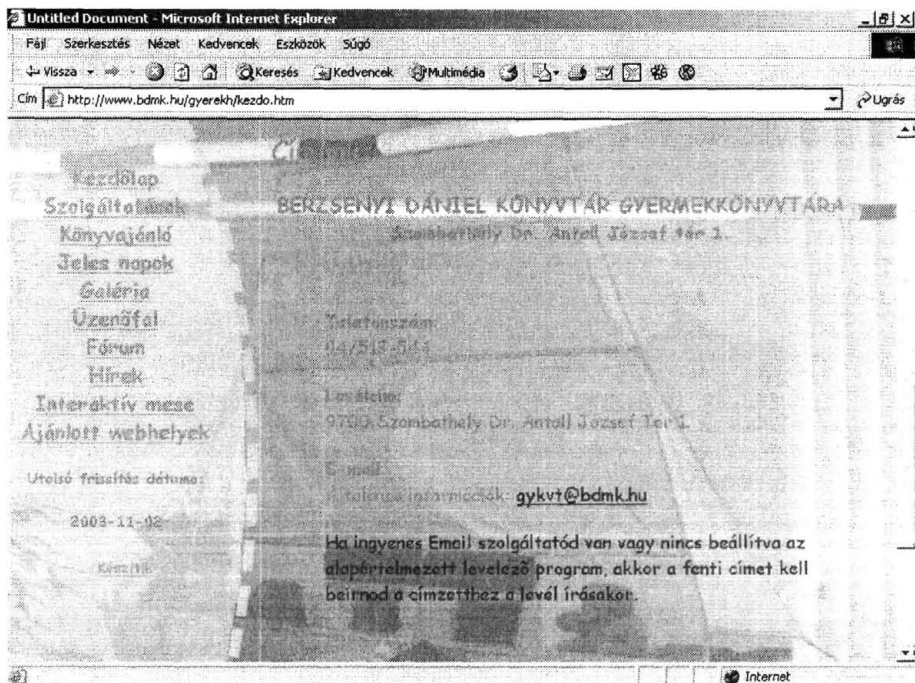
- [Könyvtárunkról](#)
 - [English](#)
 - [Deutsch](#)
- [Részletek](#)
- [A könyvtár használata](#)
- [Könyvtárközi kölcsönzés](#)
- [Aktuális](#)
 - [Folyóiratok](#)
 - [Kiadványok](#)
 - [Kutatói regiszter](#)
 - [Rendezvények](#)
 - [Vas Megye Irodalma](#)
 - [Vas Digitalis Könyvtár](#)
 - [Video gyűjtemény](#)
- [OPAC Keresés a könyvtár katalógusában](#)
- [Kitekintés](#)
- [Alsóéri MMLK](#)
- [Vas megye könyvtarai](#)
- [F-Mail címeink](#)

Kész Internet

Kezdjük is virtuális látogatásunkat a gyermekkönyvtári honlapon, ahol technikailag két változat megtekintésére lesz lehetőségünk a későbbiekben. Az egyik a

flash, a másik pedig az egyszerű html-formátumú honlap. A flash-es változat elkészültéig csak a html-verzió tekinthető meg.

A bejövő oldal háttere minden bizonnyal a gyermekkönyvtárt ábrázolja, de néhol nem válik el tőle élesen a szöveg, különösen a html-verzió oldalán, ahol megint más háttérkép fogad, ami bizonyos szempontból mozgalmasságot sugallhat, de a rajta lévő narancssárga és piros betűk zavaróan világosak.

Praktikus módon megtalálható a főoldalon a könyvtár elérhetősége, a módosítás dátuma, a támogató intézmények. A bal oldali menüből választva pedig olvashatjuk a gyermekkönyvtár szolgáltatásait, aktuális és régebbi könyvajánlásokat, az aktuális hónap jeles napjait és ezzel kapcsolatos rejtvényeket. A *Galéria* menü alatt képeket várnánk, de inkább népszokások ismertetése került ide. Az *Üzenőfal* alatt ugyan olvashatjuk, hogy azt az oldalt a gyermekek szerkesztik, mégsem valódi fórumoldalt látunk, hanem csupán egy e-mail címet. A beérkező e-mailek nyilván a könyvtárosok és/vagy webszerkesztő jóváhagyásával, esetleg „cenzúrázva” kerülnek ki az oldalra, ami jelzi, hogy mégsem egészében csak az olvasó szerkeszti azt az oldalt. Találunk *Fórum* címmel is menüt, ahol különböző megvitatni való témákat ajánlhatnak az olvasók, de láthatólag még tesztelés alatt áll ez a szolgáltatás: a *Belépés* gomb hibüzenetet ad.

Aktuális hírekről, rendezvényekről is értesülhetnek a gyermekkönyvtár virtuális olvasói, de lehetőségük van folytatásos mesét is írni az *Interaktív mese* oldalon, sőt számos játékos oldal között is kedvükre tallózhatnak az *Ajánlott webhelyek* lapon, ahova maguk is ajánlhatnak linkeket. Megtaláljuk a honlap végén a tartalmi és technikai szerkesztőket, akiknek ezúton csak annyit üzennénk, hogy jobb lenne

kicsit kontrasztosabb színvilággal felépíteni a honlapot, valamint kívánatos a „kezdő.htm” fájlnak is címet adni, hogy a böngésző címsora ne az „Untitled Document” feliratot mutassa. Ezekre az apró dolgokra érdemes figyelni, hogy valóban látványos is legyen az oldal a gazdag tartalom mellett.

A Berzsenyi Dániel Könyvtár felnőtteknek szóló honlapja a könyvtárról szóló információkkal indul, ahol egyebek mellett olvashatunk a szolgáltatásokról, kiadványokról, állományról, adatbázisokról nemcsak magyarul, hanem angol és német nyelven is.

A navigálási lehetőség először nehézkesnek tűnik, bár valószínű, aki gyakori látogatója a honlapnak, már becsukott szemmel is tudja, hogy a jobb felső sarkban lévő kis ikonnal lehet visszalépni a főoldal menüjéhez. Lépegetve az egyes oldalak között mégis úgy tűnik, hálás lenne, ha minden oldalon valahol megjelenének a honlap egyes menüpontjai. Ennek a kialakításnak viszont pozitívuma, hogy ügyeltek az íménti kis ikon feliratára: ha esetleg nem töltjük le a képeket, akkor is látható, hogy mire kell kattintani, hogy visszaléphessünk a menühöz.

Külön oldalakon mutatkoznak be a könyvtár egyes részlegei a fiókkönyvtárakkal együtt, nyitva tartással, képekkel gazdagítva. Egyedül a gyermekkönyvtár leírásából hiányzik a gyermekkönyvtári honlapra mutató link.

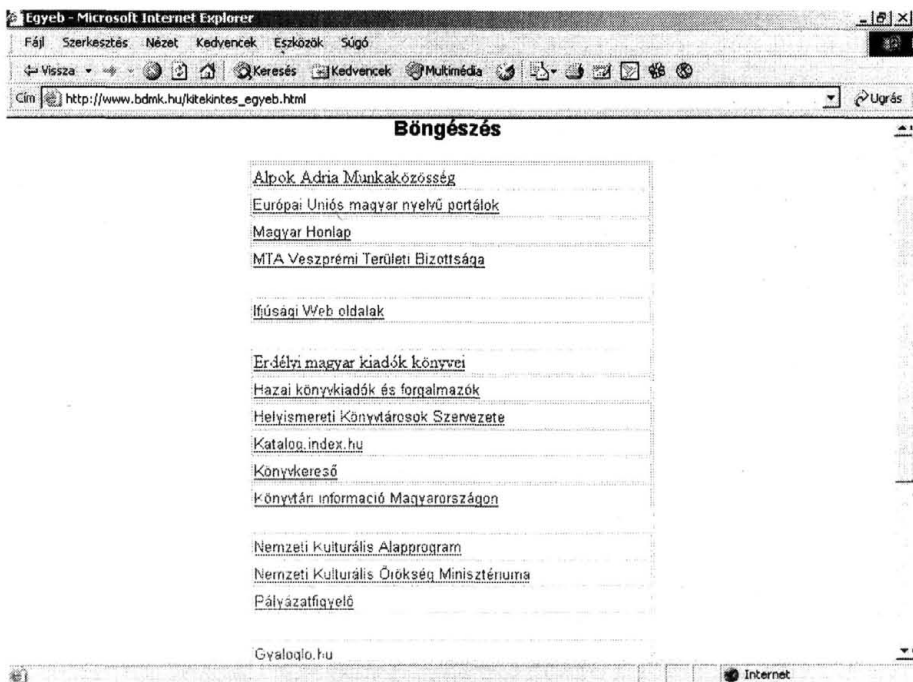
Az olvasó számára elrémisztően hosszú könyvtárhasználati szabályzatot érdemes lenne „emészthető” módon tagolni, esetleg a gyakran keresett információkat kiemelni, hogy a látogatóknak kedvük legyen már előre megismerni a szabályokat a későbbi esetleges félreértések elkerülése érdekében.

Az *Aktuális* alatt nem csak híreket, rendezvényeket találunk, hanem a könyvtár folyóiratlistáját (megjegyzendő, hogy a rövidítések nem mindenki számára lehetnek egyértelműek, valahol tehát jó lenne jelmagyarázattal ellátni a felsorolás rövidítéseit), de találunk még ebben a rovatban kutatói regisztert, felajánlott kiadványokat, tallózhatunk a Vas megyéről szóló irodalomban, a könyvtár videógyűjteményében, sőt igazi csemege lehet a 2003-ban létrehozott Vasi Digitális Könyvtár adatbázisa. Ehelyütt a Vas megyéről szóló munkák között böngészhetünk, vagy kulcsszavas keresést alkalmazhatunk a bibliográfiai adatok és a teljes digitalizált művek között.

Több tucat linket találunk bizonyos szempontok szerint csoportosítva a *Kitekintés* menüpont alatt, vegyesen olvasóknak és a szakmának szánt hivatkozásokkal, amelyek közül a *Böngészés* kicsit „kakukktojásnak” tűnhet, talán maguk a szerkesztők sem tudták hova sorolni az ott lévő honlapokat. Mindenesetre logikailag nem egyértelmű, hogy mi alapján sorolták egybe a portálokat, minisztériumi oldalt, pályázatokról szóló honlapot, de olyan hivatkozásokat is, amelyeket párhuzamosan más csoportokban is feltüntettek már.

A könyvtár főmenüjében kapott helyet az *Alsóőri MMIK* nevű menüpont, amellyel máris elhagyhatjuk a megyei könyvtár oldalát, és átléphetünk az alsóőri Magyar Média- és Információközpont honlapjára, amely igen széles szolgáltatási körű intézmény. Mi azonban a megyei könyvtárak honlapjának elemzését vállaltuk, így – nem engedve az új tartalom csábításának – visszalépünk a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárhoz.

Igen érdekes megoldással találkozunk a *Vas megye könyvtárai* oldalon, ugyanis a táblázat első oszlopában a településnevek grafikaként jelennek meg, a könyvtár

eddig oldalainak stílusától teljesen eltérően. Ennél nagyobb probléma, hogy ha a képeket nem töltjük le, akkor nem tudni, hogy melyik sorban melyik település könyvtárára vonatkozó adatokat láthatjuk.

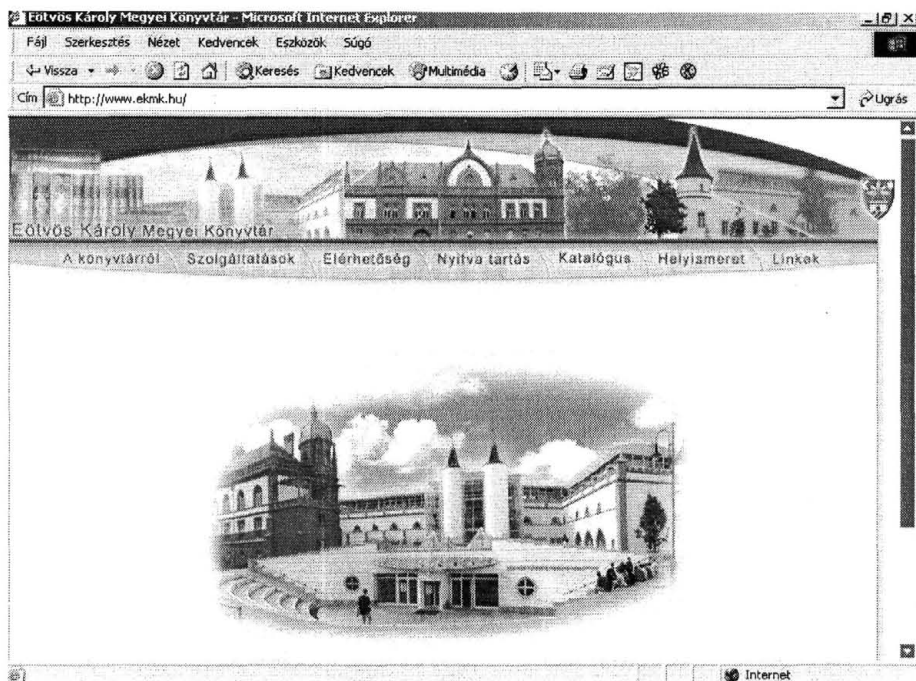
A menüsor végén foglal helyet a könyvtár dolgozóinak és részlegeinek elektronikus címlistája, valamint véleményt, javaslatot is írhatunk, bár nem tudni kinek fogalmazzuk a levelet, hiszen szintén csak egy e-mail cím van az utolsó menü alatt, amely nem egyezik az előbbi címlista egyik elemével sem.

Összegzésként elmondhatjuk: tartalmilag gazdag honlappal ismerkedhettünk meg, csak néhol rontja az összehatást a formai kuszaság. A honlap hamar áttekinthető, és érezhető, hogy folyamatosan fejlesztik. Külön hasznos lehet a széles körű internetes kitekintés más honlapokra, adatbázisokra, gyűjteményekre. Remélhetőleg a fejlesztés idővel kiterjed az idegen nyelvű megjelenítésére, az interaktívabb felületek kialakítására. Jelenleg a letöltési sebesség a kevés képalkalmazás miatt megfelelő, és erre érdemes lesz figyelni a flash technológiájú oldalak kialakításakor is.

Eötvös Károly Megyei Könyvtár (<http://www.ekmk.hu>)

Felhőátvonulásra lehetünk figyelmesek, ha behívjuk az oldalt, ugyanis a közepső képen nem tudni mit jelképeznek a felújított megyei könyvtár főbejárata felett „átrohanó” felhők.

A letöltési sebesség nem lassul számottevően ettől a kis flash-animációtól. Az oldalak stílusa, a fehér és barna ötvözete kellemes benyomást kelt, a folyamatosan

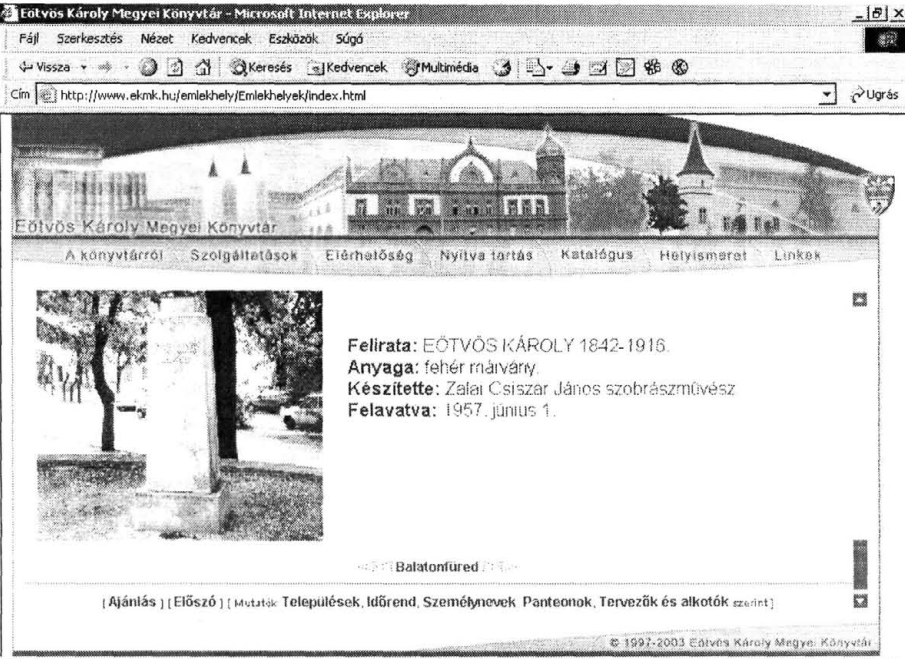
jelenlévő menüsor pedig kényelmes navigálást tesz lehetővé, amiből talán csak a főoldalra való visszalépési lehetőség hiányzik. Idegen nyelvű honlapváltozatot nem találunk, csak a *Helyismeret* oldal bizonyos elemeinél. Ezt talán praktikus lenne bővíteni a teljes honlapra. Egyébként azonban minden, a könyvtárra és az épületre vonatkozó információ elolvasható egészen a hírlap- és folyóiratolvasóban található kávé- és italautomatáig, valamint a visszahívható nyilvános telefonfülkéig terjedően.

Olvashatunk a könyvtár történetéről felépítéséről, szolgáltatásairól, elérhetőségről, nyitva tartásáról. Külön menüpont (*Helyismeret*) címlistája alól érhetőek el a környező megyei és városi könyvtárak, felsőoktatási intézmények és irodalmi folyóiratok oldalai.

Külön figyelmet érdemel, és valljuk be, nem is gondolnánk első ránézésre, hogy az eddigi tényszerű szöveges információk, külső hivatkozások után olyan „gyöngyszemekre” bukkanhatunk a honlap egyik zugában, mint amilyen a Veszprém Megyei Helyismereti Tár bibliográfia-, katalógus- és digitalizált lexikongyűjteménye. A külföldi minta szerint valóban portál stílusú oldal vállalása („*Reményeink szerint olyan honlapot sikerül létrehozunk, amely a helyismereti kutatók és Veszprém megye múltja, jelene iránt érdeklődők minden igényét egy helyen tudja kielégíteni.*”) – elmondhatjuk – valóban teljesült. Dicséretes, hogy nemcsak a saját anyagaikat teszik közzé, hanem a világhálón fellelhető egyéb, a témához tartozó elektronikus dokumentumokra is kitekintést adnak, és az így létrejött címlista angol nyelven is elérhető az adatbázisgyűjteményhez írt ajánlóval egyetemben. Talán egyetlen észrevételt tennénk, mely szerint a portáloldal létrehozását finanszírozó vagy támogató intézmények logói mögé érdemes lenne a hozzájuk vezető linket csatolni, vagy leg-

alább a dokumentum forrásában képekhez az intézmény nevét beilleszteni, mert nem biztos, hogy a csupasz logók mindenki számára egyértelműek.

Az egyes adatbázisok több szempontú visszakeresési lehetőséget biztosítanak, az egyéb digitalizált műveket megfelelő navigálási pontokkal szerelték fel, mint például az *Emlékhelyek Veszprém megyében* című képes lexikont is.

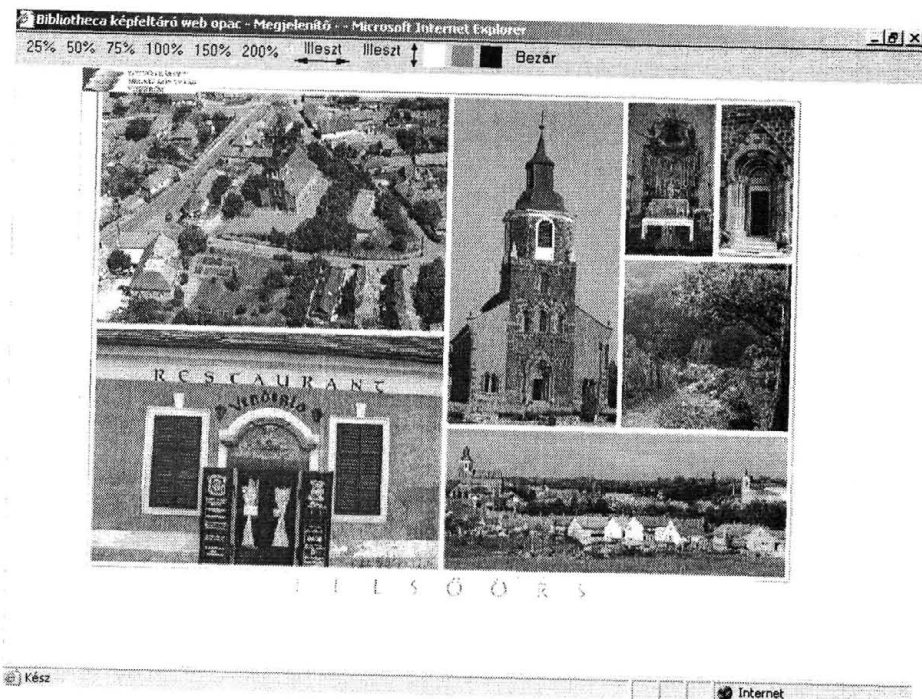

The screenshot shows a web browser window displaying the website of the Eötvös Károly Megyei Könyvtár. The browser's address bar shows the URL <http://www.ekmk.hu/emlekhely/Emlekhelyek/index.html>. The website header features a large image of a building and the text "Eötvös Károly Megyei Könyvtár". Below the header is a navigation menu with links: "A könyvtárról", "Szolgáltatások", "Elérhetőség", "Nyitva tartás", "Katalógus", "Helyismeret", and "Linkek". The main content area displays a photograph of a stone monument in a park-like setting. To the right of the image, the following text is provided: "Felirata: EÖTVÖS KÁROLY 1842-1916.", "Anyaga: fehér márvány.", "Készítette: Zalai Csizsar János szobrászművész", and "Felavatva: 1957. június 1.". Below the image and text, there is a small caption: "Balatonfüred". At the bottom of the page, there is a footer with copyright information: "© 1997-2003 Eötvös Károly Megyei Könyvtár" and a "Kész" button.

Jelenleg Magyarországon kevés párja akad az itt található *Veszprém megyei képeslapok* címmel szereplő digitalizált képeslapgyűjteménynek. Tartozik hozzá egy keresőfelület is, ahol lehetőségünk van cím, bizonyos esetekben megjelenési dátum vagy éppen a helységneveket tartalmazó tárgyszavak szerint keresni, a találatokat pedig cím vagy dátum szerint rendezni. A találati halmazban a lapok mindkét oldalát kattintással érhetjük el, és példaértékű, hogy az ilyen vállalkozásoknál gyakran felmerülő copyright-jelzés feltüntetését is sikerült megoldani, ahogyan a következő oldalon levő kép bal felső sarkában is látszódik.

Sajnos cikkünk terjedelmi korlátai miatt nem időzhetünk tovább a veszprémi könyvtár digitalizált gyűjteményénél, így, visszapillantva a könyvtár főmenüjére, találunk még külön linkajánlót, ahol egyebek mellett más művelődési intézmények honlapjait ajánlják. Megjegyzendő, hogy ezen a linkajánlón is található már hibás hivatkozás, mint például a *Városi Könyvtár Tatabánya* linknél, ahol a helyes cím: <http://www.vktatabanya.uni.hu/> lenne a jelenleg található <http://web.axelero.hu/tlv28/> cím helyett.

Összegzésként elmondható: mindenképpen érdeme a könyvtárnak, hogy jól komponált, fölösleges grafikai elemektől mentes felületen kínálja szolgáltatásait, amit talán az is jelez, hogy egyes oldalaktól nehezen tudunk elszabadulni, ahogy

egy jó könyvet is nehezen teszünk le. Szükség van az ilyen jellegű összeállítókra, könyvtári portálokra, hiszen ez az egyik útja lehet, hogy a keresők által nem fedett területek, vagyis a „láthatatlan web” rejtelmébe is betekintést nyerhessünk. Ehhez pedig szükség van és lesz a szemfüles könyvtárosokra, információszakemberekre. Ha pedig sikerült a „virtuális információs csomagunkat” a hálón keresztül hozzáférhetővé tenni, soha nem feledhetjük, hogy ez a szolgáltatás is folyamatos törődést igényel, ahogyan a hagyományos könyvtár polcain lévő dokumentumok.

Deák Ferenc Megyei Könyvtár (<http://www.dfmk.hu>)

A honlap háttere kicsit zsúfolt még akkor is, ha oly fontos a könyvtár számára a névadó. Jelenleg az ismétlődő arckép előtti szöveget meglehetősen nehéz olvasni, zavaró az összhatás.

Tartalmilag pedig nem elsősorban a könyvtári szolgáltatásokkal találjuk szembe magunkat, hanem könyvtári szerveren lévő egyéb intézmények honlapjainak a címével. Hasznos és jól kiemelkedik a Textlib alapokon nyugvó *Online katalógus*, de a vizsgálat idején nem volt elérhető.

Más formával jelentkezik a gyermekkönyvtár honlapja, a böngésző címsorában, sajnos, a szembetűnő „Untitled Document” felirattal. Ettől függetlenül ez az oldal látványos, de mégsem túl sok grafikával rendelkezik, és mókás, nem mindennapi a menükínálat megoldása sem.

Deák Ferenc Megyei Könyvtár Home Page - Zalaegerszeg Hungary - Microsoft Internet Explorer

Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súly

Vissza Keresés Kedvencek Multimédia

Cím http://www.dfmk.hu/ Ugrás

DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR

A könyvtári hálózathoz kapcsolódó intézmények

BGF Pannónia és Széchenyi Főiskolai Kar Zalaegerszegi Intézet
Könyvtár
Matematika-Statistika Tanszék

Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Zalaegerszegi Tagozat
József Attila Városi Könyvtár
Báthory I. Kezdekedelmi és Vendéglámpári Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola
Csány László Közgazdasági Szakközépiskola
Zrínyi Miklós Gimnázium
Zala Megyei Kórház - Orvosi Könyvtár
Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága

Online katalógus
Gyermekkönyvtárunk honlapja

Internet

Hasznos tudnivalóként szolgál az elérhetőség, a nyitva tartás, a látogatók száma. Csábító a könyvtár történetét követő képes könyvtárbemutató, barátságos hangulatot teremt, hogy a látogatók már előre itt a honlapon megismerkedhetnek a gyermekkönyvtárosokkal, így a helyszínen már tudni fogják, kiket is kell megszólítani egy-egy kérdéssel. Itt a honlapon megtalálható mindegyikük elektronikus

Untitled Document - Microsoft Internet Explorer

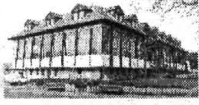
Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súly

Vissza Keresés Kedvencek Multimédia

Cím http://www.dfmk.hu/~gyerek/ink2.html Ugrás

- Gyermekkönyvtárunk rövid története
- Ismertető
 - Szolgáltatásaink képes bemutatása
 - Szolgáltatásaink
 - A gyermekkönyvtár használatának legfontosabb szabályai
 - Foglalkozások
 - Rendezvények
 - Játékok
- Gondolkodjunk együtt!
- Kulturális programajánló
- Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely
- Kiadványaink

Gyermekkönyvtárunk a Deák Ferenc Megyei Könyvtár tetőterében található

Alapszolgáltatásunk a kölcsönzés

A folyóiratlapozóban kedvenc újságaitokat olvashatjátok

Gyermekfoglalkozás az olvasóteremben

Miért jó olvasni?

Internet-labor megnyitása és használata

Internet

postacíme is. Tallózhatunk a szolgáltatások között, ahol CD-ROM-lista, folyóiratjegyzék kínálkozik. Hasznos és fontos lenne a folyamatos aktualizálás, valamint a frissítés dátuma, hogy ne merüljön fel a látogatóban az elavultság gyanúja. Az internethasználathoz szükséges „Jószándék nyilatkozat” vajon azért tartalmazza az olvasójegyszám, aláírás és dátum helyét, mert kinyomtatva és kitöltve elfogadják a könyvtárban, vagy csak azért került fel így a honlapra, hogy lássa a gyermek, mit kell majd aláírnia ahhoz, hogy internetezhessen?

Egyértelműek a használati szabályok, de – ahogyan az eddigi oldalaknál is – hiányzik a főoldalra való visszalépési lehetőség. Itt a „*Könyvtárpártoló olvasójegy*” kapcsolathoz tartozó „*sokkicsi.gif*” nevű fájl praktikusabb formában is hozzá lehetett volna szerkeszteni az oldalhoz, legalább egy visszalépési lehetőséget felkínálva, mert így meglehetősen elnagyolt hatást kelt az egyébként jól komponált oldalakhoz képest.

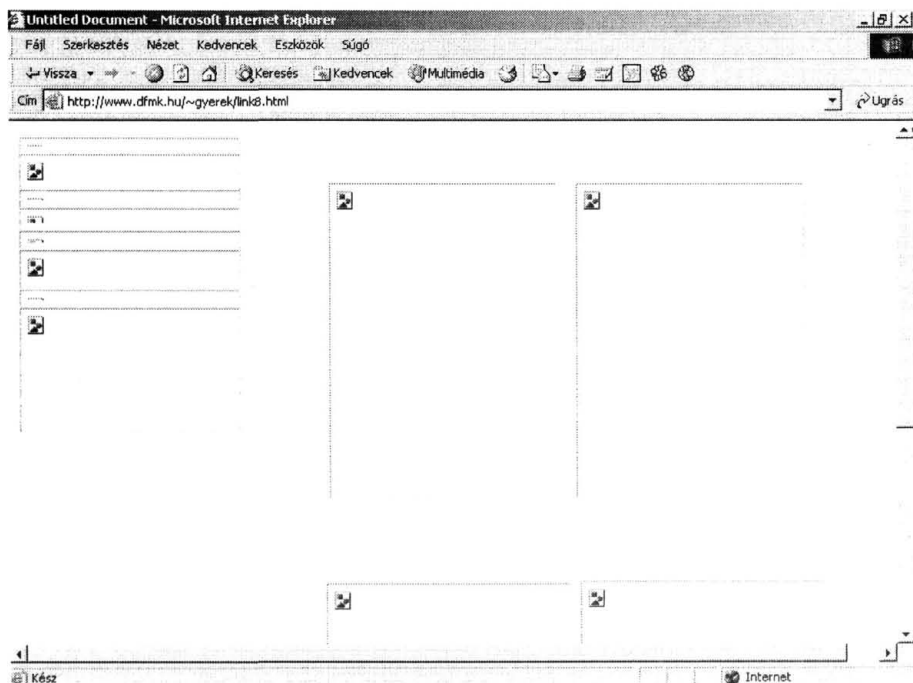
A *Foglalkozások* és a *Rendezvények* menüpontnál sajnálatos, hogy a 2002/2003-as tanévvel véget ér az ajánlatok listája.

Kárpoztásként fordulunk a *Játékok* oldalra, ahol „Könyvfaló Benedek” képét kirakós játékként kínálják a könyvtárosok, méghozzá a következő szövegezéssel: „*Amennyiben van rá lehetőséged, nyomtasd ki az alábbi képet, majd vágd ki a képdarabokat.*” Megpróbáltuk, nem sikerült, és nem a kirakási képességgel volt gond. Ha megnézzük a kép méretét (32,74×44,7 cm), látható, hogy bőven meghaladja az A/4-es méretet (21×29,7 cm). Így, valljuk be, ha nem rendelkezünk A/3-as méretben nyomtatni képes nyomtatóval, akkor többféle ügyeskedés közül kell választanunk, hogy a valódi feladatként kínált összerakásig eljuthassunk. Például egy arra alkalmas képszerkesztőben átméretezzük a képet, esetleg részleteiben nyomtatjuk ki, és úgy próbálkozunk... Ezek után már csak az a kérdés, hogy ki az, aki ennyit fárad ezzel. A ma elérhető és megvalósítható technológiák ismeretében könnyebben, esetleg on-line játszható játékokkal érdemes a honlapra csábítani a közönséget.

„Gondolkodjunk együtt!” felhívással jelenik meg a következő oldal, ahol egy „fórum” jelentkezik. Nem meríti ki azonban az internetes fórum fogalmát, ugyanis az interaktivitás csöppnyi jele sem mutatkozik, még egy e-mail cím sincs kinn, ahova várnák a témához kapcsolódó írásokat, tapasztalatokat. Megjegyzendő: az egész oldal nem a gyerekeket célozza meg, hanem sokkal inkább a felnőtteknek, a könyvtárosoknak ad ötleteket, hogyan lehet a gyermekeket értő olvasóvá nevelni. Érdemes elgondolkozni, hogy ez az oldal ide tartozik-e vagy pedig a felnőtt könyvtári lapok közé, esetleg egy *Szakmai fórum* menü alá. Ehhez a felvetett kérdéshez sorolható a *Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely* oldala, ahol szintén nem annyira a gyermekeknek, mint inkább a szakmának szánt információkat olvashattunk. Hosszú távon érdemes megfontolni, hogy a gyermekkönyvtári honlapot kiknek készítjük, és általában véve is hasznos a könyvtáros szakmának, illetve az olvasóknak szóló tartalmakat elválasztani, hogy mindenki hamarabb találja meg az őt érdeklő felületet. Még az olyan megoldás is elfogadható, mint a *Gyermekkönyvtárunk rövid története* oldal első figyelemfelhívó mondata: Felnőtteknek ajánljuk!

Itt is része a honlapnak a linkajánló, de ennél is előjönnek a korábban más intézményeknél is tapasztalt hibák: a linkek nem külön ablakban nyílnak meg, és eme kevés ajánlatban is vannak nem működő hivatkozások.

Érdekes módszertani füzetek címlapképeit láthatjuk a *Kiadványaink* oldalon, kár, hogy ízelítőt csak az utolsóra kattintva kapunk. Ennél is nagyobb probléma, hogy aki nem tölti le a képeket a weboldalhoz, azt meglehetősen csupasz látvány fogadja, ahogy az alábbi példán „látszik”.

Szeretnénk visszalépni a könyvtár felnőtt részlegéhez, ezt azonban csak a böngésző címsorának módosításával tehetjük meg.

Lehet, hogy csak a mi hibánk, de az oldal áttekintésekor nehezen tűnik fel a sok szembetűnő hivatkozás között, hogy magáról a könyvtárról az oldalon lévő legnagyobb betűtípussal írt „Deák Ferenc Megyei Könyvtár” szövegre kattintva kaphatunk információt. Elgondolkoztató, hogy egy megyei könyvtár számára mi az, ami fontos: a szerverein elhelyezett más tartalmú honlapok vagy az olvasóknak szánt információ és a szolgáltatásaihoz kapcsolódó anyagok. Jelen esetben tagadhatatlan, hogy mindenre találunk példát, de elég sajtószerű fontossági sorrendben.

Előre kerültek a könyvtári hálózatba kapcsolódó intézmények esetenként nem működő hivatkozásai. Majd a korábban már említett, remélhetőleg csak pillanatnyilag nem működő *Online Katalógus*, a *Gyermekkönyvtárunk honlapja*, és számos hasznos bibliográfia, digitális gyűjtemény, amit szerencsés lenne egységbe szervezni és csoportosítani. Jelenleg ugyanis egy felsorolásban találkozhatunk Nádas Péter bibliográfiájával, a *Kutyaház* „első magyar kutyás otlap” című oldallal, és sorolhatnánk még a sci-fi kategóriába eső honlapot vagy a végképp „vegyes felvágott” *Egyéni honlapok* néhol pikáns, néhol üzleti célú, néhol politikai indítatású vagy éppenséggel tudományos jellegű oldalait.

Ez

Dr. Gyenesei Attila honlapja

E honlap célkitűzése saját magának lenni a legfontosabb és legkedveltebb honlapnak.

gömi's page

Sok dolog érdekel, de legjobban a ZENE, a SZÁMÍTÓGÉP, és egyéb nyulatáncok... Itt alul talátsz pár dolgot.

Azt hiszem, jó helyen járok...

A legfontosabb dolgok az életben

- a Coca-Cola
- a másik nem

Jó helyen járunk? Olvasóink bizonyára elnézik, ha a szakmánál maradván a fenti honlapokat egyéni felfedezésre bizzuk. A könyvtár főoldaláról két kattintással elérhető tartalmakat azonban kicsit magyarázza a könyvtár egyik célkitűzése: „Könyvtárunk feladatul tűzte ki a kapcsolatok fenntartását és ápolását beiratkozott olvasóinkkal, valamint a honlapunkat meglátogató érdeklődőkkel a világhálón keresztül is.” Joggal mondhatják azok, akik eme cikket összevetik a honlappal, hogy ez a célkitűzés máshol és más jelleggel vállalt célkitűzés, de mégis ide nagyon is passzol.

Akár mennyire is tartalomdúsak és a böngészők számára talán fontosak az oldalak (ahogy az a főoldal alján lévő vendégkönyv eddigi bejegyzéseiből kiderül), ennek ellenére a magyarság tudományos munkásságát, történelmét, irodalmát stb. reprezentáló bibliográfiáknak méltóbb környezetet lehetne adni, mint egyszerű felsorolásban szerepeltetni a kutyákkal foglalkozó vagy a Star Trek Magazinról szóló oldal között. Természetesen, félreértés ne essék, ez nem azt jelenti, hogy alábecsülnénk egyik vagy másik tartalmat, de az ilyen széles körű információszolgáltatás során, más és más olvasóközönség megszólítása esetén elkerülhetetlen a megfelelő kategorizálás.

Mindezt és egyéb gondolatainkat meg is írhatjuk az oldalak készítőjének, ha az e-mail-es animációra kattintunk. Rápillanthatunk egyben a látogatók számára is, sőt a tartalmi bőséget fokozza, hogy még elléphetünk a ZalaNet vagy a Magyar Honlap oldalára, és még mindig csak a főoldalon járunk.

Ennyi csemege után lássuk, mit kínál maga a könyvtár, ha a nevére kattintunk? *Információk a Deák Ferenc Megyei Könyvtárról* oldalcímmel jelentkezik egy 5 pontból álló felsorolás. Első helyen arról értesülünk, hogy anyagilag támogathat-

juk a könyvtár szolgáltatásait és kiadói tevékenységét; a *Szolgáltatások* címszó alatt pedig valójában a díjszabásokat ismerhetjük meg, és mindjárt megtudhatjuk a „vétkekre” váró szankciókat is. A *Tudakozóban* meglehetősen eldugva találjuk a könyvtár címét, valamint lehetőségünk van a könyvtárosokkal elektronikus úton felvenni a kapcsolatot. A továbbiakban azután megismerhetjük a könyvtár részlegeinek nyitva tartását (amely szakvak bizony külön frándók, érdekes, hogy ez miért megy át oly nehezen a köztudatba), és végül, de nem utolsósorban kérdezhetünk a könyvtárosoktól, akik akár elektronikus úton is segítenek.

Összefoglalva a tapasztaltakat: magáról a könyvtárról, a rendezvényekről, eseményekről alig vagy egyáltalán semmit nem tudtunk meg, ellenben számos hasznos bibliográfia felületén keresgélhetünk, ha megtekintjük a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapját. A főoldal és a ténylegesen a könyvtárhoz tartozó pár oldal háttere zavaró, a többi oldal azonban grafikájában és stílusában teljesen eltér ettől a pár oldaltól. Tartalmi szempontból némely oldal szinte páratlanul fontos gyűjteményként szolgál, még azt is megkockáztatjuk, hogy kevés könyvtári weboldal büszkélkedhet ennyi adatbázissal, azonnal elérhető digitális tartalommal. Éppen ezért lenne érdemes ezeknek nagyobb megbecsülést adni. Remélhetőleg a vendégkönyvbe írt javaslatokat is folyamatosan beépítik a honlaptervezés során.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

(<http://www.fszek.hu>)

Végére értünk a megyei könyvtárak honlapszemléjének. A közművelődési könyvtárak legnagyobbikát, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárt hagytuk a sor végére, ami semmiképpen nem sereghajtó szerep. Amint megnyitjuk weboldalukat, ékes bizonyítékát látjuk ennek. Gazdag kínálattal találkozunk a főlapon.

Az egyetlen statikus képernyőfelületen a karácsony környéki nyitvatartási rendet találjuk, bárhol másutt kattintunk, információk sokaságára lelünk.

Új szolgáltatásként a *webes könyvhosszabbítást* vehetjük igénybe (az összetett szó sajnálatosan két szóba írva), s jelentkezhetünk a *Könyvbarátra*, az olvasók levelezőlistájára. A lapról közvetlenül küldhetünk e-mailt az internetes tájékoztatásnak, a főigazgatói titkárságnak, a központi könyvtár különféle részlegeinek, és meghosszabbíthatjuk a kölcsönzést.

Az *Egyéb információk* között találjuk a használati szabályzatot, a díjtételeket s a központi könyvtár csoportos látogatási díjait. Impozáns szám látható a lap alján: 2000. augusztus vége óta több mint kétszázezren keresték fel a FSZEK honlapját.

Rendezvényeikről is a főlapon tájékoztatják az érdeklődőket. (Az egészségmegőrző program nyári bőrápolási tanácsai felett ugyan elszállt már az idő, de pl. a gyerekkönyvtári programajánló friss.)

Találunk egy passzív képernyőelemet a bal alsó sarokban, ez pedig furcsamód éppen az *Aktuális hírek*...

A gazdag kínálat felfedezését a képernyő bal oldalán a szinte cégtáblaszerű főmenüben folytathatjuk.

Az itteni „ajánlat”: *Központi Könyvtár* (részlegek, gyűjtemények, szolgáltatások, nyitva tartás, díjtételek, használati szabályok, könyvtártörténet [múlt, jelen,

jövő], kiállítási archívum, alaprajz), *Kerületi könyvtárak* (kerületenkénti felsorolás, szolgáltatási és használati ismertető, díjtételek).

Innen nyithatjuk meg a könyvtár Corvina katalógusát, amellyel angol nyelven is lehet kommunikálni.

A *letöltési lehetőségeket* a kerületi és fiókkönyvtári hálózatnak szánják, a *kiadványokra* nyilván szélesebb körben mutatkozik igény.

Telefonkönyv, vendégkönyv, hasznos linkek lapozhatók lentebb, s egyre biztosabban látjuk: ez az a lap, amelyet nem tudunk az apró zugokig végigbarangolni. Ezért is öröm, hogy utolsó menüpontként egy webtérképre lelünk, amely ráadásul működik is... (érdekes módon ennek is minden oldalán előjön a passzív *Aktuális hírek*, és most már biztosak lehetünk benne: egy otffelejtetett folt az alapul használt lapon.)

Összegzés: nem kis felelősség a legnagyobb könyvtári hálózat honlapjának karbantartása, a vele járó nyilvánosság és megmérettetés vállalása. Látunk itt-ott ebben botlásokat, ezek azonban általánosan is jellemzik a könyvtári weblapokat, mint például a használt karakterkódok némi összevisszasága, a helyesírási bizonytalanságok és a tanácsstalanság abban, mi minden kerüljön fel a honlapra a könyvtárban tárolt, kezelt dokumentum- és információkincsből. Mindezt egybevetve is: a FSZEK-honlap tartalmi–formai megjelenésében nyugodt szívvel vállalható produktum.

Végő summázat

A szüret idején kezdett „elemzőtúránk” végéhez érkeztünk. Együtt látjuk immár a begyűjtött termést, s elégedettek lehetünk vele: találkoztunk jobbnál-jobb kezdeményezésekkel, láttunk persze tartalmi–formai furcsaságokat, és megszívlelendő tanulságokra is leltünk. Figyelmünket az utóbbiakra koncentráljuk, hogy megtaláljuk a hasznát a némi ódzkodással és nem kevés aggálllyal vállalt „barangolásnak”.

Hosszú távon mindenképpen hasznos a weboldal kidolgozását, karbantartását egy kézben összefogva jól átgondolt koncepcióra építeni, így elkerülhető az egyes oldalak megfogalmazás- és megjelenésbeli stíluskülönbsége. Az oldalakat lapozgatók számára is megnyugtató, ha egy-egy intézmény egységes felületen mutatja magát.

Számos hír és statisztika utal arra, hogy bővül a széles sávú, nagy sebességű internetelés lehetősége, ennek ellenére a tartalomra orientált megjelenítésre kell törekednünk, s ezt nem hátráltathatja a különlegességre törekvő formai megmunkálás.

Több felkeresett weboldalnál tapasztaltunk valószínűen a sietségből eredő hibákat a karakterkódolásban, a hiányzó, nem működő hivatkozásokban, elmaradt képfeliratokban, html helyett pdf-formátumú digitális anyagokban, és azzal a ténnyel is szembesültünk, hogy sok weblap nem honlapszerkesztő programmal készül, és ennek a feleslegesen nagy fájl méret, hibás forráskód az eredménye.

Akik weboldal készítésére vállalkoznak, és ezzel (talán nem túlzóak a szavak) gyarapítják hazánk kulturális kincseit, nem mellőzhetik az internetezési trend, szokások változásainak figyelemmel kísérését, a web-hozzáférhetőségi irányelvek (WAI, lásd <http://www.w3.org/WAI/>) alkalmazását.

Számos oldalon (pl. <http://bobby.watchfire.com/bobby/html/en/index.jsp> vagy <http://www.delorie.com/web/lynxview.html>) tudjuk ellenőrizni, mit „látnak” oldalainkból a vakok, gyengénlátók és a képernyőfelolvasó szoftverek. Fordítsunk rá időt, járjunk utána, érdemes!

Megéri a könyvtár számára kihasználni az internetes felületben rejlő interaktív lehetőséget, érdemes kiegészíteni az oldalakat hozzászólási lehetőséggel, például fórummal, e-mail címmel, amelyen keresztül az olvasók kapcsolatot tarthatnak a könyvtárosokkal. A könyvtári weboldalakat felkeresők minden bizonnyal hálásak ezért a lehetőségért.

Egyre több információt kell és érdemes elhelyezni a weblapokon, s ezek kezelhetőségét megfelelő navigálási, keresési lehetőségekkel kell segíteni. Ma már igazán gazdag a webes eszközök tárháza, használhatunk ingyenesen kínált szolgáltatásokat (lásd <http://www.freefind.com/>), és saját szerveren megfelelő keresőprogram működtetésével is megoldhatjuk ezt, ha fontosnak tartjuk. (Tartsuk annak!) A látogatószámlálásra is érvényes mindez. Figyeljünk rá, hogy működőképes legyen, és valóban jelezze, mennyire tudtuk felkelteni látogatóink érdeklődését.

Tartalmi szempontból egy könyvtári honlap szólhat gyermekeknek, felnőtteknek, akár magának a szakmának. A célzott információt megfelelő csoportokban kell tárolnunk és tálalnunk, hiszen nem várhatjuk el például szakmánk szakzsargonjának ismeretét a más területen tevékenykedőktől vagy a még fel sem cseperedett olvasóinktól. (Esetleg: tekintsünk is el használatától...)

Segítsük olvasóinkat a gyakorta keresett információk (pl. intézményi adatok) előtérbe helyezésével, jól átlátható menüszerkezettel, sőt ha lehetőség van rá, közvetlenül elérhető, on-line katalógussal, társszolgáltatásokra utaló kitekintésekkel, ajánlókkel, hírekkel, rendezvényekről készített színes tudósításokkal.

Használjuk úgy ezt a lehetőséget, mint a kulturális intézmények egyik fontos információs felületét, s ehhez számos vezérgondolatot érdemes szem előtt tartani: *Kínálgj! Ajánlgj! Mutasd meg magad! Segíts! Légy diszkréten figyelemfelhívó!*

Weblapunk tükrözze a könyvtár fegyelmezett rendjét, biztonságát az eligazodásban. A szolgálatot, amit a könyvtár a kultúra- és ismeretközvetítésben vállal. Általánosságban véve: ne csak azért legyen honlapunk, mert manapság „mindenkinek” van, hanem tudatosan használjuk ki annak minden lehetőségét. Szokás portálnak is nevezni a weblapot. Tekintsük is annak, könyvtárunk kirakatának.

Fejős László–Payer Barbara

MATARKA – magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa

Bevezetés

A könyvtári tájékoztatásban nap mint nap találkozunk azzal a problémával, hogy irodalomkutatót kell végeznünk egy témakörben, vagy egy szerző műveinek bibliográfiáját kell összeállítanunk; az ehhez szükséges információk egy része azonban folyóiratokban van elszórva. Az is megtörténhet, hogy az olvasó egy konkrét cikket keres, de nem tudja pontosan, melyik folyóiratban vagy melyik számban jelent meg.

Ilyenkor gyakran csak több évfolyamnyi folyóirat átlapozásával találjuk meg (vagy még úgy sem), amit kerestünk. Ez persze hosszú ideig tart, és türelmet, figyelmet igényel.

Hogyan segíthetnek ebben a munkában az informatikai eszközök? A folyóiratok és az abban megjelenő cikkek analitikus feldolgozásával több adatbázis is épül, ezek egy része CD-ROM-on, mások az interneten keresztül is elérhetőek. Keresőfelületeik biztosítják, hogy gyorsan és könnyen eljussunk a minket érdeklő információkhoz. Ezeknek az adatbázisoknak azonban vannak hátrányaik is. Egyrészt egy-egy témakörre vagy kiadványtípusra specializálódtak, és messzemenően nem minden területet fednek le. Ráadásul több közülük csak válogatást ad a folyóiratok anyagából. Másrészt lassan épülnek ezek a szolgáltatások, következőképp a legfrissebb információk gyakran nem találhatóak meg bennük.

Egy folyóiratban való kereséskor kiindulópontunk általában a tartalomjegyzék, hiszen gyakran a cikkek címei is eligazítanak a tartalmukról. Ésszerűnek tűnik tehát, hogy felhasználjuk ezeket a tartalomjegyzékeket egy olyan, általánosan elérhető, gyorsan elkészíthető és frissíthető szolgáltatáshoz, mely megkímél bennünket a folyóiratokban való fárasztó keresgéléstől, ugyanakkor tájékoztatást nyújt azok teljes tartalmáról. A MATARKA elindításakor ilyen szolgáltatás létrehozása lebegett a szemünk előtt.

Előzmények

Az interneten már régóta elérhető jó néhány folyóirat tartalomjegyzéke. Elcinte azonban ezek csak statikus oldalak voltak, és ugyanúgy végig kellett böngészni őket az információkért, mint a nyomtatott kiadványokat. Csak az utóbbi időben kezdtek megjelenni olyan oldalak, ahol valamilyen keresési lehetőséget is biztosítottak, de természetesen csak az adott folyóiraatra vonatkozóan.

Mi viszont úgy kívántuk létrehozni tartalomjegyzék-szolgáltatásunkat, hogy a böngészés mellett több szakterületen, egyszerre több folyóiratban is gyorsan lehessen keresni.

A szolgáltatást 2002-ben indítottuk meg két, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál elnyert pályázat támogatásával.

Ingyenes szoftverek (Apache webservert – PHP HTML-be ágyazható programozási nyelv – MySQL relációs adatbázis-kezelő) felhasználásával hoztuk létre az adatbázist, és készítettük el az adatbeviteli, valamint a lekérdező felületet.

Első lépcsőben a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum munkatársai 15 műszaki és természettudományi folyóiratot dolgoztak fel 10 évre visszamenőleg, majd még 7 könyvtár csatlakozásával létrehoztunk egy konzorciumot, hogy bővíthessük a feldolgozott folyóiratok körét.

Az induló konzorcium tagjai:

Berzsenyi Dániel Főiskola Központi Könyvtára, Szombathely

Budapest Főváros Levéltára

Márton Áron Szakkollégium, Budapest

MTA Nyelvtudományi Intézet Könyvtára

Nyíregyházi Főiskola Központi Könyvtár

Szegedi Egyetem Szegedi Élelmiszer-ipari Főiskolai Kar Könyvtára

VATI KHT (Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Közhasznú Társaság) könyvtára.

Azóta újabb 4 intézmény dolgozik együtt velünk:

Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára, Társadalomtudományi Könyvtár

MÁV Dokumentációs Központ és Könyvtár

MTA Regionális Kutatások Központja Könyvtára

Természetvédelmi Hivatal könyvtára.

Jelenleg 142 folyóirat összesen 101 093 címe található meg az adatbázisban, mely persze óráról órára változik, növekedik.

A MATARKA bemutatása

A MATARKA magyar kiadású (ezért elsősorban magyar nyelvű) folyóiratok tartalomjegyzékeit dolgozza fel.

A gyűjtőkörünk:

- agrár
- általános
- gazdasági
- jogi
- műszaki
- nyelvtudományi
- társadalomtudományi
- természettudományi folyóiratok.

Ebben az összeállításban a résztvevő könyvtárak gyűjtőköre erősen tükröződik. Így például az agrár szakterületet leginkább az élelmiszer-ipari folyóiratok jelentik a Szegedi Tudományegyetem Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar Könyvtára révén. Ugyanígy Budapest Főváros Levéltárának könyvtárosa segítségével lefedjük a levéltári szakfolyóiratokat, az MTA Nyelvtudományi Intézetének könyvtára pedig a nyelvtudományi folyóiratokkal járul hozzá az adatbázishoz.

Tartózkodunk a szépirodalmi vagy szépirodalommal erősen vegyített folyóiratok felvételétől, mert ezekben a címek nem sokat árulnak el a tartalomról (sajnos ez sok társadalomtudományi folyóiraatra is igaz), és ezért a tartalomjegyzékek legfeljebb szerző szerint lennének hatékonyan kereshetők. Orvosi folyóiratokat például azért nem dolgozzuk fel, mert létezik a MOB (Magyar Orvosi Bibliográfia). Kezdetben volt egy önző szempontunk is: a saját egyetemünk karainak szakterületeit próbáltuk lefedni. Ennek ellenére nevünkkel összhangban gyűjtőkörünk meglehetősen tarka.

A folyóiratok többsége 5–10 évre visszamenőleg található meg az adatbázisban, de vannak ennél sokkal hosszabb időszakra visszanyúló feltárt folyóiratok is.

Adatbevitel

Adatbevitelre két módon van lehetőség:

1. Interneten keresztül, tetszőleges böngészővel, felhasználói névvel és jelszóval közvetlenül az éles adatbázisba viszi be az adatokat a könyvtáros. (Létezik egy tesztt adatbázisunk is, amely egyrészt a fejlesztések tesztelésére, másrészt az újonnan csatlakozó tagoknak a beviteli folyamat gyakorlására szolgál. Ez utóbbira azért is szükség van, mert ugyan készült egy útmutató a használathoz, és a feldolgozási szabályokat is rögzítettük, de munka közben szoktak felbukkanni az esetleges kérdések.)

Könyv, könyvtár, könyvtáros / Országos Széchényi Könyvtár (Budapest), ISSN 1216-6804 (12. évf.) 2003 / 9. sz.

Füzettség módosítása Füzettség törlése

Kafintson a feldolgozandó cikkre ! Új cikk

[Vissza a folyóirat választásához](#) [Vissza a folyóirat számokhoz](#)

KÖNYVTÁRPOLITIKA

1. **Pegán Anita, Vajda Kornél:** A könyvtár - kapu a világra, 3-7 p.
2. **Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban - követelmények és lehetőségek az információs technológia társadalmában,** 8-9 p.
3. **Skaliczki Judit:** A fogyatékkal élők integrálásáért, 10-14 p.
4. **Europa Nostra-díjas a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár,** 14-15 p.

FÓRUM

5. **Van-e a könyvtártudománynak hermeneutikája?** 16-23 p

MŰHELYKÉRDÉSEK

6. **Moldován István:** MEK fejlesztések 2002-2003-ban, 24-29 p

HISTÓRIA

7. **Pogányné Rózsa Gabriella:** Klas August Linderfelt és "eklektikus" katalogizálási szabályzata, 30-42 p.

1. ábra: Egy adatbevitelhez használt oldal

Az adatbevitellel foglalkozó munkatársaknak tulajdonképpen nem kell mást tenniük, mint az interneten használatosakhoz hasonló űrlapokat kell kitölteniük.

2. Megadott formátumban tetszőleges szövegszerkesztővel (jegyzetomb, Word stb.) felveszi a könyvtáros az adatokat, a fájlt csatolva e-mailben eljuttatja nekünk, és mi egy konvertáló program segítségével bevisszük az adatokat az adatbázisba.

Adódik a kérdés, hogy miért van szükség erre a kétféle feldolgozási módra. A konvertáló program készítésének gondolata azért merült fel, hogy be lehessen vinni az interneten nagyon sok helyen megtalálható tartalomjegyzékeket újbóli begépelés nélkül. A BKÁE Egyetemi Központi Könyvtár hozzájárult ahhoz, hogy az általuk HTML oldalakon szolgáltatott gazdasági folyóiratok tartalomjegyzékét leszedjük, és átalakítás után az adatbázisba konvertáljuk. Az átalakítás eredményeképp keletkezik az alább bemutatott formátum, melynek bekonvertálása egy *Mehet* gomb megnyomását jelenti – ilyenkor egy PHP program fut le. Több könyvtáros inkább így küldi nekünk a tartalomjegyzékeket, pl. az MTA Regionális Kutatások Központja könyvtárosa (Tér és társadalom, Területi statisztika, Település és térségfejlesztés) vagy a Természetvédelmi Hivatal könyvtárosa (Aquila, Crisicum, Természetvédelmi Közlemények, Denevérkutatás). De nem könyvtárosok is hajlandók erre a munkára, pl. a CEO Magazin, a Műszerügyi és mérés-technikai Közlemények is így jut el hozzánk, sőt a legutolsó számtól kezdve a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros is. Ezt a formátumot szkenneléssel és szövegfelismertetéssel is elő lehet állítani.

A formátum egy aránylag rövid tartalomjegyzék esetén:

Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2003, 12, 9

* Könyvtárpolitika

Pegán Anita-Vajda Kornél: A könyvtár – kapu a világra 3-7

Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban – követelmények és lehetőségek az információs technológia társadalmában 8-9

Skaliczki Judit: A fogyatékkal élők integrálásáért 10-14

Europa Nostra-díjas a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 14-15

* Fórum

Van-e a könyvtártudománynak hermeneutikája? 16-23

* Műhelykérdések

Moldován István: MEK fejlesztések 2002-2003-ban 24-29

* História

Pogányné Rózsa Gabriella: Klas August Linderfelt és „eklektikus” katalogizálási szabályzata 30-42

Fogarassy Miklós: Kódképek egy könyvtáros múltjából 42-47

* Perszonália

Bartos Éva: Meghalt Kiss Jenő (1933-2003) 48-49

* Extra Hungariam

Pátrovics Péter: Bécsi képeslapok 50-53

* Könyv

A Pest Megyei Könyvtár 50 éve 54-57

Helyismereti könyvtárosok IX. országos tanácskozása 57-60

A formátum valószínűleg nem nagyon szorul magyarázatra, de van részletes dokumentációnk is a bonyolultabb esetek felvételére.

- Első sor: a folyóiratszám adatai
- További sorok: szerzők kötőjellel elválasztva:cím, két szóköz és oldalszámok
- *-gal kezdődő sorok: rovatok

A 142 folyóiratból jelenleg 112 közvetlen adatbevitellel készül, 30 pedig konvertálással.

Saját magunk kipróbáltuk, hogy mennyi munkával jár egy szám tartalomjegyzékének felvétele. Annak hosszától függően 15–20 perc jött ki, átlagban egy cím egy perc, természetesen a szerzőkkel és oldalszámmal együtt. Tovább tart a munka, ha a folyóirat tartalomjegyzéke nem elég pontos, mert ilyenkor magát a folyóiratot is fel kell lapozni, és egybe kell vetni a tartalomjegyzéket a cikkekkel.

A keresőfelület

A szolgáltatás 2003 elejétől saját domain névvel rendelkezik, és a keresőfelület a www.matarka.hu címen érhető el.

A MATARKA lényegében három módon használható.

1. Keresés

Keresni lehet a cikkcímekben szereplő szavakra (cím-kulcsszavak), a cikkcím egy részletére és a szerzőnevekre. Ezeket kombinálhatjuk is, mivel két keresőmező áll rendelkezésre. Ha szerzőnévre keresünk, 1 keresőmezőbe egy szerzőt írhatunk, cím-kulcsszavak közül viszont több is beírható ugyanazon keresőmezőbe anélkül, hogy bármilyen jelet kellene közéjük tenni. Bővíthetjük a találatok számát csonkolással, amelyre a %-jel szolgál. Szűkíthetjük a találatok számát azáltal, hogy megadjuk, melyik a legrégebbi év, amelyre vonatkozzon a keresés, vagy melyik szakterülethez tartozó lapokban történjen a keresés, sőt, csak egy adott folyóiratban is kereshetünk. *Keresés* módban azonnal a találatokhoz jutunk.

The screenshot shows a search interface with a menu bar at the top containing 'Keresés', 'Tallózás', 'Böngészés', and 'Segítség'. Below the menu bar, there are three dropdown menus: the first is set to '1890', the second to 'nincs választás', and the third to 'nincs választás'. Below these are three columns: 'évtől', 'szakterületen', and 'folyóiratban'. There are two search input fields, each with a 'Keresés' button to its right. Between the two input fields is the word 'ÉS'. Below the second input field is a 'Mégsem' button. At the bottom right, there is a checkbox labeled 'csonkolás % jellel'. On the left side, there are radio buttons for 'Cím kulcsszó', 'Szerző', and 'Cím részlet'.

2. ábra: Nyitóoldal – Keresés ablak

Szerzők: Papp Anitta

Wannatowicz, Maria Wanda: Németek a hőzölet állami szektorában Nagy-Lengyelországban, Prugat-Poracorsországban és Felső-Sziléziában az első világháború után

In: Századok, ISSN 0039-8098
A folyóirat honlapja: www.tu.bau.hu/
2003. (137. évf.) 1. sz. 253-255. old.Szerzők: Croz László

Népsegélyutasok a nemzeti érdekek összeközpontjában: A két világháború közötti tudománypolitika Finta Valjavec és Mihlyusz Elemer kapcsolatában

In: Századok, ISSN 0039-8098
A folyóirat honlapja: www.tu.bau.hu/
2003. (137. évf.) 1. sz. 43-99. old.Szerzők: Papp Anitta

Schauensky, Ralf: Német-Jugoszláv kirendelt vizsgáló az első világháború után

3. ábra: Keresés – Találatok listája

2. Tallózás

A cikkek címeiben szereplő szavakból, illetve a szerzők nevéből index készül. A Tallózásban megadott keresőszó alapján listát kapunk azokról a szavakról, melyek szerepelnek az indexekben, és a megadott keresőszóval kezdődnek, valamint rögtön láthatjuk is, hogy az adott szóra hány találat van. Itt kiválasztva a nekünk megfelelő szót jutunk el a találatokig, az adott cikkekig.

Keresési kifejezés: könyvtár%

[könyvtár](#) (508 cikkben)
[könyvtára](#) (85 cikkben)
[könyvtáral](#) (1 cikkben)
[könyvtáradományozó](#) (1 cikkben)
[könyvtárai](#) (9 cikkben)
[könyvtárakban](#) (12 cikkben)
[könyvtáralhoz](#) (2 cikkben)
[könyvtárainak](#) (7 cikkben)
[könyvtáraink](#) (3 cikkben)
[könyvtárainkban](#) (1 cikkben)
[könyvtárairól](#) (2 cikkben)
[könyvtárakról](#) (1 cikkben)
[könyvtárak](#) (274 cikkben)
[könyvtárakat](#) (2 cikkben)
[könyvtárakha](#) (1 cikkben)
[könyvtárakban](#) (59 cikkben)
[könyvtárakból](#) (1 cikkben)
[könyvtárakkal](#) (3 cikkben)
[könyvtáraknak](#) (10 cikkben)
[könyvtárakra](#) (3 cikkben)
[könyvtárakról](#) (9 cikkben)
[könyvtárakról](#) (2 cikkben)
[könyvtárakról](#) (1 cikkben)

4. ábra: Tallózás – címindex

3. Böngészés

A folyóiratok címeinek betűrendes vagy szakterületre leszűkített listájából kiindulva böngészhetünk az egyes számok teljes tartalomjegyzékeiben.

A fentiekből következik, hogy a MATARKA egyaránt eredményesen használható akkor is, ha a felhasználó pl. egy konkrét folyóirat legfrissebb számának

tartalmáról akar tájékozódni, vagy ha egy adott szerző megjelent cikkeit kívánja összegyűjteni, és ha egy témához kapcsolódó cikkeket keres. S mindezt nem pusztán egy folyóiratban vagy egy szakterülethez tartozó anyagban teheti meg, hanem általános keresést is folytathat. Mindamellet le is szűkítheti keresését idő, szakterület vagy folyóirat alapján. Ugyanakkor egy konkrét cikk pontos adatait is gyorsan megtalálhatja. Sőt esetenként magát a cikket is, mivel az interneten megtalálható cikkek esetében egy ugrópontot találhatunk a cikk adatai mellett a teljes szöveghez.

Statisztika

Munkánk eredményességének figyelésére első lépésben március végén számlálót építettünk be a főoldalra, amely az oldalra szándékosan ellátogatókat vagy a véletlenül odatévedőket számolja. (A fejlesztők két gépe természetesen ki van zárva a számlálásból, mert az igen torzítaná az adatokat.) De ezzel nem voltunk megelégedve, mert így nem láttuk, hogy mennyit, mit, hogyan keresnek, kihasználják-e a felhasználók a tallózási és böngészési lehetőséget is. Ezért április elejétől egy adatbázistáblában statisztikai célból tároljuk a keresések időpontját, módját és a kereső kifejezéseket. Ez nagyon tanulságos volt, mert kiderült, hogy a használóink a jól ismert kereső robotnál, a Google-nál megszokott módon teszik fel kérdéseiket (és a mi szépen leírt súgónkra úgymond fittyet hánynak). Ez arra ösztökélt bennünket, hogy a keresőfelületet és a keresési lehetőségeket átalakítsuk. Vagyis most már lehet:

- egy címezőbe több kulcsszót is beírni (előtte csak egyet lehetett a Google-lal ellentétben, több szó esetén több mezőt kellett kombinálni);
 - lehet címrészletre is keresni (a Google-ban az idézőjeles keresés).
- Ez a keresések hatékonyságát nagy mértékben megnövelte.

A még mindig előforduló – sajnos nagyrészt kivédhetetlen – hibák a felhasználók részéről:

- Kevesen csonkolnak (pedig úgy sokkal több lenne a találat).
- Gyakran túl sok szót (az egész címet) írnak be néhány jellegzetes kulcsszó helyett (csak akkor kapnak találatot, ha teljesen helyesen írták be a címet).
- Vesszővel választják el a szavakat.
- Kevesen használják a keresések kombinálását, de ha használják, akkor túl sokat írnak be.
- Beírják a dr. szócskát a szerző neve elé.
- Nem veszik észre, hogy a Tallóz lehetőség egyszavas indexbe visz, így több szót írnak be tallózáshoz.

A hibák tudatosításában úgy próbálunk segítséget nyújtani, hogy a *Nincs találat* oldalon tömörfített súgót építettünk be.

A számlálónk állása (március 26-án kezdtük a számolást): 27 516 (2003. október 15-ei állapot).

Mivel a keresések tárolásának módján időközben többször javítottunk, egységesen nagyon nehéz lenne az értékelés, ezért az utolsó 10 nap (október 6–15.) adatait összesítettük:

Összes belépés:	2537
Összes keresés:	3005
Keresés (cím):	1405
Keresés (szerző):	587
Keresés (címrészlet):	299
Tallózás:	164
Böngészés:	782

Megjegyzések a puszta számokhoz:

- Sok belépést nem követ keresés – vagyis a tényleges keresők átlagban nemcsak egy, hanem több keresést végeznek.
- Alacsony a tallózások száma, az elnevezés megválasztása lenne helytelen?

A MATARKA folyamatos fejlesztés alatt áll, és ez nem csupán a keresőfelületre vonatkozik. Nemrég készült el az új adatbeviteli rendszer. Szükséges volt az átalakítás, egyrészt mivel a jelszavas belépési rendszer nem működött tökéletesen, másrészt minél több folyóirat került feldolgozásra, annál nehezebbé vált a régi űrlapok használata. Ezért került sor a teljes felület átalakítására, amely most már biztonságosabb és könnyebben, kevesebb kattintással, görgetéssel kezelhető. Egyúttal igyekeztünk barátságosabbá tenni a megjelenését is.

Felhívás

A MATARKA, mint ahogy a fentiekből már kiderült, együttműködésre épülve gyarapszik. Nincs mögötte szervezet (a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kétszer támogatt minket), a munka nincs benne a könyvtárosok munkaköri leírásában, nincs „hivatalos” szerkesztői bizottság. A cikk szerzői ketten fejlesztik, de nagyon sokan építik olyan lelkes könyvtárosok, akik hasznosnak találják és használják is ezt a fajta szolgáltatást. Ezért **azzal a felhívással fordulunk a 3K olvasóihoz, ha van egy-két olyan folyóirat a könyvtárunkban, melynek feldolgozását hasznosnak találnák – pl. más adatbázisokban nincs benne – csatlakozzanak hozzánk, hogy minél többen építsük együtt az adatbázist.**

További tervek

Most készül a cikkek MARC formátumban történő exportálásához PHP program. Ennek segítségével egy adott folyóiratszám kiválasztott cikkei MARC formátumban letölthetők lesznek, és így megteremtődik a szabványos kimenet lehetőség. Amennyiben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához idén beadott pályázatunk támogatást kap, cikkmásolat-küldő szolgáltatással egészítjük ki a MATARKÁ-t, és a feldolgozott folyóiratok számát is tovább bővítjük.

Burmeister Erzsébet-Kiss Andrea

„A bibliográfiának nagy jövője van”

Beszélgetés Szabó Sándorral

– *Kedves Sándor, az idei esztendő számodra két szempontból is emlékezetes, hiszen – mint korábban többször említetted – éppen 45 évvel ezelőtt kerültél a könyvtáros pályára, szakmánkba. Ez az egyik oka, amiért felidézünk munkásságodat. A másik pedig az, hogy a nyáron megkaptad a legmagasabb könyvtáros kitüntetést, augusztus 20-án Széchényi Ferenc-díjjal ismerték el évtizedeken átívelő és kiemelkedő szakmai tevékenységedet. Az utóbbihoz a magam és – gondolom – az egész könyvtáros társadalom nevében is szívből gratulálok. Az lenne az első kérdésem, hogyan lettél könyvtáros, hiszen köztudott rólad, hogy 1958-ban magyar-történelem szakon végeztél az egyetemen, és csak később szereztél könyvtáros diplomát.*

– Ahogy mondd, én nem készültem könyvtárosnak, és teljesen véletlenül, a sors szeszélye folytán, akkori vélekedésem, hangulatom alapján mondhatnám úgy is, jobb híján kerültem a szakmába. 1958 nyarán még nem volt állásom, és ismeretlenül, jobban mondva mint olvasó kopogtattam be a Központi Pedagógus Továbbképző Intézet könyvtárába a korábban kikölcsönzött könyvekkel. Beszélgetni kezdtünk, és szóba került, hogy nincs állásom. Felajánlották, legyen munkatársuk. Szabadkoztam, nem értek a könyvtári munkához, ennek ellenére bízottak: majd beletanulok a tudnivalókba. Kockáztatni semmit sem kockáztatok, gondoltam, így végül az üres állást megpályáztam, és némi meglepődésemre el is nyertem. Hát így kerültem a szakmába. Talán érdemes megemlítenem, hogy az intézmény akkor frissen kinevezett igazgatója, *Vadász Ferencné* egyengette jövődő pályafutásomat. Egyik első hivatalos ténykedése volt az én felvételem. Négy évet töltöttem a Továbbképző Intézet könyvtárában, ott ismerkedtem meg a szakma alapjaival, és ott éreztem meg a könyvtárosság mint hivatás szépségét. 1962-ben ismét *Vadászné* volt az, aki későbbi életutamat jelentősen meghatározta. Őt akkor nevezték ki a KMK oktatási osztálya vezetőjének, és megkérdezte, nem volna-e kedvem oda átmenni és vele dolgozni. *Vadász Ferencné*, *Vilma* is egyike azon pályatársainknak, akik megérdemelnék, hogy az utókor jobban méltányolja működésüket. Amikor 1994-ben elhunyt, *Horváth Tibor* emlékezett róla szép szavakkal a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 1994. évi decemberi számában. Tanúsíthatom én is, hogy tiszta ember volt, olyanokon is segített, akiknek felfogása, világnézete igencsak távol állt az övétől. Senkire sem akarta ráerőltetni a maga szakmai vagy politikai felfogását. Ahogyan *Tibor* a nekrológban megfogalmazta: „*Szeretetet sugárzó, másokért áldozatot hozni tudó személyiség*” volt. Magam is csak a legjobb emlékeket őrzöm róla.

Így kerültem az igazi könyvtáros pályára, jobban mondva annak centrumába, hiszen a Továbbképző könyvtára azért nem tartozott a könyvtárügy meghatározó intézményei közé. Ez a döntés már a végleges pályaválasztást jelentette, ugyanis az Intézetben eltöltött évek alatt azért egyszer-egyszer még gondoltam a pályamódosításra, arra, hogy ha módom és lehetőségem lesz, eredeti terveimhez visszatérek. Korábban a nyelvészet foglalkoztatott, az egyetem elvégzése után felmerült annak a lehetősége, hogy a Nyelvtudományi Intézetbe kerülök, de ez akkor nem realizálódott. Mindenesetre 1962-ben végleg eldőlt a kérdés, így valójában azóta tekintem magam a szakmába tartozónak.

Nagyon szerencsés időben kerültem a KMK-ba, melynek 1975-ig voltam munkatársa. Abban az időben ez egy fiatal és roppant lendületes, friss szellemiségű intézmény volt. A korra nem éppen jellemző valódi demokratikus légkör alakult ki, nagy viták zajlottak, a véleményét mindenki bátran képviselhette. Többek között olyan kollégáknak lehettem munkatársa, mint a már ott dolgozó Horváth Tibor, Papp István, Bereczky László és Bereczky Lászlóné, Fodor András, Vargha Balázs, Szilágyi Tibor, Sente Ferenc, Urbán László. És persze az egész intézmény szellemi atyjával, Sallai Istvánnal is volt szerencsém dolgozni. Ő ebben az időben már a magyar közművelődési könyvtárügy vitathatatlanul egyik legnagyobb tekintélye volt. Itt, ebben a pezsgő szellemi közegben kezdtem dolgozni. Az oktatási osztály munkatársaként kerültem közelebbi kapcsolatba a könyvtárosképzéssel. A KMK oktatási osztálya előtt éppen akkoriban nagy lehetőségek és feladatok nyíltak. 1962-ben jelent meg a könyvtári munkakörök képesítési követelményéről és a könyvtáros szakoktatásról szóló rendelet, lényegében ez határozta meg munkánkat. A KMK már pár éve megindította szaktanfolyamait, az új rendelet ennek kiszélesítését, intézményesülését jelentette. Tény, hogy az iskolarendszeren kívüli könyvtárosképzés megindulása akkor nagyon fontos funkciót töltött be, nagyon nagy hiányt próbált felszámolni, hiszen az egyetemi képzés mellett szakmánkban semmilyen más képzési forma nem volt. Elsősorban Papp István kezdeményezésére indult el a kezdetben két, majd később két és fél éves középfokú tanfolyam. Itt kapcsolódtam be egyrészt a képzés szervezésébe, másrészt csakhamar az oktató munkába. Szakterületem, amelynek oktatását kezdettől végeztem, a könyvtári tájékoztatás volt, e tárgy azután évtizedeken át meghatározta, meghatározza pályámat. Az alapképzésen és a szakkönyvtárosi kurzusokon kívül ekkoriban kezdődtek a különböző tematikájú továbbképző tanfolyamok, és ezen a területen is volt alkalmam dolgozni, tevékenykedni, és részben ennek köszönhetően eljutottam az ország nagyon sok könyvtarába. Állíthatom, hogy szinte az összes nagyobb bibliotékát megismertem, rengeteg kollégával kerültem emberi és szakmai kapcsolatba, és ezek a kötődések igen csak megerősítették és elmélyítették szakmai elhivatottságomat, és végigkísérték későbbi pályafutásomat is.

– *A KMK ebben az időszakban kétségtelenül legfontosabb műhelye volt a korszerű magyar könyvtárügynek, itt és ekkoriban formálódtak a különböző szakmai irányelvek, normatívák, megkezdődött a külföldi elméletek és az arra alapozódó gyakorlati eljárások hazai adaptációja, Sallai István az 1960-as évek végén dolgozta ki a kor követelményeinek megfelelő közművelődési könyvtári ellátás modelljét. Milyen szereped volt ezekben a programokban? Részese voltál az új irányelvek, normatívák, fejlesztési tervek kidolgozásának?*

– Ezek az évek valóban nagyon izgalmasak voltak a hazai könyvtárügyben, és Sallai István vezetésével a KMK volt a kezdeményezője, mondhatjuk motorja a szakmai fejlesztési programok elkészítésének. A KMK tulajdonképpen egy nagy műhely volt, óriási szakmai viták dúltak; egyébként szinte családias, baráti légkörben. Rendszeresen megvitattuk a különböző kérdéseket, gyakran reggel, kávézás közben is ezekről esett szó közöttünk. Közös formálódtak az elképzelések, javaslatok, nyilvánvalóan végleges kidolgozójuk, formába öntőjük Sallai István volt. Tulajdonképpen mindenki, aki a KMK-ban dolgozott, valamit hozzászólt a maga szűkebb területéből a tervezetekhez. A különböző szakmai megbeszélések, tervezetések természetesen túlnőttek az intézmény keretein, országos és regionális rendezvényeken, szakmai találkozókra is zajlottak a viták, és az én feladatom, munkaköröm részben e programoknak, találkozóknak, továbbképzési fórumoknak a megszervezése, koordinálása volt.

– *És eközben tanítottál a KMK tanfolyamain is. Ekkor már kapcsolatba kerültél a felsőoktatással? Ha jól tudom, 1976 óta oktatsz az ELTE keretében, az egyetemi illetve a főiskolai szintű könyvtárosképzésben. Hogyan kerültél az egyetem kötelékébe?*

– Mint ahogy már beszéltünk róla, oktatói munkám a KMK-ban kezdődött. Az 1970-es évek elején kértek fel külső előadóként, óraadóként néhány szakszeminárium, speciálkollégium tartására az egyetemi tanszékem. Az egyik tárgyam néhány féléven keresztül az akkori korszerű gépi információkeresést jelentő kézi lyukkártyatechnika oktatása volt. Ez volt a belépőm az egyetemi könyvtárosképzés rendszerébe. A '70-es évek közepén, amikor Szentmihályi János nyugdíjba készült, ke-restek meg és hívtak, hogy egy idő múlva vegyem át tárgyainak oktatását. Nagyon szerencsés helyzetbe kerültem, egy évig mellette, vele párhuzamosan dolgozhat-tam. Egy szobában voltunk, Szentmihályi, Fülöp Géza és én, és ez az egy év külön-nösen fontos számomra. Ellesve módszereit, oktatási elveit, beletanulva szisztémá-jába, stílusát megismerve készülhettem fel. Amikor azután nyugdíjba vonult, akkor vettem át teljesen az óráit. Így 1975 végétől lényegében folyamatosan az ELTE kötelékében végzem főállású oktatói pályafutásomat. A felsőfokú könyvtároské-pzésben végzett munkám mellett azonban részt vettem egyéb alap- és továbbképzési programokban is, részben mint oktató, részben pedig a fejlesztési tervek, a temati-kák kialakításában munkatársaimmal, kollégáimmal közösen.

– *Ilyen értelemben tehát Te közvetlen tanítványa vagy Szentmihályi Jánosnak; bár persze több százan, talán több ezren voltak, vannak ilyenek, de hát valóban Te lettél az a személy, aki átvetted, folytattad oktatói tevékenységét. Emlékszem, hogy amikor néhány évvel ezelőtt a Szentmihályi-emlékülés volt, egyik kezdeményezője, szervezője voltál, az ülésen előadást is tartottál. Ez a kötődés Szentmihályi János személyiségéhez, gondolataihoz tehát halála után is megmaradt. Hogyan emlékszel vissza az egyetemi könyvtárosképzés akkori helyzetére? Azért is érdekel válaszod, mert pályafutásodat innentől kezdve magam is valamelyest ismerem, nyomon kö-vethetem, nekem is vannak emlékeim az 1970-es évek könyvtárosképzéséről, az oktatókról – persze alapvetően más helyzetből. Kikkel voltál közelebbi szakmai kapcsolatban az egyetemen?*

– A hetvenes, nyolcvanas évek eléggé pezsgő időszakot jelentettek a tanszék életében. Ekkoriban a könyvtáros szakma egésze roppant nagy kihívások előtt

állt, ez szükségessé tette a képzés tartalmi és szervezeti kereteinek reformját. Nehezítette azonban, hogy a tanszék helyzete meglehetősen bonyolulttá vált. *Kovács Máté* halála után három vezetője is volt, *Kiss István*, *Babiczy Béla* mint ideiglenes megbízott és *Dán Róbert*, de *Kiss Istvánnak* és *Dán Róbertnek* is csak kevés időt adott a sors, programjukat, elgondolásaitak nem tudták megvalósítani. A szükséges és elkerülhetetlen reformokat tehát nem a legkedvezőbb körülmények között kellett elkezdni. Az 1970-es évek végén még *Szentmihályi János* is jelen volt a tanszék életében, nyugdíjasként mint óraadó oktatót, és tanácsaira, véleményeire számíthattunk. *Fülöp Géza* volt a tanszék egyik meghatározó oktatója, 1986-ban lett tanszékvezető, és a korábbi, némileg bizonytalan helyzet után elkezdődött a tervszerű és tudatos építkezés időszaka. *Géza* persze már korábban is karizmatikus személyisége volt a könyvtárosképzésnek, kinevezését követően pedig minden területen kedvező folyamatok indultak el. Több évig munkatársa lehettem *Horváth Tibornak*, őt még a *KMK*-ból ismertem, ahol hosszú ideig szobatársak voltunk. Ő egy idő után az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumba került át. Az említettekén kívül a tanszékre kerülésem időszakában már együtt dolgozhattam *Szelle Bélával*, *Voit Krisztinával*, majd valamivel később *Környei Mártával* és *Bobokné Belányi Beátával*. Utóbb, az 1980-as évek második felében lett oktató az egyetemi tanszék jelenlegi vezetője, *Sebestyén György*.

– *Néhány évvel ezelőtt, amikor Pápán volt a könyvtáros vándorgyűlés – mellékesen jegyzem meg, nagy várakozással készültél Pápára, hiszen ott születted, néhány éves korodban kerültél Szombathelyre, ahova ma is rokonai szálak kötnek – csodálkozva láttam, hogy tucatjával vesznek körül, köszöntenek egykori hallgatók, volt tanítványaid: szinte egy uralkodói cercle szem- és fültanúja lehettem. Persze azzal a nem elhanyagolható különbséggel, hogy Téged jól érzékelhetően valóban szerettek volt tanítványaid. A jelenet alatt azt éreztem (amit hallgatódként, majd immár több mint tíz éve közvetlen munkatársadként tapasztaltam magam is), hogy valami többletet is adsz tanítványaidnak. Valami olyant, ami talán több, fontosabb, vagy ha nem is fontosabb, de ugyanolyan lényeges, mint szűkebb szakterületed ismeretanyaga. Hiszen a konkrét ismeretek – főleg ha mással foglalkozik valaki – egy idő után törvényszerűen megkopnak, de megmarad, évtizedeken át elevenen él és hat a tanár–diák kapcsolatában valami nehezen megragadható jelenség, a személyességből és a figyelemből táplálkozó bensőségesség. Érdekes kapcsolat az ilyen, némi archaikus íze is van, és mint ilyen sokak szerint korszerűtlen, hiszen az apa–fiú viszonyt épp úgy fel lehet benne fedezni mint a főúr–vazallus egy életen át ható, a pusztá érdekeken túlmutató, a hűségen és a hálán alapuló relációját. A jelenet után azt latolgattuk, hogy hány hallgatód lehetett az évtizedek során, akik Tőled tanulták a bibliográfia és a tájékoztatás különféle tudnivalóit, módszereit és – nem mellékesen – a könyvtáros hivatáshoz nélkülözhetetlen empátiát és toleranciát. Hány helyen is tanítottál, és hány hallgatód is volt, van tulajdonképpen?*

– Akár csak hozzávetőleges számokat is nehezen tudok mondani. Hogy a kérdésed első részére visszatérjek, valóban Pápán születtem, onnan kerültünk Szombathelyre szüleimmal, így a város ha nem is szülőhelyem, de ifjú- és diákkorom, eszmélésem színtere, és kétségtelenül megmaradtak vasi kötődéseim. *Fülöp Gézával* való barátságomnak nyilván nem ez volt az alapja, de hogy hamar szót értettünk egymással, abban kétségtelenül része volt Vas megyének. Hogy hány

személyt oktattam? Alapvetően két helyet tekintek olyannak, ahol azért érdemi szerepem volt a képzésben. Az egyik a középfokú könyvtárosképzés, a másik pedig a felsőoktatás. Számos egyéb, különféle intézmények által szervezett kurzusnak voltam előadója, nem is tudnám felsorolni mindegyiket. A középfokú könyvtárosképző tanfolyamot szerettem, ma is szívesen gondolok erre az oktatási formára. Ma már kevesen emlékeznek rá, egyre inkább csak a volt hallgatók és mi, tanárok tudunk róla. Mit mondjak, némi rezignáltsággal veszem tudomásul egy-egy volt tanítvánnyal találkozáskor, hogy nyugdíjba készül, vagy már éppen penzionárius az illető. A középfokú könyvtárosképzés a maga korában nagyon fontos feladatot töltött be, és nagyon is reális igényt elégített ki. Egy olyan úrt töltött be, ami a képzés akkori rendszerében megvolt: az egyetemi szint alatt elhelyezkedő, elsősorban a gyakorlatra orientált képzésnek nem volt műhelye, nem volt bázisa. A KMK-ban – beszéltünk róla – nagyon jó légkör volt ebben az időben, korszerű és kiváló szakmai felkészültséggel rendelkező, alkotni tudó és akaró, nyitott szellemű gárda gyűlt össze, ebből következően nagyon jó színvonalú képzést sikerült megvalósítani. Ezek a tanfolyamok azáltal, hogy nem illeszkedtek bele az iskolarendszerű képzésbe, azon kívül szerveződtek, meglehetősen szabadon, gyorsan és rugalmasan követhették a szakmai igényeket és a könyvtárügyben külföldön és itthon bekövetkezett változásokat, és ezért friss, korszerű szakmai ismeretek szerepeltek a tananyagban. Volt azonban ennek egy hátulütője. Sajnos azáltal, hogy az iskolarendszeren kívül rekedt, számos jogi és egzisztenciális, a besorolásokban megfigyelhető bonyodalmat és méltánytalanságot okozott, bizonyos értelemben a továbbtanulás szempontjából is egyfajta zsákutcát jelentett, hiszen nem vehette figyelembe az egyetem a könyvtáros szakképzettséget tanúsító végbizonyítványt. Ezek vezettek ahhoz, hogy az 1970-es évek közepén megszűnt ez a képzési forma. Tulajdonképpen a középfokú kurzusokból, tanfolyamokból nőtt ki több lépcsőben a főiskolai szintű, gyakorlati orientációjú képzés. Ennek első bázisai még az 1960-as években a tanítóképző főiskolák voltak, például Szombathelyen, Debrecenben, majd az 1970-es években immár a tanárképző főiskolákra került ez a képzési forma. A 2/1976. számú oktatási minisztériumi rendelet jelentette a végét a két és fél éves kurzusoknak; a jogszabály lehetővé tette, hogy az ilyen végzettséggel rendelkezők megfelelő színvonalú szakdolgozat elkészítése és komplex államvizsga letétele után főiskolai szintű könyvtáros oklevelet kapjanak.

A pályám későbbi szakaszában, 1975-től azután a felsőoktatásban tanítottam, elsősorban az egyetemi képzés különböző kurzusain oktattam. A nappali, levelező és kiegészítő tagozaton valójában hallgatók százaival, de mondhatnám ezreivel találkoztam az évtizedek során.

– Említetted, hogy a középfokú képzésből nőtt ki végső soron a főiskolai szintű. Ez a forma valóban meghatározó eleme lett a könyvtárosképzésnek, amelyben nagyon komoly szerepet vállaltál. Innentől persze már valóban közelebbről tudom kommentálni munkásságodat. A budapesti Tanárképző Főiskolán, amikor megszerveződött a könyvtári tanszék, Szepesváry Tamás lett első vezetője, de korai és váratlan halála után Téged kértek fel irányítására. Amíg a '80-as évek közepétől, a tanszék megszervezésétől még nem indult minden évben évfolyam, az oktatói gárda is zömmel külső előadókból verbuválódott. 1992-től megszüllárdult Budapesten a

főiskolai szintű képzés helyzete, kiépültek a különböző oktatási formák, a nappali tagozat mellett megszerveződött a másoddiplomásoknak kínált alapképzés, és megkezdődött a levelező tagozaton is az oktatás, az érettségire épülő egyszakos költség-térítési képzési forma. Létrejött egy igazi tanszék, amely immár öt főállású tanárból és számos külső előadóból áll. Főiskolai oktatói tevékenységedtől is elvászthatatlan a bibliográfia tanítása, kutatásaid középpontjában is a magyar nemzeti bibliográfia rendszerének, fejlődéstörténetének elemzése áll. Hogyan látod a bibliográfia jelenét és jövőjét? Arra gondolok, hogy lesz-e olyan értelemben vett bibliográfia a jövőben is, mint amiről még napjainkban beszélhetünk?

– Az elmúlt évek fejlődése a szakma egészében éppúgy, mint a bibliográfia és a tájékoztatás területén nagyon alapvető változásokat hozott. Meggyőződésem, hogy bizonyos területeken és bizonyos formáiban a klasszikus értelemben vett bibliográfiai tevékenységnek még nagyon nagy jövője van. Főleg a társadalomtudományokban, a humán szférában a hagyományos jellegű feltárásnak, a bibliográfiai regisztrációnak roppant nagy a jelentősége. Ehhez kapcsolódik a nemzeti bibliográfia kérdése. A magyar nemzeti bibliográfia az elmúlt évtizedekben jelentősen megváltozott, átalakult, de változatlanul a hazai bibliográfiai tevékenység alapját jelenti, első szintje minden későbbi bibliográfiai tevékenységnek. A nemzeti dokumentumtermés különféle metszetekben történő számbavétele mint kötelezettség mindig is megmarad, és fontos feladata a nemzeti könyvtáraknak és egy ország bibliográfiai rendszerének. Nagy meglepődöttséggel nyugtáztam, hogy ez a szakma számára is alapvető; a Könyv, Könyvtár Könyvtáros szeptemberi számában olvasható a nagykanizsai vándorgyűlésen elfogadott szakmai ajánlás, miszerint „Az integráció jegyében, az esélyegyenlőséget célul kitűzve, országos szintű összefogás szükséges az egységes nemzeti cikkbibliográfia megvalósításához.” Az üzenet egyértelmű, a szakma akarja és igényli a nemzeti bibliográfiát, a cikkreperatóriumot. De nyilván jelentős változások lesznek, hiszen már napjainkban érzékelhetjük, hogy a nyomtatott formák megszűnőben vannak, és egyre inkább a digitális feldolgozások veszik át helyüket. De úgy gondolom, hogy ezek technikai kérdések, az alapvető funkciók, vagyis hogy egy nemzet a saját dokumentumtermését megőrizze, azt regisztrálja és hozzáférhetővé tegye, ez megmarad, és később is alapvető, fontos feladat lesz.

– *A nemzeti bibliográfiák mellett éppen a humán területeken és a társadalomtudományokban, a nemzeti jellegű diszciplínákban a szakbibliográfiáknak is megvan a maguk szerepe. Több alkalommal foglalkoztál írásaidban, tanulmányaidban ezekkel a kérdésekkel. A jogi tájékoztatásról, a jogi bibliográfiákról írtál, és áttekin-tetted a '90-es évek elején a szakbibliográfia helyzetét hazánkban. Hogyan gondold most, készülnek majd még olyan nagy retrospektív összefoglalások, mint például a Kosáry, amelynek elkezdődött ugyan az új, átdolgozott, immár harmadik kiadása, de hát nem nagyon követik egymást a kötetek, vagy említhetném a csonkán, befejezetlenül maradt, de így is hatalmas mennyiségű információt rögzítő Sándor István-féle néprajzi bibliográfiát. Szükség van egyáltalán ilyen visszatekintő összegzésekre? Szerintem igen, de kíváncsi vagyok a véleményedre, Te hogyan látod ezt?*

– Ez a bibliográfiai tevékenységnek egyik legnehezebb, legsarkalatosabb pontja, amit úgy is szoktak emlegetni, hogy „válogatás és teljesség” kérdése. Csúry István írt ilyen címmel egy elméleti tanulmányt még az 1960-as évek elején a könyv-

tári és a bibliográfiai jellegű szelekció kérdéseiről. Voltak idők, főleg az '50-es és a '60-as években, amikor a nagy retrospektív vállalkozások elég nagy lendülettel jelentek meg, ekkoriban készült Kosáry Domokos munkája, az *I. Tóth Zoltán* szerkesztette történeti vagy az általa is említett néprajzi bibliográfia. Meggyőződésem, hogy ezekre szükség lesz a jövőben is. Azonban ezek a hatalmas vállalkozások figyelmeztetnek valamire. Amit problémának érzek ezen a területen, az az, hogy mielőtt hozzáfogtak ezekhez a nagy munkákhoz, nem mindig mérték fel előre, hogy mennyire kivitelezhető abban a formában, mennyire lehet a végére jutni, és ennek sajnos olyan következményei lettek, hogy számos nagy vállalkozás félbemaradt. Még Szentmihályi János mondta többször, hogy ezek a befejezetlen munkák a „bibliográfiai vízfejek”. Talán az egyetlen a megoldást, hogy a Kosáry-féle bibliográfia mintájára, vagyis kalauz típusú feldolgozásokban válna áttekinthetővé az anyag. Ezáltal a retrospektív bibliográfia igényeinek is eleget téve regisztrálna egy-egy tudományterületen a visszamenőleges szakirodalom. A teljesség úgy, abban a formában, ahogyan például Sándor István elgondolta, tényleg nehezen valósítható meg. A szakbibliográfia készítése ebből következően részben szaktudományos feladat, hiszen csak a szakember, a kutató képes szelektálni. Természetesen tévedhet ő is; ezért a retrospektív szakbibliográfiák rendszere mellett léteznie kell az alapregisztrációt megvalósító és ebből következően nem szelektáló nemzeti bibliográfiának és a különféle repertóriumoknak. A társadalomtudományokra, főleg a nemzeti jellegű tudományokra gondolok elsősorban, ahol elengedhetetlen, hogy az elmúlt korok forrásait és szakirodalmát hozzáférhetővé tegyék a kutatás számára. Teljesen más kérdést jelent, és teljesen eltérő ettől a természettudományok és a műszaki területek bibliográfiai problémája, ahol nyilvánvalóan a feldolgozási forma és a retrospektivitás igénye is másként merül fel. De mindkét terület tájékoztatási eszközrendszerétől elvárható alapvető követelmény, hogy az információ, főleg a releváns információ nem kallódhat el.

– *Teljesen egyetértek azzal amit mondtál, és hallgatva mondandódat eszembe jutott, hogy Monok István a közelmúltban egyik tanulmányában írta, miszerint a felsőoktatásban egyre inkább elbeszélnek egymás mellett a hallgatók és az oktatók, pontosan a tájékozódás eszközeit és formáit illetően. Oktatóként magam is megfigyeltem, hogy a hallgatók, amikor megpróbálják összegyűjteni az irodalmat, tulajdonképpen még azokat a rendelkezésre álló alapvető retrospektív bibliográfiákat sem használják, amelyeket pedig meg kellene ismerni egy történelem vagy egy irodalom szakosnak, egyáltalán a humán területekkel, a társadalomtudományokkal foglalkozóknak. Már csak emiatt is kellenének véleményem szerint az olyan, bevezető, kalauz jellegű összefoglalások, amelyek egy téma szakirodalmának szelektált, kritikailag ellenőrzött áttekintését nyújtják és tartalmazzák. Többek között ezért is fontos lenne, hogy a felsőoktatásba bekerülő hallgatók szervezeten könyvtárhasználati ismeretekben, valamilyen használóképzésben részesüljenek. Hogyan látod ezt a dolgot, mit kellene tenni, hogy megismerjék a hallgatók – nemcsak a könyvtár szakosok – a maguk szakterületének, a maguk diszciplinájának nélkülözhetetlen bibliográfiáit, különféle segédleteit? Azt persze nem lehet várni, hogy a főiskolai és egyetemi hallgatók Anatole France után vallják, hogy egy könyvjegyzéknél nincs izgalmasabb olvasmány, de a mostani helyzet azért nem megnyugtató a jövő szempontjából. Az internet – szerintem – nem pótolhatja, csak kiegészítheti számos*

szakterületen a tradicionális értelemben vett anyaggyűjtést, a cédulázást. Mi a véleményed, tudnának ebben a könyvtárosképző intézmények segíteni?

– Nagyon fontos kérdést említettél, és úgy érzem, hogy a magyar felsőoktatásban ez régóta megoldatlan problémát jelent. Próbálkozások, kezdeményezések természetesen vannak a használóképzés intézményes formáinak megteremtésére. A szakma is foglalkozik ezzel a kérdéssel, az előbb már beszélünk a nagykanizsai vándorgyűlés ajánlásairól. Azok között olvasható a következő: „Az információ- és könyvtárhasználói tudás megalapozásáért, fejlesztéséért az iskolának és a könyvtárnak összehangolt stratégiát kell megvalósítani, úgy, hogy a használói képzés a könyvtárfejlesztési programnak, a köz- és felsőoktatás fejlesztési stratégiájának” része legyen. Fontos és egész szakmánk jövőjét érintő a vándorgyűlés ezen ajánlása. Nagyon komoly hiányosságnak tartom, hogy a diplomát kapó értelmiségiek tulajdonképpen nem rendelkeznek a saját tudományterületük műveléséhez szükséges módszertani és bibliográfiai ismeretekkel, lényegében tehát az informálódásban teljesen járatlanok. A magyar értelmiség ezt a területet teljesen elhanyagolta, és hogy valóban tudásalapú társadalomról beszélhessünk, a felsőoktatásnak ezen a területen is roppant nagy a felelőssége. Elsősorban a szemléleten kellene változtatni ahhoz, hogy előbbre léphessünk. A könyvtárosképző intézmények, tanszékek természetesen nagyon sokat tehetnek, de úgy érzem, hogy az egyéb szakok részéről nincs kellő fogadókészség, nem nagyon van érdeklődés. Gyakran beszélgetek nappali tagozatos hallgatóinkkal, akik két vagy sokan már három szakosak, és döbbenet hallom, hogy a másik szakjuk alapvető tájékoztatási eszközeit nem ismerik. Aki könyvtár szakos, persze megismeri ezeket, de mi lesz a többiekkel? Az adott szak-tanszékek nem fordítanak kellő hangsúlyt arra, hogy a végzős hallgatók megismerjék területük kutatásmódszertanát, szakirodalmát és forrásait. Tulajdonképpen egy-egy lelkes és igényes tanár egyénileg fordít erre figyelmet, felkészíti tanítványait, de intézményesen és szervezeten nincs megoldva ez a kérdés. A könyvtárosképző tanszékek ezt a feladatot természetesen nem vehetik át, de módszertani segítséget, támogatást adhatnak. Nyilván persze nekünk is jobban tudatosítanunk kell ezeket a feladatokat a társtanszékek oktatóiban.

– Igen, emlékszem, hogy amikor Te voltál a tanszékvezető, és kezdett kifermődni főiskolánkon a könyvtárosképzés, iparkodtunk ezen elvek jegyében oktanni hallgatóinkat, és ebből a szempontból a könyvtár szakosok kétségtelenül jobb helyzetben voltak és vannak. Mi a véleményed a főiskolai szintű könyvtárosképzés lehetőségeiről most, amikor nagy átalakulások kezdődtek a felsőoktatásban? Hogyan emlékszel vissza arra a mintegy tíz évre, amikor Te álltál a tanszék élén, Te irányítottad a munkánkat?

– A főiskolán tanszékvezetőként eltöltött közel tíz év talán pályafutásom legmozgalmasabb éveit jelentette. 1992-ben, amikor ide kerültem, egy ideig egyedül voltam a tanszéken főállású oktató, és nagyon szerencsésnek mondhatom magam, hogy olyan időben kerültem oda, amikor a főiskola akkori vezetősége a könyvtárrosságot méltányolta, a képzés megszilárdulását fontosnak tartotta, és ebből következően a tanszék munkáját támogatta. Nehéz évek voltak, hiszen erre az időszakra esnek a különböző leépítések, korlátozások, ugyanakkor a hallgatói létszám a korábbihoz képest nagyon jelentősen emelkedett. Míg más tanszékek esetében elbocsátások voltak, a mi tanszékünk létszámban is fejlődött. Jelenleg öt főállású

oktató dolgozik, és a létszámfejlesztés mellett komoly támogatást kaptunk a megfelelő oktatási infrastruktúra megteremtéséhez. Az évek során két önálló számítógépes laboratóriumot sikerült kialakítani. Részben a főiskolai vezetés segítségével, de nagy mértékben saját pályázatainkból és bevételi forrásainkból építettük ki az informatikai oktatás szükséges eszközrendszerét. Hogy mi várható a jövőben? Az idei tanévtől új szervezeti formában folyik az oktatás, hiszen megszűnt a Tanárképző Főiskola, és a szaktanszékek az ELTE megfelelő szervezeti kereteiben folytatják munkájukat; a mi tanszékünk a Bölcsészettudományi Karon nyáron megalakult Informatikai és Könyvtártudományi Intézet egyik szervezeti egységeként látja el a főiskolai szintű könyvtárosképzést. A közeljövő nagy feladata lesz, hogy – a felsőoktatás reformjának megfelelően – elkészüljön a kétszintű képzés tantervi rendszere.

Pogány György

Ad multos annos! Congratulationes

Születésnap ünnepség és jubileumi kötet Borsa Gedeon tiszteletére

2003 októberében töltötte be 80. életévét Borsa Gedeon. Az Országos Széchényi Könyvtár egyik leghűségesebb és legszorgalmasabb kollégája és – Bitskey István szavai val élve – a „közép-európai nyomdászattörténet Odysseusa” tiszteletére barátai, munkatársai ünnepi programmal és tanulmánykötetel kedveskedtek.

Az ünnepséget Vásárhelyi Judit, az Országos Széchényi Könyvtár Régi Magyarországi Nyomatványok Bibliográfiai Szerkesztőségének vezetője nyitotta meg. Borsa Gedeon – vagy ahogyan legközelebbi barátai és eredményeit régóta figyelemmel kísérő ismerősei nevezik, Borsa Gida – munkásságát Kulcsár Péter méltatta. A tiszteletbeli RMNy-es, a munkálatok lektora hangsúlyozta a Régi Magyarországi Nyomatványok irodalom- és művelődéstörténeti jelentőségét. Az átgondolt feldolgozó munka és a kitartó kutatás eredményei magukért beszélnek, és feledtetik a grandiózus vállalkozás megkezdését fogadó szkeptikus várakozásokat. A munka tudományos értékét nemcsak itthon, hanem külföldön is elismerték, így válik érthetővé, hogy az RMNy vezéregyénisége, Borsa Gedeon szakértelmét és aktív közreműködését az olasz és bécsi nyomdatörténeti kutatásokhoz is segítségül hívták.

A precíz munka folyamatosan és rendszeresen érlelődő gyümölcseit a Magyar Könyvszemle hasábjain ízelgethettük. A laudáció folytatását ezért Kókay György, a Magyar Könyvszemle főszerkesztője folytatta. Mindannyiunk számára példaértékűnek nevezte Borsa Gedeon előrelátó, a következő tudósgenerációk kinevelésére irányuló törekvéseit. Az évtizedek alatt felhalmozódó tudást és feldolgozási szempontokat, munkája eredményeit nem zárta el mások elől, és kellemes természetével nagyban hozzájárult ahhoz, hogy képzett és lelkes fiatal kollégák tudják folytatni a régi magyarországi nyomtatványok feldolgozását, az újabb kötetek kiadását.

Sokan ismerik a következő mondást: Habent sua fata libelli – A könyveknek megvan a maguk sorsa. Így lett – Dörnyei Sándor tanácsára – az ünnepi tanulmánykötet címe *Fata libelli*. A Fitz-tanítvány Borsa Gedeonnak immár öt évtizede a könyv a sorsa, s ő remek főnökként és pedagógusként tanítványai számára is azzá tette. Az első lapok a Magyarországról, a Kárpát-medencéből és a világ minden tájáról érkező születésnapra köszöntőket tartalmazzák. A gratulációk dicsérik Borsa Gedeon szakmai hozzáértését, szívós kitartását és szeretetreméltó emberi vonásait. Tudásával nemcsak szűkebb környezete szakmai előmenetelét segítette elő, hanem a politikailag megosztott Európa demokratikus felével is tartotta a szakmai és baráti szálakat, felkészült és tevékeny kutató volt a nemzetközi szakmai vérkeringésben.

Vessünk egy áttekintő pillantást a születésnapra! 32 tanulmányt tartalmaz a könyv. Egy részük azon kollégáktól származik, akik – a szerkesztő, Vásárhelyi Judit szavai szerint – a „Gida által kezdeményezett munkálatokat értékelik, továbbgondolják és napról napra hasznosítják.” Jakó Zsigmond tanulmánya, amely az RMNy és Románia retrospektív nemzeti bibliográfiájának problémáját vizsgálja, ma is aktuális kérdéseket vet fel. Paul Raabe a wolfenbütteli Herzog August Bibliothekban található magyar művelődéstörténeti forrásokra hívja fel a figyelmet. Gernot Nussbächer Borsa Gedeonnak a Honterus-kutatásban betöltött szerepét ismerteti bibliografikus felsorolással. Käfer István „A magyar-szlovák szellemi összefüggés-rendszer értelmezési lehetőségei” című írásában a következőkre hívja fel a figyelmet: „a nem magyar nyelvű anyag is a miénk és a magyar nyelvű is az övék. Jubilánsunk is igen sokat tesz ezért!” V. Ecsedy Judit tanulmánya a XVI. századi hazai nyomtatványainkban található nyomdai cifrákkal foglalkozik, jelen közlése a mester, Borsa Gedeon irányításával az 1970-es években elkezdődött kutatási folyamat egy szeletét adja. Monok Istvánnak a XVI. századi erdélyi nyomdászok szövegahagyományozó tevékenységére koncentrálnó írása az iskolai auctorok szövegeit, a könyvkereskedelem korabeli állapotát, valamint a reformáció egyes szellemi irányzatainak igényeit is szem előtt tartja. Hasznosnak tartjuk, hogy ebben a kötetben három írás behatóan is foglalkozik muzeális kincseket őrző gyűjteményeink egyes állományrészeinek ismertetésével. Klinda Mária a budapesti Piarista Központi Könyvtár ősnymtatványait, Velenzei Katalin a székesfehérvári Püspöki Könyvtár XVI. századi nyomtatványait, Bene Sándorné pedig a budapesti Egyetemi Könyvtár vetustissima-gyűjteményét ismerteti. A *Clavis typographorum regionis Carpathicae* nevű nyomda-adatházis munkálatai 2000-ben kezdődtek el Borsa Gedeon felvetésére az Országos Széchényi Könyvtárban. Az 1473–1948 közötti időszakban a Kárpát-medencében valaha működő nyomdák, nyomdászok és nyomdahelyek adatait tartalmazó adatbázist Bánfi Szilvia ismertette, hangsúlyozva, hogy a *Clavis* hozzájárulhat a hiányos impresszumú könyvek adatainak a kiderítéséhez, és segíthet annak eldöntésében, hogy a dokumentum beletartozik-e a retrospektív nemzeti bibliográfia gyűjtőkörébe.

A további 21 tanulmány Borsa Gedeon köszöntésére készült. Ezek egyik része könyvtörténeti témájú. Hervay F. Levente a ciszterciek középkori könyvkultúráját ismerteti. Jan Pyrozinski a lengyel könyvek XVI. századi nyugat-európai jelenlétét vizsgálja, kutatásait az akkori katalógusokra és bibliográfiákra alapozva. Balázs Mihály és Káldos János közös írásának címe: Karádi Pál nyomdája. Rozsondai Ma-

rienne tanulmánya Johann Rynmann (XV–XVI. századi könyvkereskedő és kiadó) személyére és a vele kapcsolatos augsburgi könyvkötésekre fókuszál. Nyomdászat-történeti ismereteket oszt meg velünk további két írás. Hendrik D. L. Vervliet a XVI. századi németalföldi műhelyek világába kalauzol el. Perger Péter, a tehetséges fiatal kolléga írásának címe: *A kolozsvári unitárius egyház nyomdájáról való számvetés.*

A köszöntésre szánt tanulmányok egy része elsősorban az irodalomtörténet-szeknek lehet hasznos. Vizekety András, a Leuveni Kódex nagy ismerője a műben található két Martinus de Troppau-sermőt és nyomtatott variánsukat ismerteti és elemzi. Borda Lajos és Kőszeghy Péter írásai (*Johannes Carion Almanachja. Egy ismeretlen hamburgi nyomtatvány, illetve Az aenigmatikus aenigma*) már címükkel is felkelthetik a kuriózumok és a régi irodalom iránt érdeklődő kollégák figyelmét. P. Vásárhelyi Judit és Németh S. Katalin írásai elmélyült filológiai kutatások gyümölcseit tárják eléink a magyar bibliafordítások, illetve a simpliciádáknak nevezett pikareszk-regények területén. H. Hubert Gabriella tanulmánya egy naptárvers szerzőségének tisztázására vállalkozik, és egyúttal a versszerző, jegyző és másoló Diósi Gergely személyére vonatkozó ismereteket is közöl. Heltai János, Font Zsuzsa és Keserű Bálint, valamint Pavercsik Ilona és Paczolay Gyula tanulmányai első pillantásra az irodalmi alkotások, történeti dokumentumok műfajaira, típusaira koncentrálnak, de örömmel vehetjük észre, hogy társadalom- és művelődéstörténeti, továbbá az egyes gyülekezetekre vonatkozó ismereteket is bőségesen tartalmazznak.

W. Salgó Ágnes *Lappangó értékek* címmel izgalmas írásban ismerteti néhány, a napi feldolgozó munka során újra „megelevenedő” és irodalmi szempontból is fontos mű kalandos sorsát. Dörnyei Sándor, Postma Ferenc és Újvári Gábor tanulmányai a színes palettájú ünnepi kötet témáihoz a peregrinációnak és változatos dokumentumtípusainak kutatását és a kulturális diplomácia vizsgálatát is felsorakoztatják.

Ekler Péter

Ködképek egy könyvtáros múltjából (3)

A módszerről meg a tanról

Mai, divatos kifejezéssel élve, az „alapító atyák” emlékéhez, remélem – az elnevezés, ha nem tévedek, az intézmény profiljának megfogalmazása tekintetében Sallai Istvánt és Sebestyén Gézát illeheti –, nem leszek méltánytalan, ha azt állítom, hogy az intézmény létrehozatalakor a Könyvtártudományi és Módszertani Központnak eléggé rút és némileg kamuflázs-gyanús nevet választottak. Az elnevezést feltehetően a szovjet példa sejtetett nyomkövetése is befolyásolhatta (lévén, hogy a minta csak a „bibliothekovegyenyije, metodologija” lehetett). Azt meg ezek a komoly emberek nem is sejtették, hogy a név rövidített változata (KMK) mennyi szakmai ironiára fog alkalmat adni. Ugyanis a „káemká” a „közveszélyes munkakerülésnek” volt az akkoriban – széles körben ismert – rövidítése, melyet az utcalányok hivatalos (fedő)neveként is alkalmazott a hatóság. Így aztán a könyvtári „káemkások” könnyen lehettek élcek céltáblái az oldottabb légkörű könyvtárosi együttlétekkor...

Bár a szaksajtóban időközönként viták (tábor)tüzei lobbantak fel a „könyvtártudomány” mivoltáról, a „módszertan”-t vitára se méltatták, meglehet, abból adódóan, hogy ez még ennél is bonyolultabb és – elasztikus jelentéstartalmát tekintve – még bajosabban definiálható fogalom volt. A kor könyvtári életének evidenciáihoz tartozott mégis, hiszen a „módszertan szelleme” mélyen átjárta a közintézményi struktúrákat. Az igazsághoz és a méltányossághoz persze hozzátartozik, hogy megemlítsük azt a könyvtártörténeti mozzanatot, hogy a közművelődési könyvtárak rendszerének országos kiépítésekor az alapvető könyvtári módszereket, mondhatni technológiákat a szakmailag avatott, képzett könyvtárosoknak kellett kialakítani, sztenderdizálni és megtanítani – a leltározástól a betűrendbe soroláson át a tájékoztatás alapjaitig... Elég talán arra emlékeztetni, hogy például egy városi, járási, megyei könyvtári „módszertanosainak”, azaz a hálózat könyvtáraival törődőknek akkoriban ezernyi dolgot kellett rutinszerűen tudniuk. És ezeket dinamikusan, a terep igényének megfelelően alkalmazniuk. Statisztikákat készíteni. Könyvheti programokat, továbbképzéseket szervezni. Adott esetben a kisközségi falusi könyvtár olajkályhájában befűteni. Az állományellenőrzésben segédkezni. Sokszor: könyvtárat költöztetni. De az is a kurrens dolgaik közé tartozott, hogy a tanácselnököt vagy a -titkárt is meg kellett győzniük a helyi könyvtári szolgáltatás fontosságáról – rámutatva a szocialista kultúrához méltóbb helyi állapotok perspektíváira... Az egyik helyiségben egy pedagógust, másutt egy, a könyvekhez, az olvasáshoz vonzó helybeli asszonyt rábeszéltnie, hogy – az állomány átadása után – jelképes tiszteletdíjért, netán társadalmi munkában vállalja el hetente pár órára a könyvtárosságot. Aztán arra instruálni az illetőt, hogy ha időben kinyitott, télen befűtött a

könyvtárban, szerezen is be könyveket, lapokat, sőt némi rendet is tartson a polcon. (Ezek tekinthetők a minőségbiztosítás korai, mondhatni prenatális formáinak.) Valami hasonló volt az „országos” módszertanosság is, szervező, oktató, cikkíró, konferenciázó, szakfelügyeleti párbeszédes szerepek változó összetételeként.

A múlt felgomolygó „ködképei” miatt sokszor ébred az emlékeket idézőben zavar... Az új ezredév friss perspektívájából az akkori idők képeire, fogalmaira, ambícióira visszarévedve hogyan is lehetne a nosztalgia hamis széljárását meg az irónia, netán a szarkasztikusság bántó szúrósságát egyaránt elkerülni? Igaz, több évtized távlatából visszapillantva némileg úgy vagyunk e szakmai „hajdanvoltokkal”, miként gyermek- és ifjúkora dolgaihoz viszonyul az ember: sok esetben meg is mosolyogja egykori önmagát, akit azonban meg mégsem tagadhat, hiszen az esendő és ma már röhejes vonások együtt ébrednek fel az akkoriban tisztának tartott ambíciók emlékeivel.

Ha már ez a szó: „tisztá”, felmerült, aligha mellőzhető a „fél egészség” problémája. Pláne ha a mai dohányzásmentesített könyvtári világból kandikál vissza valaki. Uramisten, hogy mi füst gomolygott a KMK (kívülről is szürkén füstszínű) épületének falai között! Elszívott Kossuthok, Tervek, Symphoniák, Fecskék csikkhegyei halmozódtak egy-egy feszítettebb munkanap alkonyatba hajló órái felé a hamutartókban. (A mai „antinikotinisták” elődjei, a nemdohányzók voltak e kor mártírológiáinak is mondható szentjei – Vargha Balázs, Urbán László, sőt Papp István is megadó kisebbségi türelemmel viselték el az ártalmas légteret.) A szürkés felleg még inkább megsűrűsödött egy-egy tervtanulmány, jelentés, munkaanyag határidejének ijesztő közeledésével; nagyobb konferenciák előtti izgatott napokon; az Új Könyveknél meg például rendszeresen: a lapzártát közvetlenül megelőző napokban, órákban. Mintha a kor és a munka megannyi feszültségét e tömény, kesernyés füstgomollyal szerette volna e sok-sok értelmiségi a magasabb szférákba át- és fellengetni. Pedig csupán, mi tagadás, a kor sötét vonásaival egybemosódva igencsak sok-sok kátrány ülepedett folyamatosan a szívekre és a tüdőkre... Itt érdemes talán felidézni Szilágyi Tibort, a könyvtári szakma és a műfordítás kiváló intellektusú egyéniségét, kollégámat, barátomat az „Új Könyvek”-nél. Mégpedig abban a gyakori pillanatban amikor „agyarára kapja” a szipkába illesztett füstszűrő nélküli klasszikus Symphoniát. És ezzel együtt mindjárt eszembe jutnak a ritka, de parázs szakmai (vagy politikai, ha úgy tetszik: szakmapolitikai) viták, a pro és kontra érvek cikázásai, melyben ő képvisel egy markáns álláspontot. Vagy hallani vélem annak a kis ódon, német gyártmányú táskafűtőgépnél a finom kopogását, amelynek klaviatúráján – szemüvegén át olykor fel-felvillantva tekintetét – Szilágyi szinte zenészi módjára pergette ujjait a soros orvosi, mezőgazdasági vagy természettudományi művek recenzióit és annotációit szövegezve. (A kutya se törődött a szókimondó, néha „brüszk” tónusú ember remek tehetségével. Ám az iménti hasonlat mégse véletlen: Szilágyi eredetileg zongoristának készült, és saját kedvére otthon olykor, szinte titokban klasszikusokat játszott a zongoráján.)

Az egykori valóságnak megfelelően Szilágyi Tibortól (ebben az emlékképben is) pár méterre van Fodor András szerkesztőségi asztala. A költő–szerkesztő (évtizedeken át) ez előtt ülve eregeti finomabb és kecses kézmozdulattal tartott cigarettájából a füstöt – az asztalán tornyosuló friss verses- és prózakötetek fölé hajolva, kalligrafált sorokat illesztve a kötetekbe (rajtuk gonddal, megfontoltan

felróva a választott és felkérendő recenzorok neve). A telefonhoz megy, intézkedik... Ám hamarosan abba is hagyja ezt – vendége érkezik. Ezek között időnként neves emberek is akadnak (pl. Kormos István, Domokos Mátyás, Tüskés Tibor, de többségükben fiatal, (mondjuk) vidéki költők (sok esetben egyúttal könyvtárosok), akiknek figyelmesen, odaadón elolvasott verskéziratai fölé hajolnak ilyenkor együtt; és okos tanácsokkal, szellemi útravalóval feltarisznyázva távoznak a poéták, András pedig mindig kikíséri őket...

Ám tévedjünk most föl egy futó vizitre – a hatvanas-hetvenes évek fordulójának tájára képzelve magunkat – a KMK második emeleti „szakkönyvtári osztály”-ára. Mely egy kis függőfolyosóról nyílik, és ablakai az inkább „lichthófra”, mintsem udvarra emlékeztető szürke beltérre meg álló tűzfalakra néznek. Itt Sárdy Péter és Cholnoky Győző ül a félhomályban, és mihamar Bereczky László is előkerül. Az utóbbi a szakkönyvtárból jön; hatalmas paksaméta a hóna alatt, a világ valamennyi – könyvtárilag mérvadó – országa egyetemi és főiskolai könyvtári normatívájának szemléjét állította ő nemrégiben össze. Most, talán – a kéziratleadás előtt – pár jegyzetet kontrollált még egyszer a félemeleti szakkönyvtárban. Az osztályon Sárdy Péter és Cholnoky Győző egy „ős-számítógép” előtt ül – ez a nagy piros számokat kijelző, számomra felettébb rejtélyes masina – és valami információs „quotiens” (avagy konstans) mibenlétéről és határértékeiről konzultálnak (az egyik a matematikai a másik a közgazdász tudományával hozza az adalék-érveket). „Hogy aztán ebben mi a könyvtártudomány és a módszertan, eme gépi buherában?” – merülhet fel esetleg akkoriban egy rosszmájú avagy irigy, más osztályhoz tartozó kollégában. Ezt persze az illető fennhangon nem merné kimondani, hiszen tudja, hogy ezek az okos fiúk pár keresetlen és pikírt szóval átterelnék a szót az Állománygyarapítási Osztály „új könyvek”-nek álcázott szöveggyártására...

Mi volt tehát a módszer, a tan, azaz a módszertan akkoriban, mi a – a kulturális felsőségekben gyanút ébresztő, a terepen dolgozóktól meg olyannyira elvárt – Múzeum utcai „tudomány”? Nehéz erre még ma is egyértelmű választ adni, hiszen ahány karakteres személy dolgozott a KMK-ban, e fogalmaknak megannyi személyi változata alakult ki. Bereczky Éva a könyvtári címleírás vagy a katalógus-építés, besorolás kérdéseiben egy könyvtári theológus hitével nem igen ismert el kihágást, eltérést az igaz és üdvözítő módszertől. Vargha Balázs meg a kreatív, játékos foglalkozások egy-igaz-hitére tanította és bujtogatta a gyermekkönyvtárosokat. Azt hiszem, a KMK-ban a módszertanról a legbölcsebb (pedig felületén véve: a legcinikusabbnak látszó) formulát egy kávézás közbeni beszélgetésben Sallaitól hallottam. Egy darabig csöndben hallgatta a vitát az „így kell-e avagy amúgy?” valamelyik változatáról. Aztán megszólalt, fehéren szürkélő bajsza alatt valami pajkos mosollyal. „Tudjátok, minden módszer – végül is – jó, csak csinálni kell. Folyamatosan és rendszeren.” – mondta. *Sapientia sat*, mondták egykor az ilyesmire a latinos műveltségű emberek. Ám azt hiszem, nem is a műveltség itt a fontos, hanem a belátó bölcsesség meg a dolgokat lényege szerint szemlélni képes emberség. (Ha egyszer nosztalgikusan ellágyulok, azt mondom majd: az, amihez nem csupán az ész, de a szív is szekundál.)

Fogarassy Miklós

A város könyvtárnoka

Igénytelen küllemmel jelent meg *A város könyvtárnoka* című opusz, A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Közleményei című sorozat második darabjaként. Amolyan igazi „házi kiadvány”. Persze jól olvasható, könnyen kézbevehető, jól forgatható, de hát... De hát bizony éppen nem reprezentatív kiadvány, éppen nem utal arra a külsőre, hogy itt valami fontos dologról van szó. És nem utal erre más sem. Mert vajon mi a figyelemkeltő, a figyelemfelhívó abban, hogy egy könyvtár konferenciát rendez névadója születésének 125. évfordulója alkalmából? A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ma a sztárok sztárja. Új – megújult, de alapjában véve azért teljességgel új – központi épülete, annak miben- és milyenléte, szolgáltatásai (stb.) nemcsak fővárosi szenzációt jelentettek (bár az sem semmi – mondhatnánk). Országos, sőt világviszhang jelzett vissza, az olvasók nem megrohanták, hanem folyamatosan rohanják „megfele”, úgyhogy e sorok írója mint régi Szabó Ervin Központ-olvasó azért nem jár manapság oda, mert már a ruhatárban sorba kell állnia, igaz, legtöbbször vonzó egyetemista hölgyek közepette (lásd Proust művét: *À l'ombre des jeunes filles en fleurs* – virágzó fiatal lányok árnyékában). Ám a kiadvány ettől nem kap, nem kaphat erőre. A konferencia is, a konferencia anyagát közzetevő (vajon mekkora ez a „köz”?) kötetke is jelentéktelen maradhat attól, hogy a kibocsátó ma (és még, ez bizonyos, igen sokáig) sztár volt, van, lesz. Pedig nem az. Nagyon nem az. Igen fontos mű *A város könyvtárnoka*, több, igen sok szempontból is. Mert Szabó Ervin és a Szabó Ervin-i életmű több szempontból is nagyon fontos, talán nem túlzás, ha azt mondom, a múlt századi eszmetörténetnek egyik legfontosabb darabja. És ezt a személyiséget, ezt az életművet vették górcső alá a konferencia előadói. Nagyágyúk is akadtak köztük szép számmal (*Litván György, Hajdu Tibor, Gyáni Gábor, Voit Krisztina*, hogy csak őket soroljam, akik a mai magyar tudományosság élvonalában helyezkednek el). Persze a nagyágyúk sem mindig garanciák. Előfordulhatott volna, hogy a Szabó Ervinnel korábban is foglalkozott Litván György, Hajdu Tibor (stb.) a már rég megírtat, ismertet foglalta volna össze, adta volna elő a konferencián. Nem ez történt. Hanem az, hogy a nagyágyúk is, a „csak” a könyvtárügyben neves előadók is egy új, bátran mondhatni, egy radikálisan új Szabó Ervin-képpel álltak elő, egy ilyen felrajzolására törekedtek – és éppen nem csak törekedtek. De ez (még ez sem) elegendő, ha a kötet jelentőségét valóban felmérni óhajtjuk. Arról van (volt a konferencián) szó, hogy Szabó Ervint ezúttal, és azt hiszem ez először történt az azért nem túl soványka Szabó Ervin-kutatás, Szabó Ervin-irodalom történetében, mint komplex figurát, mint politikust, teoretikust, társadalomtudóst, város (főváros) politikust, mint művelődéspolitikust, mint könyvtárost („könyvtárnokot”) igyekeztek meglátni és megláttatni. Ez eddig hiányzott (lásd a Szabó Ervin-irodalom szinte végzetesnek látszó kettészakítottságát). És ez a törekvés, ami valószínűleg a konferenciaszervezők aligha túlbecsülhető érdemes, teljes sikerrel járt. Egy olyan Szabó Ervint mutatnak fel a kötet tanulmányai, amilyent eddig nem

láthattunk. És e Szabó Ervin köré természetesen szerveződhetnek a „kontextus” alakjai és tényei. Bárczy István polgármester alakja, a fővárosi várospolitikai bonyolult hálózata, a nyilvános könyvtárak eszményének és valóságának világ- és hazai alakulása (és nemcsak az eszményé, a gyakorlaté is, elsősorban Voit Krisztina és Katsányi Sándor jóvoltából), politika, várospolitikai és politikai filozófia összefüggésrendszere, tudós és gyakorlati élet kontaminációi stb., stb., stb.

Történeti, művelődés- és esztétorténeti, város- és városgazdálkodás-történeti szempontból is nagyot alkotott, szinte mérhetetlenül sokat hozott a konferencia előadásainak immáron kötetben is olvasható, tanulmányozható sorozata. De – e sorok írója azt hiszi – még ennél is többről van szó. Azt ugyan a tanulmányírók, előadók egyike sem említi (halovány célzás formájában sem), hogy valamiféle paradigma, valamiféle „példakép” felrajzolására kívánt volna sort keríteni. De az összkép mégis ezt sugallja, spontán, erőltetés nélküli módon. És itt valami igen érdekesről is szó van. A létezett szocializmus idején Szabó Ervin – hivatalosan – példa és eszmény volt, sokkal kevésbé hivatalosan, de gyakorlati szempontból igen hatékonyan, alkalom és ürügy, majdnem „szent tehén”, akire hivatkozva, hisz – szocialista volt, hisz Marxot és Engelst ő adta ki magyarul (stb.) – átrajzolhatóvá, átvehetővé vált a public library egyébként aligha megtűrt, elviselt eszméje és gyakorlata. Mára a helyzet egészen más. De ma sokkal jobban értjük, mert hisz magunknak is állandóan ilyesmivel kell szembesülnünk, ilyesmi közepette élnünk, hogy miként kell nemcsak viselkedni, de tenni-venni, lobbizni szervezni, a városi (önkormányzati) politikában élni, mint valaha régebben. Hisz a közeg (amit az előadások–tanulmányok remekül ábrázolnak) **ugyanaz**. A megszólalásig hasonló a mi helyzetünk, a mai könyvtárosok helyzete a Szabó Ervinéhez, és épp ez azonosság okán érthetjük sokkal jobban, miért is írta ezt vagy azt, miért is hivatkozott erre vagy arra, miért is lépett így vagy éppen úgy stb.

Es a kis kötet e felismerés miatt lehet fontos azoknak is (nyilván ők vannak sokkal, de sokkal többen), akiket nem (igazán) érdekel az eszme- és/vagy könyvtártörténet, akik nem kívánnak a múlt felé fordulni, hanem a jelent óhajtják alakítani. Nos, nekik lehet igazán példa, mint mondtuk, ezúttal egészen másként és más célra példa Szabó Ervin, mint hajdanán.

Fodor Péter a konferenciát köszöntő szavai végén Móra Ferencnek a könyvtár igazgatóságához Szabó Ervin halála kapcsán írott kondoleáló levelét idézte. Ezt tesszük, az ő nyomán most mi is. Móra, többek közt, azt írta: „Szabó Ervin halála talán nagyobb vesztesége a holnapi Magyarországnak, mint a mainak”. Igaza volt. Hogy mennyire, azt mutatja, azt is mutatja ez a külsőnében oly szerény, tartalmában oly gazdag és remek kötet. (VK)

(A város könyvtárnoka. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Bp., 2003.)

Új könyves folyóirat: Papírlap

Az elmúlt időszakban örvendetesen megszorodott a könyvvel mint a kultúra alapvető hordozójával foglalkozó, de nem könyvtári szaklapok száma. A könyv ugyanis nemcsak a könyvtári munkafolyamatok, hanem a talán legnemesebb gyűjtői érdeklődés tárgya is évszázadok óta. A bibliofília története elválaszthatatlan a bibliotékák történetétől, a nagy magánkollekciók sorsa az, hogy előbb-utóbb közgyűjteménybe kerülnek.

Az 1990-es évektől felélénkült a gyűjtés minden ága, sorra keletkeznek – sokszor persze teaurálási célból – különféle magánkönyvtárak, az árveréseken néha megdöbbentő áron cserél gazdát egy-egy tétel. A gyűjtés, különösen a könyvgyűjtés és annak legmagasabb formája, a bibliofília azonban megfelelő szakismeretek nélkül nehezen művelhető. A gyűjtőnek szert kell tennie különféle könyvészeti ismeretekre, használnia kell a bibliográfiákat, tisztában kell lennie a könyv előállításának, az illusztrációk készítésének sajátosságaival, a könyvkötés technikájával, és persze nem árt, ha némi állományvédelmi ismeretekkel is rendelkezik. Vagyis ha nem is szükséges professzionális szaktudással rendelkező szakemberré képeznie magát, a könyvtári stúdiumok megannyi elemébe azért bele kell ásnia magát.

A bibliofilek tájékozódását, önképzését szolgálja immár három éve a *Magyar Könyvgyűjtő* című folyóirat és a közelmúltban új orgánummal gazdagodott a könyv körüli színes, izgalmas világ. Októberben jelent meg a *Papírlap* első száma, amely alcímében azokat a dokumentumfeleléseket – *Könyv, grafika, nyomtatvány, kézirat, fénykép* – szerepelteti, amelyek a periodikum vizsgáldóságának középpontjában állnak. A negyedévenként megjelenő, A/5-ös formátumú, elegáns tipográfiájú szaklap első számában a vele készült interjúban *Monok István*, az *Országos Széchényi Könyvtár* főigazgatója mondja: nem „a könyvek összegyűlése miatt kell aggódnunk, hanem a szétszóródásuk miatt”. Vagyis a gyűjtő, az igazi, a valódi bibliofil nem ellenfele a könyvtárnak, saját eszközeivel ő is azon fáradozik, ami a köz tulajdonában álló bibliotékáknak is célja. Az új folyóirat éppen ahhoz kíván hozzájárulni, hogy a papíron rögzített szellemi tartalmak megmaradjanak, a gyűjtők tisztában legyenek a birtokukban található különféle dokumentumok eszmei értékével és megőrzésük módozataival. Hiszen mint *Monok István* kifejti, nem az a kérdés, hogy a könyvnek van-e jövője, ugyanis a könyv emberi léptékű találmány, a humánium része; az igazi kérdés az: van-e jövője a meglévő könyveknek.

A 92 oldalas, számos illusztrációt és egy külön műmellékletet is tartalmazó folyóirat tanulmányai, cikkei mindazok figyelmére számot tarthatnak, akiket érdekel a könyv, illetve kultúránknak az a meghatározó szelete, amely papíron olvasható, nézhető.

[Papírlap. I. évfolyam 1. szám. Szerk. Szabó Béla István. Kiadja a Fulmen Kiadó.
(fulmen@freestart.hu)]

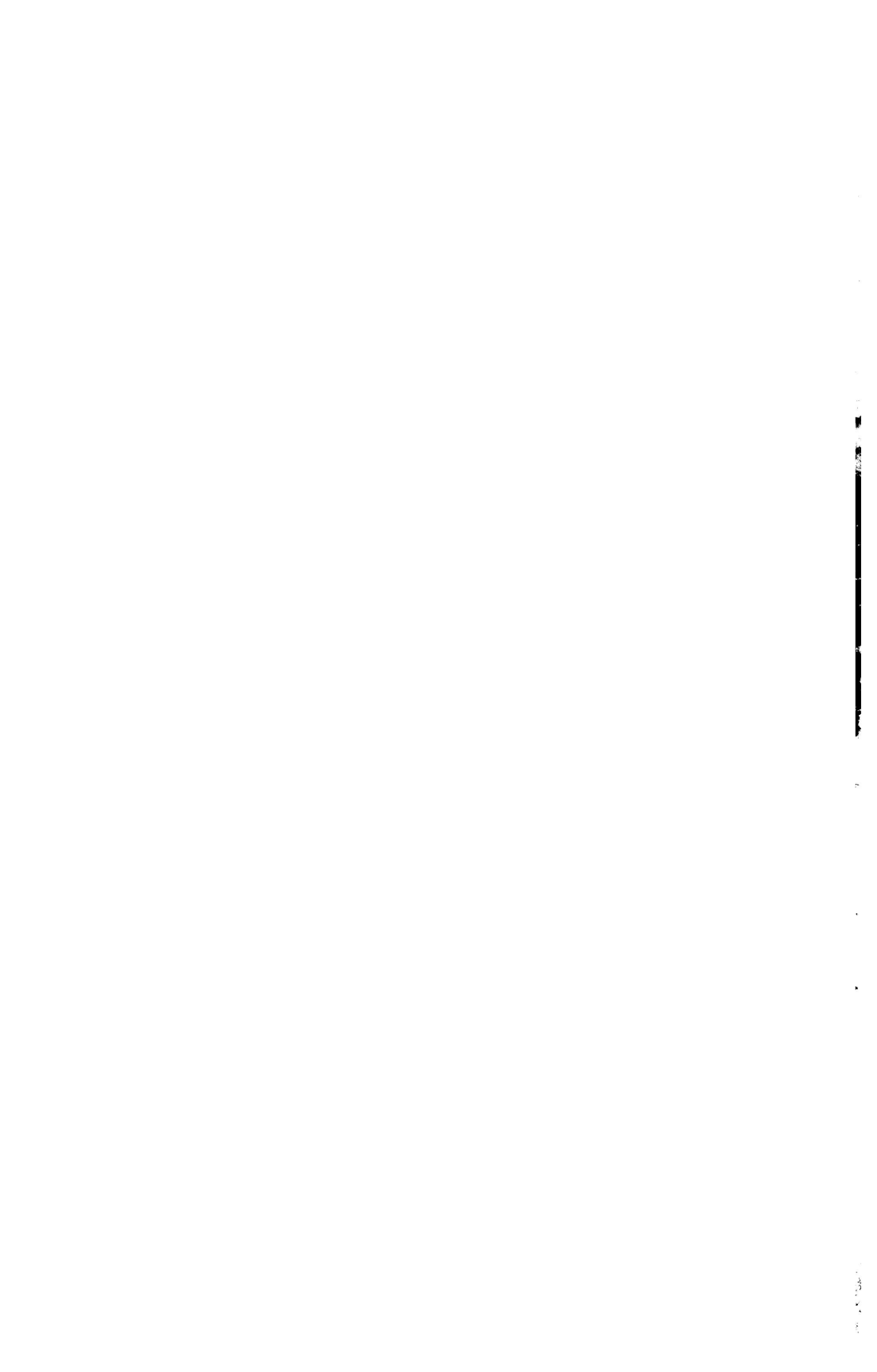
P. Gy.

A VÁROS KÖNYVTÁRNOKA

Konferencia Szabó Ervin születésének
125. évfordulója alkalmából

2002. október 10.

M U T A T Ó
12. évfolyam, 2003

55 év bibliográfiában	7. 54–57.
Ad multos annos! Congratulationes. Születésnap i ünnepség és jubileumi kötet Borsa Gedeon tiszteletére	12. 52–54.
ÁDÁM ÁGNES: Leletek a könyvtári állományban II.	2. 30–37.
Aktuális tendenciák a digitalizációban. Toruni útibeszámoló	2. 41–47.
Az állománygyarapítás problémái: teológia	8. 15–25.
AMBRUS ZOLTÁN: Beszámoló a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége 1999–2002. évi tevékenységéről	4. 3–14.
Angol nyelvű kézikönyv helyismereti gyűjtemények szakemberei számára	6. 56–57.
Az angolszász közkönyvtár létrejötte. Az 1850-es törvény születése és végrehajtása	11. 37–54.
ÁSVÁNYI ILONA: Az egyházi könyvtárak a XX. század utolsó évtizedében	6. 23–32.
BAKONYI GÉZA: Beszámoló a MOKKA-projekt 2002. évi fejleményeiről	2. 11–14.
BAKONYI GÉZA: Informatikai fejlesztések a magyar könyvtárakban (Egy bővített mondat az épülő új szegedi egyetemi könyvtár apróján)	6. 19–22.
<i>Bakos Klára</i> (interjú)	5. 3–7.
<i>Dr. Balázsné dr. Veredy Katalin</i> (interjú)	6. 43–49.
BALOGH ANNA MÁRIA: Megkezdődött az EBSCO folyóirat-adatbázisok országos használata	10. 10–12.
<i>Balogh Mihály</i> (interjú)	10. 3–10.
BARTOS ÉVA: Meghalt Kiss Jenő (1933–2003)	9. 48–49.
BARTOS ÉVA: Nagy Ferenc (1958–2003)	3. 59–60.
BB: „Nem csak zene” (Konferencia, Szekszárd, 2003. szept. 18–19.)	11. 55–56.

Bécsi képeslapok	9. 50–53.
A benchmarking módszer alkalmazási lehetősége közművelődési könyvtárakban Magyarországon	10. 45–53.
Bényei Miklós: Kossuth Lajos és Debrecen (könyvismertetés)	5. 51–54.
BÉNYEI MIKLÓS: Mire jó a megyei sajtóbibliográfia? Gondolatok a szabolcs-szatmár-beregi összeállításról	1. 17–22.
BERKE BARNABÁSNÉ: A teljes nemzeti cikkrepertórium megvalósításának lehetőségei	5. 22–30.
A Berzsenyi Dániel Könyvtár. Fejezetek Szombathely könyvtártörténetéből 1880–2002 (könyvismertetés)	7. 57–58.
Beszámoló a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége 1999–2002. évi tevékenységéről	4. 3–14.
Beszámoló a MOKKA-projekt 2002. évi fejleményeiről	2. 11–14.
Beszélgetés Bakos Klárával, az MKE elnökével	5. 3–7.
Beszélgetés dr. Balázné dr. Veredy Katalinnal	6. 43–49.
Beszélgetés Pátrovics Péterrel	1. 37–56.
Betekintés a Miskolci Egyetem Könyvtárának raktározási rendszerébe (történeti visszatekintés és a fejlesztés tükrében)	1. 27–33.
„A bibliográfiának nagy jövője van.” Beszélgetés Szabó Sándorral	12. 44–52.
BÍRÓ ETELKA: A költők könyvtára. Könyvtárkép a magyar lírában	5. 43–50.
<i>Borsa Gedeon</i> (köszöntő)	12. 52–54.
BORUS GÁBOR: 55 év bibliográfiában	7. 54–57.
Brit–magyar szeminárium Budapesten – másodszor	6. 10–12.
BURMEISTER ERZSÉBET–KISS ANDREA: MATARKA – magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa	12. 36–43.
Büntetés-végrehajtási könyvtárak helyzetképe a Dél-Dunántúlon	3. 40–44.
CSÁKÓ BEÁTA–PEGÁN ANITA: A Külügyminisztérium EU könyvtári tájékoztatási programja	2. 3–10.
CSÁKY S. PIROSKA: A nemzeti könyvtárak szerepe művelődési életünkben	1. 34–36.
Cselekvési terv a digitalizálási programok és koncepciók összehangolására. Készült a svédországi Lundban a 2001. április 4-én tartott szakértői ülést követően. Az Európában folyó digitalizálási tevékenységek összehangolásának megvalósítási keretterve	11. 3–9.
CSER HENRIETTA: Büntetés-végrehajtási könyvtárak helyzetképe a Dél-Dunántúlon	3. 40–44.

CSISZÁR MIKLÓSNÉ: A helyismereti munka története Veszprémben az 50 éves Eötvös Károly Megyei Könyvtárban	4. 26–33.
<i>Csűrös Éva, Dr. Wittek Lászlóné 1929–2003</i>	6. 50–51.
DÁVID BOGLÁRKA: Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer megújult lelőhely-adatbázisáról	12. 3–8.
DÉGI ZOLTÁN: Irodalom és könyvtár(os) A digitális jövő árnyékában	7. 9–24. 4. 36–43.
Digitális segítség olvasóknak és íróknak. Interjú Magos Györggyel és Hámory Zsófiával a Digitális Irodalmi Akadémiáról	5. 30–35.
A digitalizálási munkálatok összehangolása. Lundi alapelvek	7. 3–7.
DIPPOLD PÉTER: A PULMAN-program	6. 3–5.
<i>Dörnyei Sándor</i> (könyvismertetés)	8. 58–60.
DR. GYÖRGYI GÉZÁNÉ ZÁMOR MAGDA: Rédey Tivadar (1885–1953)	2. 48–54.
<i>Dr. Wix Györgyné László Borbála</i> (1926–2002)	1. 57.
„Az egésznek a lelke az, hogy az OPKM összes részlege együtt van a Tündérpalotában.” Interjú Balogh Mihállyal, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum főigazgatójával	10. 3–10.
Egy folyóirat két címéről – szakmai és politikai háttérrel, a TMT ötvenedik évfolyama kapcsán	8. 3–9.
Egy különös dokumentumgyűjtemény. Bonchidai Hírek, 1870–2000.	4. 54–56.
Az egyházi könyvtárak a XX. század utolsó évtizedében	6. 23–32.
Az Egyházmegyei Könyvtár létrejöttének hatása Szombathely művelődési viszonyaira 1791–1799	8. 43–48.
EKLER PÉTER: „Nemzedékek kézfogása”	2. 38–40.
EKLER PÉTER: Ad multos annos! Congratulationes. Születésnap ünnepség és jubileumi kötet Borsa Gedeon tiszteletére	12. 52–54.
EKLER PÉTER: Közgyűjteményi Tudományos Napok – Sárospatak (2003. ápr. 3.)	4. 44–47.
EKLER PÉTER: Muzeális állományt őrző könyvtárak 4. találkozója (Országos Széchényi Könyvtár, 2003. május 22.)	6. 52–55.
ELEKES IRÉN BORBÁLA: Terra incognita: a világ női arca. Reflexiók A nőarcú könyvtár című írásra	3. 22–26.
Elhunyt Vályi Gábor az Országgyűlési Könyvtár nyugalmazott főigazgatója	2. 55–57.
Eltűnt tekintélyek nyomában. Emlékezés Varjas Bélára, Goriupp Alizra és Sebestyén Gézára	7. 39–44.

<i>Engel Pál</i> (digitális térkép ismertetése)	1. 58–60.
Az eötvösi mű áldozatos munkásának dokumentumai (könyvismertetés)	10. 58–60.
Európa Nostra-díjas a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	9. 14–15.
Az Európában folyó digitalizálási tevékenységek összehangolásának megvalósítási keretterve	11. 3–9.
<i>Dr. Farkas László</i> (1909–2003)	4. 52–53.
FEJŐS LÁSZLÓ–PAYER BARBARA: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (1)	10. 19–44.
FEJŐS LÁSZLÓ–PAYER BARBARA: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (2)	11. 10–31.
FEJŐS LÁSZLÓ–PAYER BARBARA: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (3)	12. 9–35.
FOGARASSY MIKLÓS: Ködképek egy könyvtáros múltjából	9. 42–47.
FOGARASSY MIKLÓS: Ködképek egy könyvtáros múltjából (2)	10. 54–57.
FOGARASSY MIKLÓS: Ködképek egy könyvtáros múltjából (3)	12. 55–57.
Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban – követelmények és lehetőségek az információs technológia társadalmában	9. 8–9.
A fogyatékkal élők integrálásáért. A könyvtárpolitika és a könyvtáros lehetőségei és kötelezettségei	9. 10–14.
FRANK RÓZA: Használóképzés – tükörben	2. 24–30.
FUTALA TIBOR: <i>Dr. Farkas László</i> (1909–2003)	4. 52–53.
FÜGEDI PÉTERNÉ: <i>Dr. Wittek Lászlóné (Csűrös Éva) 1929–2003</i>	6. 50–51.
FÜGEDI PÉTERNÉ: <i>Eltűnt tekintélyek nyomában. Emlékezés Varjas Bélára, Goriupp Alizra és Sebestyén Gézára</i>	7. 39–44.
FÜLEP KATALIN: <i>Két jubileumi rendezvény az Országos Széchényi Könyvtárban. Emlékpénzérme a könyvtár alapításának kétszázadik évfordulójára. Történelmi címeregyüttes a könyvtár dísztermében</i>	3. 51–55.
FÜLEP KATALIN: <i>Új szerzemények és kiállítás az OSZK-alapító lezármazottainak dokumentumaiból</i>	8. 51–57.
GÁNCSNÉ NAGY ERZSÉBET: <i>Angol nyelvű kézikönyv helyismereti gyűjtemények szakemberei számára</i>	6. 56–57.
<i>Gáspár János</i> (könyvismertetés)	10. 58–60.
Gazdasági és üzleti információk szolgáltatása franciaországi nyilvános könyvtárakban	8. 26–37.

GERŐ GYULA: Visszapillantás az egykori járási könyvtárakra – tárgyilagosan és némi nosztalgiával	3. 29–39.
Gondolatok a repertóriumkészítésről egy helyismereti cikkbibliográfia kapcsán	7. 30–38.
Gondolatok egy ötvenéves folyóirat kapcsán (TMT)	8. 10–14.
<i>Goriupp Aliz</i> (emlékezés)	7. 41–43.
Gróf Széchényi Ferenc térképeinek és atlaszainak katalógusa	5. 59–60.
GYÖRGY BÉLA: Egy különös dokumentumgyűjtemény. Bonchidai Hírek, 1870–2000.	4. 54–56.
<i>György Péter</i> (reflexiók könyvére)	1. 3–11.
<i>Hajdú Géza</i> (könyvismertetés)	11. 57–60.
<i>Hámory Zsófia</i> (interjú)	5. 30–35.
Használóképzés – tükörben	2. 24–30.
„Határtalan Európa” – Kultúrák találkozása. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban zajló rendezvénysorozat kulisszatitkai avagy hogyan tanul egy magyar könyvtáros „európaúl”	5. 39–43.
HEGYKÖZI ILONA: Brit–magyar szeminárium Budapesten – másodszor	6. 10–12.
Helyismereti könyvtárosok IX. országos tanácskozása	9. 57–60.
A helyismereti munka története Veszprémben az 50 éves Eötvös Károly Megyei Könyvtárban	4. 26–33.
HERCSEL IMRÉNÉ–VASAS LÍVIA: Információkeresési szokások az orvosi könyvtárosok gyakorlatában. Egy kérdőíves felmérés tanulmányai	4. 16–25.
Herr von Kaján – Kaján Ábel (Pákh Albert [1823–1867])	8. 38–43.
Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (1)	10. 19–44.
Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (2)	11. 10–31.
Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (3)	12. 9–35.
HORNYÁK GYULA: Betekintés a Miskolci Egyetem Könyvtárának raktározási rendszerébe (történeti visszatekintés és a fejlesztés tükrében)	1. 27–33.
HORVÁTH ÁDÁM: Közhasznúsági jelentés a Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület 2002. évi tevékenységéről	6. 13–18.
HORVÁTH SÁNDOR DÖMONKOS: A Könyvtárosok kézikönyvének egy fontos fejezetéről	5. 36–38.
Ígéret és ijesztgetés? Megjegyzések György Péter könyve margójára	1. 3–11.

Információkeresési szokások az orvosi könyvtárosok gyakorlatában. Egy kérdőíves felmérés tanulságai	4. 16–25.
Az információs társadalom „szentháromsága” az iskolai könyvtárban	1. 23–26.
Informatikai fejlesztések a magyar könyvtárakban (Egy bővített mondat az épülő új szegedi egyetemi könyvtár apropóján)	6. 19–22.
Irodalom és könyvtár(os)	7. 9–24.
ISTÓK ANNA: A benchmarking módszer alkalmazási lehetősége köz- művelődési könyvtárakban Magyarországon	10. 45–53.
A Jókai Mór Városi Könyvtár története 1952–2002	7. 59–60.
JÓNÁS KÁROLY: Elhunyt Vályi Gábor az Országgyűlési Könyvtár nyu- galmazott főigazgatója	2. 55–57.
Kalev fiát képek festik. Megnyitó a Kalevipoeg – Egy ősi észtörténet c. kiállításához (Országos Széchényi Könyvtár – 2003. június 20.)	8. 49–51.
Kaposvári műhely könyvtárosoknak	7. 8–9.
KARAKAS PÉTERNÉ: Dr. Wix Györgyné László Borbála (1926–2002)	1. 57.
A kartográfiai dokumentumok állományvédelmétől a virtuális magán- térképgyűjteményekig	6. 33–42.
KÉGLI FERENC: Magyar Örökség Díj Petrik Gézának	4. 48–51.
<i>Kégli Ferenc</i> (könyvismertetés)	4. 56–60.
Két beszélgetés az EU-csatlakozás kapcsán	5. 7–13.
Két jubileumi rendezvény az Országos Széchényi Könyvtárban. Em- lékpénzérme a könyvtár alapításának kétszázadik évfordulójára. Történelmi címereggyűttes a könyvtár dísztermében	3. 51–55.
A kisebbségek információval való ellátása mint a nyilvános könyv- tárak előtt álló kihívás	3. 45–50.
KISS ANDREA–BURMEISTER ERZSÉBET: MATARKA – magyar folyó- iratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa	12. 36–43.
<i>Kiss Jenő</i> (1933–2003)	9. 48–49.
Klas August Lindenfelt és az „eklektikus” katalogizálási szabályzata	9. 30–42.
KOCSY ANIKÓ: Herr von Kaján – Kaján Ábel (Pákh Albert [1823– 1867])	8. 38–43.
KOLIVOSKO ISTVÁN: A digitális jövő árnyékában	4. 36–43.
KOVÁCS BETTINA–NAGYNÉ FÉLIX ANNA: Az információs társadalom „szentháromsága” az iskolai könyvtárban	1. 23–26.
KOZMÁNÉ SIKE EMESE: A nőarcú könyvtár. A könyvtárosi szakma (el)nőicsedésének mélyebb összefüggései és konzekvenciái	1. 12–16.

Ködképek egy könyvtáros múltjából	9. 42–47.
Ködképek egy könyvtáros múltjából (2)	10. 54–57.
Ködképek egy könyvtáros múltjából (3)	12. 55–57.
A költők könyvtára. Könyvtárkép a magyar lírában	5. 43–50.
Könyvtár az Internet szép új világában	7. 25–29.
A könyvtár – kapu a világra	9. 3–7.
A Könyvtárosok kézikönyvének egy fontos fejezetéről	5. 36–38.
A körmendi Faludi Ferenc Városi Könyvtár jubileuma	3. 27–28.
Közgyűteményi Tudományos Napok – Sárospatak (2003. ápr. 3.)	4. 44–47.
Közhasznúsági jelentés a Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület 2002. évi tevékenységéről	6. 13–18.
A Külügyminisztérium EU könyvtári tájékoztatási programja	2. 3–10.
<i>László Borbála, Dr. Wix Györgyné (1926–2002)</i>	1. 57.
Lelettek a könyvtári állományban II.	2. 30–37.
Levél Lilienfeldből. Az Apátsági Könyvtár (Stiftsbibliothek Lilienfeld)	3. 56–58.
<i>Magos György (interjú)</i>	5. 30–35.
A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 35. Vándorgyűlése. Nagykanizsa, 2003. aug. 14–16.	9. 3–7.
A magyar orvostörténeti irodalom 1715–1944	8. 58–60.
Magyar Örökség Díj Petrik Gézőnek	4. 48–51.
Magyarország a középkor végén. Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről	1. 58–60.
MANESZKÓ KRISZTINA: Könyvtár az Internet szép új világában	7. 25–29.
<i>Martonosi Pál (1916–2003)</i>	7. 52–53.
MATARKA – magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa	12. 36–43.
Meghalt Kiss Jenő (1933–2003)	9. 48–49.
Megkezdődött az EBSCO folyóirat-adatbázisok országos használata	10. 10–12.
MEK fejlesztések 2002–2003-ban	9. 24–29.
Mesegyűtemények analitikus bibliográfiája 1945–1955.	2. 59–60.
MEZEY LÁSZLÓ MIKLÓS: Az eötvösi mű áldozatos munkásának dokumentumai (könyvismertetés)	10. 58–60.

MIHALIK JÓZSEF–PLIHÁL KATALIN: A kartográfiai dokumentumok álmányvédelmétől a virtuális magán térképgyűjteményekig	6. 33–42.
MIKULÁS GÁBOR: Rongáljunk-e könyveket?	4. 34–35.
Milyen ismeretekkel és személyiségjegyekkel rendelkeznek könyvtári területen a jó vezetők?	2. 15–23.
Az MKE Bibliográfiai Szekciójának tanácskozása, 2003. ápr. 15.	5. 22–30.
A MOKKA Egyesület 2003. január 22-i közgyűlése	2. 11–14.
A MOKKA közgyűléséről (2003. ápr. 23.)	6. 13.
A MOKKA ünnepélyes átadása	4. 14–15.
MOLDOVÁN ISTVÁN: Aktuális tendenciák a digitalizációban. Toruni útibeszámoló	2. 41–47.
MOLDOVÁN ISTVÁN: MEK fejlesztések 2002–2003-ban	9. 24–29.
MURÁNYI LAJOS: Születésnap köszöntés – egy kissé megkészt könyvismertetéssel. Negyven éve született meg a német Bibliothekarische Auslandsstelle	6. 58–60.
Muzeális állományt őrző könyvtárak 4. találkozója (Országos Széchényi Könyvtár, 2003. május 22.)	6. 52–55.
NAGY ANIKÓ: A sajtóbibliográfia „gyalogos gőzhangyái” – visszaemlékezés az elmúlt 30 évről	7. 45–51.
NAGY ATTILA: Számadás a talentumokról (Az olvasáskutatás 35 éve az OSZK-ban, avagy elefántlábak az átszakadó mennyezeten)	5. 14–21.
NAGY ÉVA: A körmendi Faludi Ferenc Városi Könyvtár jubileuma <i>Nagy Ferenc</i> (1958–2003)	3. 27–28. 3. 59–60.
NAGY ZOLTÁN: Gondolatok a repertóriumkészítésről egy helyismereti cikkbibliográfia kapcsán	7. 30–38.
NAGY ZOLTÁN: Milyen ismeretekkel és személyiségjegyekkel rendelkeznek könyvtári területen a jó vezetők?	2. 15–23.
NAGYNÉ FÉLIX ANNA–KOVÁCS BETTINA: Az információs társadalom „szentháromsága” az iskolai könyvtárban	1. 23–26.
„Nem csak zene” (Konferencia, Szekszárd 2003. szept. 18–19.)	11. 55–56.
„Nemzedékek kézfogása”. Emlékkülés, Budapest OSZK, 2003. máj. 29.	2. 38–40.
A nemzeti könyvtárak szerepe művelődési életünkben	1. 34–36.
A Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Szakmai Kollégiumának pályázati felhívása a 2003. évről	3. 15–21.

NOÉH FERENC: Gróf Széchenyi Ferenc térképeinek és atlaszainak katalógusa	5. 59–60.
A nőarcú könyvtár. A könyvtárosi szakma (el)nőiesedésének mélyebb összefüggései és konzekvenciái	1. 12–16.
Az oeirasi akcióterv (PULMAN-program)	6. 9.
Az oeirasi kiáltvány. A PULMAN-hálózat programja az e-Európa megvalósításáért	6. 6–8.
Az olvasókörök városa (könyvismertetés)	11. 57–60.
Az Országos dokumentum-ellátási Rendszer megújult lelőhely-adatbázisáról	12. 3–8.
Az Országos Idegennyelvű Könyvtár évkönyve	2. 58–59.
Az Országos Széchenyi Könyvtár alapításának 200. évfordulója (Tudományos tanácskozás, Újvidék, 2002. okt. 26.)	1. 34–36.
Az Országos Széchenyi Könyvtár alapításának 200. évfordulója (Tudományos emlékülés, 2002. nov. 27.)	2. 38–40.
P. G.: A MOKKA közgyűléséről	6. 13.
P. G.: A MOKKA ünnepélyes átadása	4. 14–15.
P. GY.: Új könyves folyóirat: Papírlap	12. 60.
<i>Pákh Albert</i> [1823–1867]	8. 38–43.
PAPP ISTVÁN: Gondolatok egy ötvenéves folyóirat kapcsán (TMT)	8. 10–14.
<i>Pátrovics Péter</i> (interjú)	1. 37–56.
PÁTROVICS PÉTER: Bécsi képeslapok	9. 50–53.
PÁTROVICS PÉTER: Levél Lilienfeldből. Az Apátsági Könyvtár (Stiftsbibliothek Lilienfeld)	3. 56–58.
PAYER BARBARA–FEJŐS LÁSZLÓ: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (2)	11. 10–31.
PAYER BARBARA–FEJŐS LÁSZLÓ: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (1)	10. 19–44.
PAYER BARBARA–FEJŐS LÁSZLÓ: Honlapnézőben: megyei könyvtáraink az interneten (3)	12. 9– 35.
Pedagógiai információ határok nélkül (könyvismertetés)	10. 13–18.
PEGÁN ANITA–CSÁKÓ BEÁTA: A Külügyminisztérium EU könyvtári tájékoztatási programja	2. 3–10.
PEGÁN ANITA–VAJDA KORNÉL: A könyvtár – kapu a világra	9. 3–7.

- PEGÁN ANITA: „Az egésznek a lelke az, hogy az OPKM összes részlege együtt van a Tündérpalotában.” Interjú Balogh Mihállyal, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum főigazgatójával 10. 3–10.
- PEGÁN ANITA: Két beszélgetés az EU-csatlakozás kapcsán 5. 7–13.
- PEGÁN ANITA: Új vezetők a Társadalomtudományi Szekció élén A Pest Megyei Könyvtár 50 éve 3. 10–15.
9. 54–57.
- PÉTERFI RITA: Digitális segítség olvasóknak és íróknak. Interjú Magos Györggyel és Hámory Zsófiával a Digitális Irodalmi Akadémiáról *Petrik Géza* (Magyar Örökség Díj) 5. 30–35.
4. 48–51.
- PLIHÁL KATALIN–MIHALIK JÓZSEF: A kartográfiai dokumentumok állományvédelmétől a virtuális magán térképgyűjteményekig 6. 33–42.
- POGÁNY GYÖRGY: „A bibliográfiának nagy jövője van.” Beszélgetés Szabó Sándorral 12. 44–52.
- POGÁNY GYÖRGY: A magyar orvostörténeti irodalom 1715–1944 8. 58–60.
- POGÁNY GYÖRGY: Az olvasókörök városa (könyvismertetés) 11. 57–60.
- POGÁNY GYÖRGY: Egy folyóirat két címéről – szakmai és politikai háttérrel, a TMT ötvenedik évfolyama kapcsán 8. 3–9.
- POGÁNYNÉ RÓZSA GABRIELLA: Klas August Lindenfelt és az „eklektikus” katalogizálási szabályzata A PULMAN-program 9. 30–42.
6. 3–5.
- Ramháb Mária* (interjú) 5. 7–11.
- Rédey Tivadar* (1885–1953) 2. 48–54.
- REDL KÁROLY: Beszélgetés dr. Balázné dr. Veredy Katalinnal 6. 43–49.
- Régi könyvek – könyvritkaságok. Megjelent A magyar könyvgyűjtő új kézikönyve III. kötete 5. 55–58.
- RÉTFALVI GÁBOR: Az Egyházmegyei Könyvtár létrejöttének hatása Szombathely művelődési viszonyaira 1791–1799 8. 43–48.
- Rongáljunk-e könyveket? 4. 34–35.
- A sajtóbibliográfia „gyalogos gőzhangyái” – visszaemlékezés az elmúlt 30 évre *Sebestyén Géza* (emlékezés) 7. 45–51.
7. 43–44.
- SKALICZKI JUDIT: A fogyatékkal élők integrálásáért. A könyvtárpolitika és a könyvtáros lehetőségei és kötelezettségei 9. 10–14.
- SONNEVEND PÉTER: Az angolszász közkönyvtár létrejötte. Az 1850-es törvény születési és végrehajtása 11. 37–54.

SONNEVEND PÉTER: Kaposvári műhely könyvtárosoknak	7. 8–9.
SÓRON ILDIKÓ: „Határtalan Európa” – Kultúrák találkozása. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban zajló rendezvénysorozat kulisszatitkai avagy hogyan tanul egy magyar könyvtáros „európául”	5. 39–43.
<i>Szabó Ervin</i> (könyvismertetés)	12. 58–59.
<i>Szabó Sándor</i> (interjú)	12. 44–52.
SZABÓ TAMÁS PÉTER: A kisebbségek információval való ellátása mint a nyilvános könyvtárak előtt álló kihívás	3. 45–50.
SZABÓ TAMÁS PÉTER: Gazdasági és üzleti információk szolgáltatása franciaországi nyilvános könyvtárakban	8. 26–37.
Számadás a talentumokról (Az olvasáskutatás 35 éve az OSZK-ban, avagy elefántlábak az átszakadó mennyezeten)	5. 14–21.
A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár története	4. 56–60.
<i>Szűcs Margit</i> (interjú)	5. 11–13.
Születésnap köszöntés – egy kissé megkésett könyvismertetéssel. Negyven év született meg a német Bibliothekarische Auslandsstelle	6. 58–60.
A teljes nemzeti cikkrepertórium megvalósításának lehetőségei	5. 22–30.
Terra incognita: a világ női arca. Reflexiók A nőarcú könyvtár című írásra	3. 22–26.
<i>Dr. Wittek Lászlóné (Csűrös Éva)</i> 1929–2003	6. 50–51.
Új könyves folyóirat: Papírlap	12. 60.
Új szerzemények és kiállítás az OSZK-alapító leszármazottainak dokumentumaiból	8. 51–57.
Új vezetők a Társadalomtudományi Szekció élén	3. 10–15.
VAJDA KORNÉL: Az állománygyarapítás problémái: teológia	8. 15–25.
VAJDA KORNÉL: Beszélgetés Bakos Klárával, az MKE elnökével	5. 3–7.
VAJDA KORNÉL: Beszélgetés Pátrovics Péterrel	1. 37–56.
VAJDA KORNÉL: Ígéret és ijesztgetés? Megjegyzések György Péter könyve margójára	1. 3–11.
VAJDA KORNÉL–PEGÁN ANITA: A könyvtár – kapu a világra	9. 3–7.
<i>Vályi Gábor</i> (1922–2002)	2. 55–57.
Van-e a könyvtártudománynak hermeneutikája? Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzeteiről	9. 16–23.
<i>Varjas Béla</i> (emlékezés)	7. 39–41.

A város könyvtárnoka [Szabó Ervin] (könyvismertetés)	12. 58–59.
VASAS LÍVIA–HERCSEL IMRÉNÉ: Információkeresési szokások az orvosi könyvtárosok gyakorlatában. Egy kérdőíves felmérés tanulságai	4. 16–25.
<i>Dr. Veredy Katalin, Dr. Balázsné</i> (interjú)	6. 43–49.
<i>Villám Judit</i> (interjú)	3. 13–15.
VILLÁM JUDIT: Deák Ferenc élete és gondolatai	11. 32–37.
Visszapillantás az egykori járási könyvtárakra – tárgyilagosan és némi nosztalgiaiával	3. 29–39.
VK: A Berzsenyi Dániel Könyvtár. Fejezetek Szombathely könyvtártörténetéből 1880–2002 (könyvismertetés)	7. 57–58.
VK: A Jókai Mór Városi Könyvtár története 1952–2002	7. 59–60.
VK: A Pest Megyei Könyvtár 50 éve	9. 54–57.
VK: A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár története	4. 56–60.
VK: A város könyvtárnoka [Szabó Ervin] (könyvismertetés)	12. 58–59.
VK: Az Országos Idegennyelvű Könyvtár évkönyvc	2. 58–59.
VK: Bényei Miklós: Kossuth Lajos és Debrecen	5. 51–54.
VK: Európa Nostra-díjas a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	9. 14–15.
VK: Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban – követelmények és lehetőségek az információs technológia társadalmában	9. 8–9.
VK: Helyismereti könyvtárosok IX. országos tanácskozása	9. 57–60.
VK: Könyvtár és egyetem	3. 3–9.
VK: Magyarország a középkor végén. Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről	1. 58–60.
VK: Martonosi Pál (1916–2003)	7. 52–53.
VK: Mesegyűjtemények analitikus bibliográfiája 1945–1955.	2. 59–60.
VK: Pedagógiai információ határok nélkül (könyvismertetés)	10. 13–18.
VK: Régi könyvek – könyvritkaságok. Megjelent A magyar könyvgyűjtő új kézikönyve III. kötete	5. 55–58.
VK: Van-e a könyvtártudománynak hermeneutikája? Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzeteiről	9. 16–23.
VOIGT VILMOS: Kalev fiát képek festik. Megnyitó a Kalevipocg – Egy ősi észt történet c. kiállításához (Országos Széchényi Könyvtár – 2003. június 20.)	8. 49–51.